De Buizerd van Krabbels

Robin Hannelore

bron
Robin Hannelore, *De Buizerd van Krabbels*. Uitgeverij Heibrand, Turnhout 1994

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/hann001buiz01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

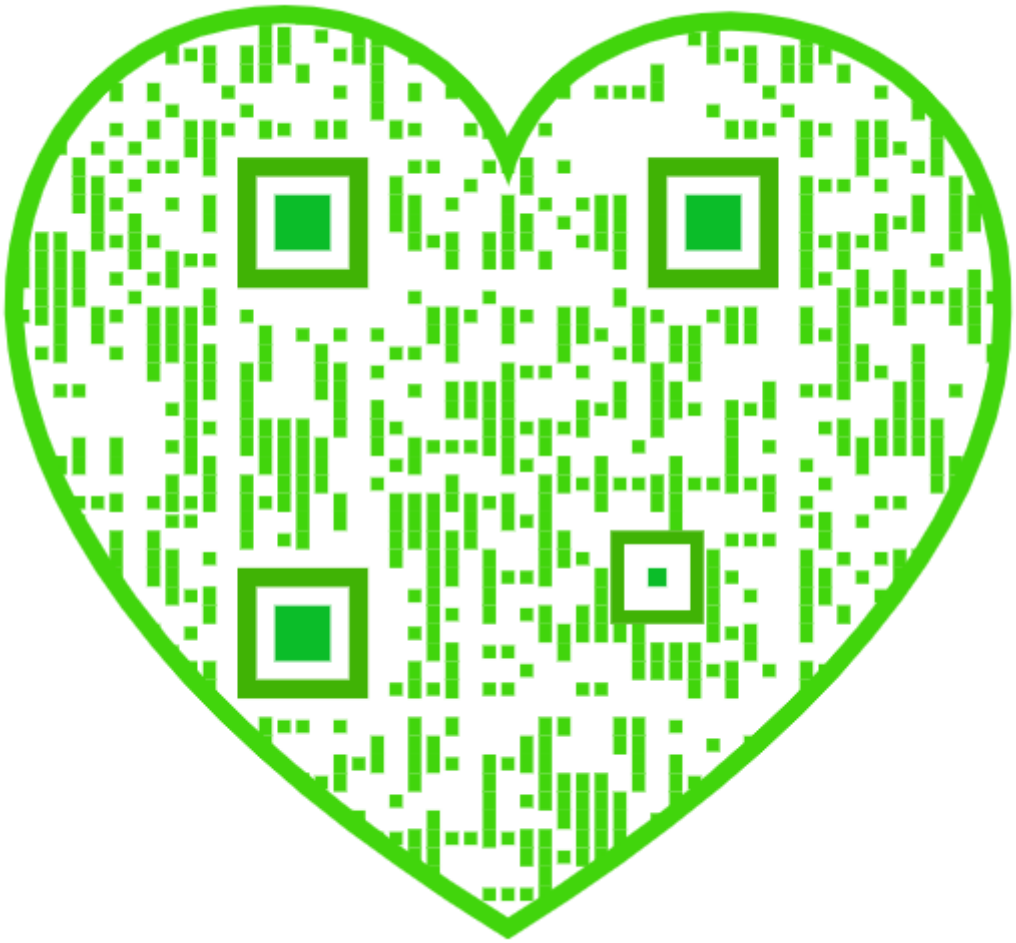

Het beloofde vat

Echte vriendschap is een zeldzame en kostbare genade. Ik geloof niet dat ze te danken is aan het toeval. Wellicht ligt de kiem ervan in de voor stervelingen duistere regionen van de voortijd. Dát, inderdaad, ben ik geneigd te geloven: een vriend is een broer uit een vorig leven.

1958 was het, winter. De Kempen lagen bedolven onder sneeuw. En op de Poel in Herentals zat ik in een mikrowagen, moederzielalleen, kommentaar te geven bij een reeks veldlopen. Geregeld schakelde ik de mikro uit om te vloeken. Ik zat daar immers van God en gebod verlaten. Nochtans was mij door de organisatoren een helper toegewezen, iemand die mij uitslagen en informatie zou toespelen, ene Paul Tegenbos, die ik van haar noch pluim kende.

Net toen het startschot voor de seniors viel, begon het weer te sneeuwen, dikke vlokken die van de mikrowagen in een mum van tijd een iglo maakten. Ik besloot niet langer te raaskallen. Mijn potentiële luisteraars waren beslist naar de biertenten gevlucht. En precies op dat ogenblik trok iemand het portier aan mijn linkerzijde open. Het was een man met gitzwarte haren en een blozend gelaat. Twee grote, grijsblauwe ogen keken mij vrolijk aan. ‘Heb jij geen dorst?’ vroeg hij, nog voordat ik van mijn verbazing bekomen was.

‘Ik zit al twee uur te wachten op Paul Tegenbos,’ zei ik nijdig. Ik zag dat zijn gelaat wat vertrok, maar tegelijkertijd ook dat hij in de ene hand een fles jenever hield en in de andere twee glaasjes. ‘Ben jij misschien Paul Tegenbos?’

‘Ja,’ antwoordde hij verlegen. ‘Maar ik dacht: die doet dat goed, ik ga die vent niet embêteren. Tot het me daarjuist te binnen schoot dat je misschien wel dorst had...’

Ja... Sneeuw en jenever. Een glaasje jenever in de sneeuw. En een man die voor sint-bernardshond speelt. Voor zulke dingen val ik. Een uur later was de fles leeg en waren wij dikke vrienden. Toen had ik trouwens uitgevist dat hij de jongste broer van Jos Tegenbos was. En Jos Tegenbos, priester-schrijver-schilder, was in de zwartste periode van mijn leven, de jaren dat ik opgesloten zat in het Klein Seminarie van Hoogstraten, de enige 'professor' geweest die mij dé overlevingskansen openbaarde: de droomwereld van het boek en de mogelijkheid om zelf op avontuur te trekken, in mijn eigen droomwereld. Later was Jos pastoor van Tielen geweest tot hij, met de fiets op ziekenbezoek, aangereden werd door een wagen en een schedelbreuk opliep. Jos woonde nu weer thuis bij zijn moeder, zijn zuster Jeanne en zijn broer Paul. Geïnspireerd door de jenever beloofde ik Paul dat ik zijn oudste broer de volgende week zou interviewen voor 'Het Reklaamblad', een regionaal weekblad waarvoor ik af en toe een artikel schreef.

En zo kreeg ik bij de familie Tegenbos een voet in huis. Dat huis stond met een glimmende façade van zwart marmer aan het Hofkwartier. Rechts ernaast gaapte de toegang naar het 'moederhuis', links was een bloemenwinkel. Opende je de tingeltangelende deur, dan stond je in een winkeltje vol handen schooltassen. Verder kwam je in de huiskamer, die eigenlijk een biblioteek was sedert Jos er zijn rekken met waardevolle boeken had laten plaatsen. En daarachter lag de keuken. Ook een kelder was er, natuurlijk. Daarin ben ik nooit geweest. Maar daaruit diepte Jeanne de oude wijnen op die als het ware speciaal leken gebotteld en gerijpt te zijn voor de door haar op onnavolgbare wijze bereide konijnen en zeetongen. Vele jaren zou ik daar op verjaardagsfeesten verwend worden. Ik betuigde mijn dank door Jeanne telkens weer de eerste

wilgekatjes en de eerste heibloempjes van het jaar te brengen. Moeder Tegenbos stierf, Jos volgde haar. Ik mocht de bidprentjes schrijven.

Omtrent die tijd maakten Paul, mijn eega, ik en nog een viertal bevriende echtparen er een gewoonte van om zowat om de veertien dagen de bloemetjes eens buiten te zetten. Als vanzelfsprekend werd vrijgezel Paul het middelpunt van ons gezelschap. Altijd en overal vlogen de bons mots, de kwinkslagen, de practical jokes en de moppen ons om de oren. En telkens weer werden die voltreffers onderstreept met een gierende lach die in een schokkend rokershoestje gesmoord werd. Nooit trouwens was hij dronken, alhoewel hij elk glas tot op de bodem ledigde. Ook werd hij nooit vulgair. Daar stond zijn diep kristelijk Vlaamse, bijna aristokratische opvoeding borg voor. Tegenover vrouwen was hij uitermate hoofs. Al spoedig ontdekten wij dat die hoofsheid eigenlijk schroomvalligheid was. Als iemand toch al eens polste naar zijn amoureus verleden, dan kreeg die onveranderlijk hetzelfde verhaal opgedist. Ooit, op een galabal in de Harmonie in Antwerpen, zou hij verliefd geworden zijn op een meisje uit Bilzen, een kind van goeden huize. Na het bal waren ze samen nog naar de vroegmis in de Onze-Lieve-Vrouwekatedraal geweest. En de volgende zondag was hij in Bilzen, diep in Limburg, gaan vrijen. Bij zijn thuiskomst 's avonds had hij eens goed nagedacht. Hij had vijf uur in de trein gezeten en drie uur in een salon bij zijn geliefde én haar ouders. Hij had voor weken de buik vol van tee en koekjes. Was hij van zins op die wijze gedurende de volgende jaren zijn zondagen door te brengen? En toen had hij een keuze gemaakt, voor de vrijheid. Hij had het meisje een afscheidsbrief geschreven.

Wie dat verhaal voor de derde maal gehoord had - en na een tijdje verkeerden wij allemaal in dat geval - begreep dat

hij nooit iets... echts met een meisje, laat staan met een vrouw, gehad had. Wij knipoogden eens naar elkaar en zwegen, we wisten dat het een teer punt was en wilden hem geen pijn doen. Als vrijgezel was hij in ons gezelschap - wij hadden allemaal kinderen - de enige die nooit aan tijd of plaats gebonden was. Op hem wachtte alleen zijn zuster Jeanne... bij het ontbijt. Omdat hij echter geen wagen had, was hij op iemand van ons aangewezen voor het vervoer. Dat betekende dat hij soms tóch beperkt was in zijn doen en laten. Hij loste het op door zelf een wagen te kopen en te leren autorijden. Vijfduizend kilometer deed hij in vijf jaar. Hij kon namelijk niet rijden. Om de haverklap zat hij ergens tegen... tot iemand, een buurvrouw van hem die blijkbaar nog slechter reed, een rood verkeerslicht negeerde en hem een perte totale bezorgde. Dus kocht hij een nieuwe wagen... Op een avond gingen wij vrienden bezoeken in Duitsland. Aan de grens gekomen reed hij, babbelend en lachend en op niets lettend, zomaar een wegversperring aan flarden. Een auto met flikkerende lichten zette de achtervolging in. Verbouwereerd stuurde hij zijn wagen de pechstrook op. De politieauto... stoof ons voorbij. En toen ontdekten wij dat hij bovendien ook nog zonder licht aan het rijden was. Toen de ademtests mode werden - en ook wel omdat niemand het nog waagde bij hem in te stappen - liet hij zijn wagen in de garage staan.

Een groot verschil betekende dat trouwens niet voor hem. Velen hadden het ervoor over hem thuis op te pikken, op herbergbezoek te gaan, en hem weer in het centrum van Herentals af te zetten. Zijn onverwoestbaar optimisme, zijn gevatte aanmerkingen en zijn homerische lachbuien konden immers een gans café amuseren. En was er al eens iemand die zich door een koldereske uitlating op de teen getrapt voelde, dan was er telkens weer de cafébaas of -bazin die relativerend of

sussend in de bres sprong.

Het gebeurde ook wel dat ik met hem alleen op stap ging en dat we gewoon in een hoekje gingen zitten. In een tête-à-tête was hij een totaal ander mens. Geen grollen en grappen dan. Integendeel. Dan openbaarde zich zijn ware aard. Als jongste van een gezin van tien kinderen had hij het een en ander beleefd. Vader Tegenbos was kleermaker. Hij droomde ervan dat zijn jongste zoon, Paul dus, zijn stiel zou voortzetten. Maar de tijden veranderden. Het monster van de konfektie verslond de echte ambachtslieden. Paul werd bediende in de glasfabriek van een broer van hem. Ooit was hij de benjamin geweest in een vroom maar terzelfdertijd jolig Vlaams gezin. Hij zag de anderen het nest verlaten. Zijn zuster Maria stierf in het kraambed. Zijn broer Miel stierf na een lange lijdensweg aan M.S. Zijn broer Jos stierf aan de gevolgen van een ongeval. Zijn nichtje Mianne viel van een paard en stierf. Zijn nichtje Liesbeth reed zich te pletter tegen een boom. En er zou nog véél meer volgen... Gelukkig voor de ganse familie zorgde Jeanne, de oudste, ervoor dat het haardvuur bleef branden in het ouderhuis. Al die rampzalige sterfgevallen maar ook de holderdebolder veranderende tijd hadden hem tot een melancholicus gemaakt, een doemdenker, een verbitterde zelfs. Alleen enkele intimi wisten dat. Uiterst zelden uitte hij zijn diepste gevoelens, die verborg hij angstvallig.

Als hij op één ding trots was, dan was dat op zijn gloedzwart haar. Alhoewel hij helemaal niet om sport gaf, kon ik hem op een keer toch meetroggelen naar een motorcross, op de Keiheuvel in Mol. Het was snikheet die dag. Op een bepaald ogenblik kon ik mijn ogen niet geloven... In lange zwarte strepen liep het zweet over zijn gelaat en druppelde het uit zijn haar in zijn nek. Zijn wit hemd was helemaal besmeurd en zijn zakdoek zag eruit alsof een motorcrosser er zijn handen

aan had afgeveegd. Ik zag dat hij verschrikkelijk beschaamd was. Ik zei niets. Ik begreep. Eindelijk had ik de verklaring gevonden voor de diepzwarte rouwranden aan zijn vingernagels, en voor het feit dat hij een nachtmens geworden was, en voor het verschil in haartooi met zijn broers: die hadden allemaal zwart krullend haar gehad dat vroeg vergrijsde en dan een mooie krans vormde rond een kalende schedel. Ik zweeg echter. Toen ik er later, tijdens een bal, toen er weer zwarte vegen op zijn voorhoofd en wangen zaten, toch eens op alludeerde, zag ik zijn verschrikte ogen, voelde ik zijn vreemde paniek, hoorde ik uitvluchten die kant noch wal raakten... En toen besloot ik hem nooit nog pijn te doen met aanmerkingen van die aard. Op een keer hoorde ik dat mijn eega hem de raad gaf zijn haar te laten kleuren bij de kapper. Hij viel echter uit de lucht en lachte haar suggestie weg. Er was immers - God zij dank! - nog steeds niets mis met zijn haar. Zij moest haar bril maar eens opzetten!

Intussentijd - vooral ook omdat wij opgroeiende kinderen hadden en er minder en minder voor voelden de bloemetjes buiten te zetten - poogden wij hem aan een lief te helpen. Eén keer leek dat bijna gelukt. Het gebeurde tijdens het Bal van de Burgemeester van Herentals. Er was daar een cafédochter uit Olen die, naar wij uit goed ingelichte bron vernamen, een oogje op hem had. We dreven die twee letterlijk in elkaars armen. Hij bracht haar ook naar huis. Wij klonken nog wat op ons sukses en op het einde van zijn vrijgezellenleven. Toen wij dan tegen de ochtend aan zelf de balzaal verlieten, was hij daar echter weer. En sedertdien repte hij nooit nog met één woord over die vrijage van één nacht. Wat er toen gebeurde, weet alleen die cafédochter, als ze het niet allang vergeten is.

Een ander voorval was zeer illustratief voor de eigengereide

pudeur waarmee hij zijn privé-leven afschermde en toedekte. Op een keer hoorden wij vertellen dat hij in het ziekenhuis lag, geopereerd van bloederig speen. Niemand onder ons had hem ooit met één woord horen reppen over dat ongemak. Velen werd het eensklaps duidelijk waarom hij soms niet kon blijven zitten en met van pijn vertrokken gezicht het een of ander accidentele ongemak voorwendde.

Het zal wel zo geweest zijn dat zijn zuster Jeanne bij elke haarverfbeurt voor de finishing touch zorgde, of dat zij althans een soort van supervisie voor haar rekening nam. In die dagen zag alleen een scherp waarnemer dat er iets niet klopte. En toen gebeurde het dat Jeanne ziek werd. Wat ze mankeerde, bleef in het ongewisse. Zelfs aan mijn eega, die af en toe haar kapsel ging verzorgen, verklapte ze niets. Misschien wist ze het ook niet. Kanker, fluisterden haar broers ons in. Haar broers... maar niet Paul. Wilde hij het niet geloven? Of had hij gezworen haar nooit de waarheid te zeggen? En wilde hij vermijden dat anderen haar plompweg met die waarheid zouden konfronteren?

Toen Jeanne stierf, bleef hij alleen achter met Tacky, een straathondje dat ik ooit uit Pulderbos voor hen had meegebracht en waaraan zij zeer gehecht waren. Na een tijdje zag hij ook wel in dat het zo niet verder kon. Er moest iets gebeuren. Maar wat? Intrekken bij een van zijn broers - Leon, bij wie hij in dienst was, of Oktaaf, die zijn lievelingsbroer was - wilde hij niet eens overwegen. Het ouderhuis behoorde nog altijd toe aan alle kinderen. Hij bleef de beslissing maar uitstellen. Tot het noodlot ingreep. Op een nacht implodeerde zijn televisietoestel. Toen hij, gealarmeerd door eigenaardige geluiden van de hond, beneden kwam, zag hij alleen maar zwarte rook. In piama liep hij naar de buren. De brandweer kon alleen maar voorkomen dat het vuur oversloeg naar de

aanpalende gebouwen. De hond lag verkoold tussen het puin. En van de kostbare biblioteek bleven alleen maar zwartgeblakerde, door het vuur aangevreten klompen papier over. Hij huurde een flat aan de Gildelaan, naast het café Mercedes. Van toen af aan... haperde er iets. Zijn haar werd dunner en de substantie die hij eraan smeerde, klonterde wat op zijn schedel, zodat het... opviel. Omdat wij intussentijd allemaal wel wisten hoe gevoelig hij was waar het zijn haar betrof, zwegen wij. Meewarigheid snoerde ons de mond. Maar er was nog iets anders. Er schortte eensklaps wat aan zijn inventiviteit en spiritualiteit. Hij begon dezelfde grappen te vertellen, soms tweemaal op een avond in hetzelfde gezelschap. En via omwegen kwamen we te weten dat hij zijn wagen nog eens uit de garage gehaald had, en in het zakje had moeten blazen, en zijn rijbewijs kwijt was. In die tijd deden wij - een tiental vrienden en vriendinnen - iets waar ik nu nog spijt van heb. Elk jaar trakteerde ieder van ons de anderen op een gezellig soupeetje thuis. Toen Jeanne nog leefde, was dat aan het Hofkwartier het culinaire hoogtepunt van het jaar. Ook nu wilde Paul niet achterwege blijven. Hij liet echter zijn schotels bereiden bij een slager in de buurt. Wij spraken onder elkaar af dat wij die dag zouden vasten, om 's avonds met des te meer gretigheid te kunnen toetasten. Dat gebeurde ook... Wij aten alles op, maar dan ook álles, zelfs de laatste pot pekelharing uit zijn koelkast. Het was als een grap bedoeld, natuurlijk, maar wij kwetsten hem diep; wij raakten hem op het teerste punt: zijn air van ik-kan-het-allemaal-alleen-aan, ik-heb-geen-vrouw-nodig, ik-ben-van-niemand-afhankelijk.

Achteraf gezien ben ik ervan overtuigd dat het noodlot zich van toen af aan intens met hem begon te bemoeien... Hij viel en brak een elleboog. Voortaan was de arm waarmee hij zo

zwierig een glas bier aan de mond kon brengen, eerder stram. Hij kreeg een zweer aan het been. De dokter maakte er geen geheim van dat de infektie iets te maken had met de Chinese inkt of de schoensmeer waarmee hij zijn hoofd bekladde. Wekenlang was hij aangewezen op de hulp van anderen. Gelukkig waren die anderen er, want bij de neefjes en nichtjes gold hij nog altijd als het middelpunt van de familie, de suikeroom die van iedereen evenveel hield. Zijn lievelingsbroer Oktaaf - een juweel van een vent - sprong in het Albertkanaal, omdat hij niet opgewassen was tegen het failliet van de handelszaak waarvan hij mededirekteur was.

Pauls ondergang was toen wellicht al bezig. Zijn aftakeling zeker. Ik denk dat ik de eerste was die merkte dat hij zijn glas bier niet meer leegdronk. ‘Bijvullen,’ zei hij simpel. ‘Ik mag niet meer zoveel drinken vanwege die medicijnen,’ voegde hij eraan toe. Welke medicijnen dat waren? We hadden er het raden naar.

Omtrent die tijd begonnen wij ook te zwijgen over onze... afspraak. Voordien ging er geen week voorbij of we maakten grapjes over onze dood. Wie van ons getweeën het eerst stierf, mocht erop rekenen dat de ander een begrafenisrede hield. Als beloning mocht die ander dan samen met de vrienden een vat bier leegdrinken op de kosten van de aflijvige. Een eerder lugubere afspraak dus.

En toen ging het snel. Hij begon écht te sukkelen. Niemand kon er nog aan voorbijzien. Toen hij opgenomen werd in het ziekenhuis van Herentals, hielden wij ons hart vast. Vooral toen we hoorden vertellen dat hij de eerste ochtend al verdwenen was... om een uur later weer op te duiken. Hij was thuis gewoon zijn haar gaan bijkleuren. Toen wij hem gingen bezoeken, zagen we hem amper zitten in de rook. Hij was aan zijn derde pakje Rode Belga van de dag bezig... in een

kamer waar streng rookverbod gold. Zelfs toen hij in het Leuvense Gasthuisberg opgenomen werd voor een heelkundige ingreep aan de slokdarm, vergat hij ons te zeggen wat hem precies scheelde. Maar dat hoefde toen ook niet meer, het was duidelijk. We zagen hem weer in het ziekenhuis van Herentals. Voor het eerst in al die jaren kregen we de echte Paul te zien: half kaal, met een aureool van grijswitte haren. Iedereen zei dat hij er zo goed uitzag. Het was ontroerend te zien hoe gretig hij dat geloofde. Een drukkend geheim, dat althans verbeeldde hij zich, was uit zijn leven verdwenen.

Maar wat moest er nu gebeuren? Op zijn flat kon hij het onmogelijk alleen klaren. Bij iemand intrekken wilde hij in geen duizend jaar. Een home dan... Maar waar was er plaats? Uiteindelijk belandde hij in een rusthuis te Geel. Daar hebben we hem nog enkele malen bezocht. Het was aandoenlijk en tegelijkertijd schrijnend te zien hoe hij nog amper aan een glaasje porto kon nippen. En toch zat hij nog boordevol plannen. Zijn appartement moest onaangeroerd blijven.

Zijn dood kwam veel vlugger dan wij verwacht hadden. In die dagen raasde er een storm over de Kempen als nooit voordien. Voor ons was het een troost te vernemen dat hij in zijn laatste uren op een magnifieke wijze begeleid was door een nichtje en een neef van hem.

Ik hield mijn belofte. In de Sint-Waldetrudiskerk te Herentals hield ik de rouwrede. Verscheidene keren moest ik op de tanden bijten. Na de rouwdienst troffen wij, zijn vrienden, elkaar in Het Zonneke tegenover de kerk. Verslagen dronken wij allemaal een koffie. Iedereen dacht aan dat vat bier, maar niemand durfde erover reppen. Ergens, in een van zijn kasten of misschien in een hoekje van zijn portefeuille, moet die opdracht voor zijn naastbestaanden blijven zitten zijn. Of liet hij ze toch in zijn testament opnemen en dacht de notaris

dat het om een van zijn fameuze grappen ging? Ik weet het niet. Dezelfde avond zei ik wel tot mijn eega dat het spijtig was dat ik hem postuum op een niet nagekomen belofte had moeten betrappen. Ze veegde me behoorlijk de mantel uit.

Dat is nu vier jaar geleden. Ik heb hem al vaak gemist. Echte vrienden krijg je niet veel in je leven. Sedert hij er niet meer is, kom ik nog zelden in een café. En bier drink ik nog alleen maar als ik dorst heb. Ik weet niet wat mij te wachten staat. Maar na mijn tijd hier, ergens over de bergen en de zeeën, achter de wolken... komt hij beslist aanrollen met dat vat bier, met die ton gezelligheid. Aan de kleur van zijn haar hoeft hij zich voorzeker allang niet meer te storen. Een dikke heiligenaureool maakt dat beslist overbodig.

De Madonna van de Averegten

Ik loop niet hoog op met dokters. Ik meen begrepen te hebben dat ze zólang studeren in nagenoeg dezelfde boeken tot ze al wat ze van de natuur meekregen aan metafysische intuïtie, totaal versmoord hebben. Toen ik onlangs in een gesprek met een dokter repte over de vizioenen en voorspellingen van een zieneres, keek hij mij aan alsof alle onderontwikkeling van de Kempen in mij was mens geworden. Ik heb mijn hele leven Germaanse talen onderricht. Alleen de metode veranderde. De leerstof bleef dezelfde, en zal over een halve eeuw nog dezelfde zijn. Maar vijftig jaar geleden trokken hier nog dokters naar hun patiënten met bloedzuigers en met hoestdrankjes die ze zelf bereid hadden uit waterdrieblad. En over vijftig jaar zullen de dokters van nu kwakzalvers en misschien wel moordenaars genoemd worden. Ik heb een gloeiende hekel aan rationalisten. Een rationalist weet niet wat nederigheid en ootmoed zijn. Eigenlijk moesten ze al onze pas afgestudeerde dokters voor een jaar naar een indianenreservaat zenden, opdat ze daar weer mens zouden kunnen worden, een spekulatief mens, een wezen met hart en ziel, de inkarnatie van iets dat eeuwig is.

Dat moet zo ongeveer mijn gedachtengang geweest zijn toen ik op die maandag in de helft van augustus door de bossen op de Averegten in Hallaar doolde. Vijf maanden voordien had mijn vrouw, terwijl ze een bloeze stond te strijken in het vooruitzicht van de nakende lente, een hersenbloeding gekregen. Ze werd in allerijl met een ambulancewagen naar het Akademisch Ziekenhuis in Leuven gebracht. Daar onderging ze een heelkundige ingreep, waarna ze achttien dagen in een kunstmatige coma tussen leven en dood zweefde. Na zeven

weken mocht ze van Leuven naar een ziekenhuis dichterbij overgebracht worden. In dit ziekenhuis had ik nog vijf weken nodig om tot de ontdekking te komen dat ze thuis veel beter zou verzorgd worden dan daar. Zo'n ziekenhuis is tijdens de weekends, wanneer de diensten onderbezet zijn, soms gevaarlijk. Ik liet mijn schrijfkamer als ziekenkamer inrichten. 's Ochtends kwam een verpleegster van het Wit-Gele Kruis mijn vrouw wassen, waarna wij naar Ten Kerselaere, een revalidatiecentrum in Hallaar, reden. Vijfmaal per week. In de voormiddag werd zij behandeld door een kinesist, in de namiddag door een ergoterapeut. Bewegingsoefeningen vooral, om de verlamde linkerarm en het verlamde linkerbeen minder tonisch te maken en zoveel mogelijk te aktiveren. Het was voor haar al zeer moeilijk rechtop te leren zitten. De gevolgde metode wilde immers dat de rechterkant niet voorgetrokken werd. Bijna was dat onheil al geschied, want in het ziekenhuis hadden ze haar tussen twee rekken laten stappen, waarbij ze haar linkervoet gewoon voortschopten, en met vastgebonden handen laten werken met een middeleeuws marteltuig waaraan gewichten bengelden.

Ik had daar in de bossen nog wat anders te verwerken. De verantwoordelijke dokter in Ten Kerselaere, een internist, was ons de dag voordien komen zeggen dat er de voorbije twee maanden geen noemenswaardige vooruitgang geboekt was en dat die er wellicht ook nooit zou komen. Mijn vrouw had koncentratieproblemen, voegde hij eraan toe. Ik wist niet wat de man met noemenswaardige vooruitgang bedoelde, maar ik wist wel dat hij met zijn koncentratieproblemen de bal volledig missloeg. Een vrouw die vanop haar ziekbed een huishouden dirigeert en de gelegenheidshelper of -helpster precies weet te zeggen in welke kast dit of dat ligt, en die bovendien alle telefoonnummers van familieleden en vrienden uit het hoofd

kent, heeft geen koncentratieproblemen. Later trouwens zou deze man ons nog tweemaal tot op het bot ontmoedigen met ‘deskundige’ beweringen die me nu zelfs boosaardig toeschijnen. Maar toen wist ik dat nog niet. Nu durf ik het kategoriek te stellen: elk genezingsproces wordt gekonditioneerd door hoop, moed, optimisme én de wilskracht die daarin zijn voedingsbodem vindt. Een defaitist, iemand die ontmoedigt omdat hij telkens weer op de slechte afloop meent te moeten zinspelen, hoort niet thuis in een ziekenhuis en zeker niet in een revalidatiecentrum.

Die voormiddag echter durfde ik zo drastisch nog niet te denken. Die voormiddag liep ik er eigenlijk over te piekeren hoe ik mijn vrouw kon opbeuren. Want dat de medicijnen, de kalmerings- en pepmiddelen van de verantwoordelijke medicijnman, een averechts effekt hadden, was toen al wel tot mij doorgedrongen. Ik had hem er trouwens op gewezen dat het toch merkwaardig was dat mijn vrouw kampte met bijna alle op de bijsluiters vermelde neveneffekten. Hij had mijn aanmerkingen weggewuifd. Bijsluiters vermeldden zoveel. Als een dokter daar rekening moest mee houden...

Om maar te zeggen hoe wrang en bitter te moede ik door die bossen zwierf, de tijd afstappend en dodend tot op het middaguur. Dan zou ik mijn vrouw gaan ophalen om met haar in de rolstoel te rijden tot aan een weide met een Brabander erin. Tot die Brabander riep ze dan telkens wat liefs, en de minste reaktie van het beest maakte haar blij. Soms gingen we ook braambessen plukken. Ze at die vruchten op met een verzaligde trek op het gelaat, om mij plezier te doen, dat wist ik wel.

Ik vatte met lome schreden de terugweg aan. Met ontmoedigde, wanhopige geliefden gaan wandelen is geen prettige bezigheid. Als je bovendien zelf zwaarmoedig en futloos bent,

is het uitermate moeilijk iemand te troosten.

Gewoonlijk trof ik mijn vrouw aan in een fauteuil in de cafetaria, waar ze met gesloten ogen op mij lag te wachten. Wanneer de andere patiënten aan tafel gingen, vertrokken wij. Om geen waarom immers wilde ze zich in het bijzijn van anderen laten helpen bij het eten. Stel je mijn verrassing voor toen ik haar eerder vrolijk gestemd met een verpleegster zag praten. Alle zwartgalligheid viel van me af. ‘Wat gaan we doen?’ vroeg ik. ‘Braambessen plukken? Of gaan we de Brabander goedendag zeggen?’

Ze schudde het hoofd. ‘We rijden tot aan het kapelletje op het kruispunt van de Spekstraat, de Langendijk en de Boonmarkt. Ik moet iets vertellen aan Onze-Lieve-Vrouw van de Averegten.’

Ik haalde opgelucht adem. Ik kon me niet meer herinneren wanneer ze zelf nog iets in die zin gesuggereerd had. Toen we voorbij de zwaaideuren waren, vroeg ik: ‘En hoe ging het vandaag?’

Het was een routinevraag. Het routine-antwoord luidde onveranderlijk: ‘Goed.’ Maar nu zei ze gesmoord triomfantelijk: ‘Ik kan staan. Echt waar. Ook op mijn linkerbeen. Alleen op mijn linkerbeen zelfs.’

‘Het is niet waar!’ liet ik mij ongelovig ontvallen. ‘Hoe kan dat... zo opeens?’

Ze keek met vochtige ogen naar mij op. ‘De kinesist was er niet vandaag. Hij heeft vakantie. Veertien dagen.’

‘Heb je dan niet geoefend?’ vroeg ik ontgoocheld.

‘Toch wél,’ zei ze. ‘Met Ingridje.’

‘Wie is Ingridje?’

‘Een stagiaire.’

‘En kon Ingridje je doen opstaan?’

‘Ja.’

‘Zonder je vast te houden?’

‘Ja.’

Ik kon mijn oren niet geloven. ‘Hoe deed ze dat dan?’

‘Ik weet het niet precies. Maar ze zei voortdurend: Goed zo, Maaike! Goed zo. En dat klonk zo overtuigend, zo aanmoedigend... dat ik wel moest opstaan. En ik voelde me daar zo goed bij, zo onvoorstelbaar goed. En ze zei ook dat alles wel weer goed zou komen, maar dat ik er moest in geloven. En nu geloof ik er weer in. Het komt goed. Je zult het zien.’

‘Het komt zeker goed,’ beaamde ik. ‘Ik heb al meer dan over honderd analoge gevallen horen vertellen waarbij het toch nog goedkwam.’

‘Over de mensen bij wie het niet goedkwam, zwijgen ze wijselijk,’ relativeerde ze.

‘Het is alleszins een fameuze opsteker na dat sombere gezwets van die dokter gisteren.’

Ze glimlachte. ‘Ingridje zei dat die dokter beter moest weten. Ze dacht dat hij me wilde behoeden voor te veel optimisme en bijgevolg voor te grote ontgoochelingen. Maar ze dacht ook wel dat hij meer tijd moest besteden aan het bestuderen van de hem overgemaakte dossiers.’

‘Zei ze dat allemaal?’

‘Ja.’

‘En ze is een stagiaire?’

‘Ja.’

Ik zwenkte bijna akrobatisch met de rolstoel langs een verraderlijke del in het asfalt.

‘Goed zo!’ zei ze met haar sopranenstem, die ik niet meer gehoord had sedert de beademingsbuis op Intensieve Terapie in Leuven haar stembanden had gekneusd.

Aan de kapel van Onze-Lieve-Vrouw van de Averegten stak ze de hand op. ‘Goed zo!’ riep ze. ‘Goed zo!’

's Anderendaags maakte ik mijn voormiddagwandeling op de Averegten wat korter. Ik wilde die stagiaire toch eens bezigzien. Ingridje was kleiner dan ik verwacht had. Ze had stroblond haar, korenbloemblauwe ogen en een goedlachse mond. Bovendien had ze een parelend stemmetje dat volmaakt bij haar verschijning paste. Maar er waren andere dingen die mij troffen... Van de anders zo sombere zaal met de looprekken, de massagetafels, de hometrainers, de hijstoestellen... ging eensklaps iets prettigs uit. Ik zag warempel dat Raymond, wiens gezicht een eeuwige donderwolk was, poogde te lachen. Ik zag Gust, een tachtigjarige, op een hometrainer trappen alsof hij in de finale van de Ronde van Vlaanderen zat. Ik zag de B.O.B.'er - ik noemde hem zo omdat hij altijd een zonnebril droeg - zijn bril afnemen én weer opzetten én weer afnemen. En ik zag mijn eigen vrouw gaan zitten én weer opstaan én gaan zitten én weer opstaan. Ik kon mijn ogen niet geloven. Ik stak een sigaret achterstevoren op, gooide mijn aansteker in de grote staande asbak, en vroeg mij af waar ik mijn pakje sigaretten nog gezien had.

En zo ging dat voort, de hele week door, en ook de week daarna. Er was iets veranderd, iets en niets eigenlijk. Een meisje met charisma had daarvoor gezorgd, zonder dat ze het zelf besefte.

Persoonlijk voelde ik mij in die dagen lichtvoetig, onbezorgd, zeker dat alles wel weer goedkwam, ervan overtuigd dat het leven ondanks alles toch mooi was. De somberling die ook dokter was, zag ik in die dagen niet. Wellicht lag hij nieuwe pillen uit te testen op Gran Canaria.

En dan kwam de maandag dat Ingridje er niet meer was. Binnen de kortste keren viel alles weer in de oude plooien, de uitzichtloze sleur. Uitermate deskundige kinesisten en ergoterapeuten, dat wel, maar zichtbaar gebukt onder moedeloos-

heid, misnoegdheid en verveling. De vergaderingen volgden elkaar ook weer op, beraadslagingen in mineur, samenzweringen van pessimisten. De sombere dokter liet zich niet meer zien. Niemand miste hem. Maar zijn neerslachtige invloed werkte duidelijk nog achter de schermen.

Mijn eega echter was definitief veranderd. ‘Mooi zo!’ hoorde ik haar geregeld tot zichzelf zeggen. En ‘Mooi zo!’ riep ik thuis, als ze me alweer verraste. Dikwijls ook sprak ze de hoop uit dat ze Ingridje zou weerzien. En zo vervlogen de dagen, de weken, de maanden... Toen mijn vrouw begon te stappen, was ze haar vaste kinesist, een kei van een vent, mateloos dankbaar. Ik ook trouwens. Maar ik wist waar het keerpunt gekomen was. En ik wilde een ruiker rozen schenken of zenden of laten bezorgen aan Ingridje. Toen ik navraag begon te doen, bleek echter niemand zich haar te herinneren. In de zomervakantie kwamen er zoveel plaatsvervangers, stagiairs, interimarissen... Er waren ook jobstudenten die de richtlijnen van de kinesisten minutieus volgden...

Maar ergens moest toch een Ingridje op de betaalrol gestaan hebben? Niet noodzakelijk. Er waren ook mensen van jeugdpastoraal en andere idealisten of altruïsten die zomaar een handje kwamen toesteken. Had ik misschien in mijn leven nooit wat gratis gedaan?

Tijdens de eerste week van december sneeuwde het verschrikkelijk. Toen ik mijn vrouw die maandagochtend in de warme cafetaria geïnstalleerd had, besloot ik - weer of geen weer - toch een wandeling te maken. Ik trok mijn laarzen aan en begaf mij op weg. Aan het pad dat van de Boonmarkt naar het wandelbos leidde, talmde ik. De Averegten lagen er werkelijk ontoegankelijk bij. Ik keek naar het kleine volkse kapelletje dat daar tegen een staak eenvoudig hing te zijn. En plotseling schrok ik. Was het de sneeuw die ervoor zorgde

dat er een vreemd licht op het madonnabeeldje achter het glas viel? Of was ik sneeuwblind? Of was hier iets bovennatuurlijks aan de hand? De madonna had stroblonde haren, korenbloemblauwe ogen en een goedlachse mond... Ik herkende Ingridje! Zij was het, zeker en vast. En dadelijk begreep ik de ware toedracht van wat zich tijdens de zomervakantie in Ten Kerselaere had afgespeeld. Popelend van ongeduld maakte ik rechtsomkeert.

Mijn vrouw werd juist uit de zaal voor kinesiterapie gereden. Ik vertelde haar wat ik ontdekt had. Ongelovig schudde ze het hoofd. Dat kón toch niet! Ze wilde zich dadelijk met eigen ogen vergewissen van mijn gelijk.

Ik zette haar in de wagen en reed tot aan de invalsweg. Ik was ontgoocheld. Het vreemde licht was verdwenen. Mijn voetsporen stonden tot tegen de staak. ‘Ze lijkt er... wat op,’ kwam mijn vrouw mij ter hulp.

‘Nu niet meer,’ zei ik teleurgesteld. ‘Maar ik ben er zeker van dat zij het was. We zijn hier goed. We kunnen erop rekenen dat Ingridje weer zal opduiken als de mannen met hun defaitisme en hun pillen het weer eens te bont gemaakt hebben.’

De Briljant

International Investment Company heette de onderneming. Zelden besteedde de pers zoveel aandacht aan een failliet. Aandacht? Leedvermaak eerder. Achteraf gezien is dat ook te begrijpen. Het gebeurde immers in de jaren zeventig, de jaren van het gesjoemel op wereldschaal met de olie, en de daaruit voortvloeiende ekonomische krisis. Ieder hardwerkend mens met een normaal inkomen had het toen moeilijk. En dan komt eensklaps aan het licht dat honderden medeburgers toch nog voldoende geld ter beschikking hadden om miljoenen én miljoenen te investeren in Canadese gronden, schilderijen en edelstenen. Allemaal nep, naar later bleek. Een van de grootste oplichtingsgeschiedenissen van deze eeuw in dit land, en dat wil wat zeggen.

Het ergste was dan nog dat de dienaars van recht en wet geen poot hadden om op te staan. Veruit de meeste gedupeerden hielden zich wijselijk gedeisd, uit angst voor de fiskus en de vragen die onvermijdelijk zouden gesteld worden. Ze lieten hun zwart geld verdwijnen in het zwarte gat van de vergetelheid. Slechts enkelen traden naar voren, in de hoop toch nog een beetje te rekuperen van hun centen. Dat waren zij die het bezit van dat geld konden verantwoorden of die althans meenden dat te kunnen.

Vooral de geschiedenis met die fameuze briljant intrigeerde mij. En zeker toen ik vernam dat tien mensen uit mijn omgeving, het knooppunt van de arrondissementen Antwerpen, Turnhout en Mechelen, er een rol in speelden. Die omgeving is gedurende meer dan een halve eeuw de spil van de diamantbewerking geweest. Voor wat de waarde van een briljant betreft, hoef je hier niet te pogen iemand een vlassen baard aan

te binden. Iemand uit deze regio ziet zelfs zonder loep dat een briljant onzuiver is of dat er iets scheelt aan de facetten. Aan die briljant zal dus wel niets gehaperd hebben. Het moet een kanjer geweest zijn, die toen zéker tien miljoen waard was én waarvan terecht mocht verwacht worden, vooral in die tijden van devaluatie en geldontwaarding, dat hij elk jaar behoorlijk aan waarde zou winnen.

In de geschiedenis met die briljant zag ik iets eeuwig menselijks, iets symbolisch ook. Ik ben er altijd van uitgegaan dat een briljant iets volmaakts is, het toppunt van harmonie, een gerekonstrueerd stukje van de kapotgevallen hemel. Als ik een briljant zie, ruik ik de wilde azalea's van Krabbels, het onmetelijke kasteeldomein in Pulle. Dat mensen door een briljant verblind worden, vind ik de normaalste zaak van de wereld. En alleen verblinde dichters stellen zich tevreden met het bezingen van wat hen in vervoering brengt. Gewone mensen willen... bezitten. En nu mogen dichters nog duizendmaal doorgaan voor halfgaar en lichtgelovig, hun gedichten zijn vrijblijvend: ze verbinden tot niets, kosten (gewoonlijk) geen geld en sleuren de gevoelens van wie ze op papier zette, mee in de vergetelheid. Daar blijft het bij.

Eigenlijk wilde ik er een roman over schrijven. Ik had zelfs al een plan uitgewerkt. En vol goede moed trok ik op een keer - het moet zowat twintig jaar geleden zijn - met mijn notitieboekje naar Felix Verbraeme, van wie ik zeker wist dat hij tot het klubje van de briljantbezitters behoorde. Felix was ervoor gekend dat hij nooit van iets vies was. Als gewone diamantbewerker had hij vóór zijn twintigste levensjaar al een fortuin bijeengestolen, gewoon door geregeld de mooiste steentjes achter te houden en aan zijn bazen te vertellen dat ze kapotgesprongen of verloren waren. En toen hij dan zelf

baas was, had hij geregeld dieven ontmaskerd onder zijn werknemers. In een mum van tijd werkte hij zich toen op tot de schrik van de streek.

Toen ik Felix op de man af vroeg hoe een gewiekste vent als hij zich zo had kunnen laten beetnemen, zei hij - hij leek wel de vermoorde onschuld - dat het uit... vriendschap gebeurd was. Ik stond perplex. Vriendschap voor wie? Ha, voor een vriend van hem, iemand die hij blindelings vertrouwde, iemand met een buitengewone neus voor zaken. En wie was die man, die vriend dan? ‘Ik mag zijn naam niet verklappen,’ zei Felix. ‘Zwart geld, begrijp je?’ En uit vriendschap had hij zijn beste werknemer, Stinus Molenaars, aangesproken. En die had op zijn beurt een broer van zijn vrouw, Maurits Tervoort, ook een diamantbewerker, aangebracht. Dat waren de enigen die hij bij naam wilde noemen. Die mannen hadden, al evenmin als hij, iets te verbergen. Enfin, met z'n tienen waren ze die avond in dat kantoor aan de Rooseveltplaats in Antwerpen samengekomen. De president van de multinationale onderneming in hoogsteigen persoon had hen ontvangen, toegesproken, getrakteerd op champagne... Met z'n tienen zaten ze rond de briljant die op een donkerblauw fluwelen kleedje lag. Allemaal hadden ze hem geloept, gewogen, nogmaals geloept, en allemaal hadden ze toegegeven dat de steen uitzonderlijk was, een wereldwonder. Het certifikaat hadden ze niet eens hoeven in te kijken. Toen zij eigenaar geworden waren van de steen - iedereen had een cheque uitgeschreven en had een kwitantie en een bewijs van eigendom gekregen - hadden ze mogen toezien hoe de briljant in een vakje van de indrukwekkende brandkast werd opgeborgen. Ze hadden dat vakje zelf mogen verzegelen. Daarna waren ze met de president en enkele hostesses de oude stad ingetrokken. Tot in de vroege uurtjes hadden ze geklonken op hun fortuin... Daar-

mee beschouwde Felix zijn verhaal als beëindigd. Hij had een afspraak met de curator, beweerde hij.

's Anderendaags sprak ik Stinus Molenaars aan. De man was zwaar onder de indruk. De vorige dag was ook hij ingegaan op de konvokatie van de curator. In De blauwe Engel in Zandhoven waren ze bijeengekomen, met z'n vijven. En ze hadden daar allemaal mogen vloeken en zwaar op tafel slaan. De International Investment Company was opgedoekt. De schuldeisers stonden werkelijk in de rij. Dezelfde avond moest de curator trouwens nog in Turnhout en in Hasselt zijn. Waar die briljant gebleven was? Hij had er geen idee van, maar misschien had die wel in vele landen als lokmiddel gediend... Toen de curator vertrokken was, hadden ze nog een pint gedronken. Daarna waren ze een voor een afgedropen. Wie de andere eigenaars van de briljant waren? Wel, Felix Verbraeme en Maurits Tervoort, de man van zijn zuster, en de gebroeders Luyten, Edward en Lode, en Jo Stroobants... De vier anderen kende hij niet. Die waren trouwens niet naar De blauwe Engel gekomen, evenmin als Lode Luyten... Stinus maakte een zielige indruk op mij, in die mate zelfs dat mijn al dan niet vermeende inspiratie een héél klein waakvlammetje werd. En toen een week later Maurits Tervoort, Stinus' zwager, uit het Albertkanaal werd opgevist, doofde ook dat lichtpuntje. Het zou trouwens nooit in mij opgekomen zijn twee dikke nekken als de gebroeders Luyten aan de mouw te trekken. Die heerschappen verstookten in die tijd met hun Cadillac en hun Buick dagelijks meer benzine dan één van hun diamantslijpers per week kon verdienen en dus betalen. En in hun Amerikaanse sleeën zat onveranderlijk een vamp, elke dag een andere.

Jo Stroobants kende ik ook. Hij was een boerenzoon met wie ik nog naar het kollege reed. Een tijdje leerde hij voor pastoor,

maar toen stierven kort na elkaar zijn ouders en erfde hij voldoende om een meelhandel op te zetten en... te investeren in lukratieve objekten als edelstenen. Dat ik hem toen niet aansprak, kwam omdat ik enerzijds mijn interesse verloren had en anderzijds vermoedde dat Jo heel wat anders om zijn hoofd had: zijn vrouw was ervandoor gegaan met de man die zijn boekhouding deed.

Enfin, dat was het. Het plan voor een roman belandde in de onderste lade van mijn bureau. In de jaren tachtig verloederde de diamantnijverheid verder in de Kempen. Duizenden diamantbewerkers moesten uitkijken naar ander werk. Tientallen diamantairs gingen op de fles. De eerlijken meestal nadat ze nog een tijdje tegengesparteld hadden. De dikke nekken echter, de kerels van de louche zaakjes, de gewetenlozen, investeerden grof in de... diamantbewerking in ontwikkelingslanden waar de lonen minimaal waren en vanwaaruit op grote schaal kon gesmokkeld worden. De gebroeders Luyten bijvoorbeeld verdeelden hun tijd tussen de Riviera en Chamonix, terwijl een massa negers in Botswana zich voor hen krom werkten. Felix Verbraeme was van de diamantbewerking overgeschakeld op de diamantverkoop. In elke grote Vlaamse stad had hij een winkeltje waar de juwelen Verbraeme verkocht werden. Hij was ook de grote promotor geworden van het lokale diamantmuseum, waar toeristen (meestal bussen gepensioneerden die met een gratis konsumptie en een dikke fooi voor de begeleider aangelokt werden) de weg van de opgedolven gekristallizeerde koolstof konden volgen tot de afgewerkte briljant... en het terloops te koop aangeboden juweel. Dat was het dus. En dat zou ook zo gebleven zijn... mocht Stinus Molenaars, intussen ook minimaal en dus zéér karig gepensioneerd, onlangs het bezoek niet gekregen hebben van een broer van hem die naar Californië uitgeweken was. Ro-

main Molenaars had het hier in de jaren vijftig, de gouden jaren van de diamantbewerking nochtans, niet meer zien zitten. Hij had geen zittend gat en was vertrokken naar Canada, waar een grootoom die in de jaren dertig uitgeweken was, een immense farm runde. Daar had hij wat centen verdiend, en vervolgens was hij doorgereisd naar Californië, het beloofde land. Bij een andere Vlaamse Amerikaan had hij daar werk gevonden, in een autoherstelplaats. Hij was gehuwd met de enige dochter en had de zaak van zijn schoonouders dermate uitgebouwd dat hij nu vrolijk rentenierend met zijn eega de wereld kon rondtrekken. Die vrouw, Alice, werd vooral betoverd door... briljanten. Ze had haar man er zoveel over horen vertellen dat ze nu weleens met haar eigen ogen wilde zien hoe diamanten bewerkt werden. Groot was haar ontgoocheling toen Stinus moest vertellen dat de diamantindustrie in de Kempen op sterven na dood was. Een diamantmuseum was er nog in het dorp, dat wel, en daar demonstreerden enkele gepensioneerde diamantbewerkers nog dagelijks wat kloven, zagen, snijden, achtkant, kruiswerk en briljanderen precies behelsden. Ook hem, Stinus, hadden ze destijds aangezocht om geregeld in te springen, maar hij had er de moed niet meer voor kunnen opbrengen. Alice was in de wolken. Daar wilde ze naartoe. Dat wilde ze zien.

En zo kwam het dat ze die vrijdagnamiddag gedrieën naar het diamantmuseum wandelden. Gelukkig was er weinig bezoek, zodat ze in alle rust konden rondneuzen, naar een bandrecorder konden luisteren, naar een didaktische film konden kijken... Toen ze bij de glazen kasten met de uitgestalde edelstenen en juwelen stonden, zei Stinus: ‘Ik ga al naar de cafetaria. Wat moet ik voor jullie bestellen?’ Ze wilden koffie, net zoals hij. Toen hij betaald had en een zakje suiker stukscheurde, was Romain daar al. ‘Alice is betoverd door een

steen,' zei hij. 'Stel je voor... Twintig miljoen vragen ze ervoor. Kom eens kijken en praat haar dat uit het hoofd.' Tegen zijn zin volgde Stinus zijn broer. De geur van de slijpschijven, de olie en het diamantpoeder hadden te veel herinneringen in hem wakker geroepen. Het ijle zingen van het diamant had hem zelfs doen huiveren... En plotseling bleef hij als versteend staan. Op een donkerblauw fluwelen doekje, afgeschermd door dikke glaswanden, lag... de briljant. Geen twee briljanten waren identiek, ze geleken alleen maar op elkaar. Die kleur, die fonkeling, die perfektie, die grootte, die magische gloed... Nooit zou Stinus deze steen vergeten. Geen wonder dat Alice zo extatisch reageerde. 'Van wie is die steen?' vroeg hij schor aan de verkoopster.

De vrouw haalde de schouders op. 'Van de N.V. Campinian Diamonds.'

Stinus zag lijkbleek. 'Heeft Felix Verbraeme daar wat mee te maken?'

De vrouw knikte. 'Hij is de zaakvoerder.'

'Godverdomme!' zei Stinus. 'Godverdomme! Voor die vent heb ik heel mijn leven mijn ziel afgedraaid. Stenen die niet te slijpen waren, stenen die verknoeid waren... Alles speelde ik voor hem klaar, alles lapte ik op. Godverdomme!'

Zijn broer en schoonzuster moesten hem werkelijk naar buiten duwen. Het schuim stond hem op de mond.

Een uur later stond hij bij Jo Stroobants in de huiskamer. 'Wij hebben ons laten kloten door Felix Verbraeme,' zei hij, 'als snotneuzen.'

Zijn verhaal maakte weinig indruk op Jo Stroobants, die een groot bedrijf in veevoeders runde en van wie gefluisterd werd dat hij zéér machtig was. Geregeld ging hij uit dineren met veeartsen. Hij had in zijn ultramodern bedrijf zelfs een laboratorium waarin knappe koppen zeer krachtige veevoeders sa-

menstelden. ‘Hoe kan iemand dát bewijzen?’ zei Jo. ‘En daarenboven: dat is toch allemaal allang verjaard! Als je met dat verhaal naar de rijkswachters gaat, lachen ze je uit.’

Wat kon Stinus daarop zeggen? Wat kon hij doen? Zijn vrouw slaagde er maar niet in hem te bedaren. Hij kon niet meer eten, niet meer slapen. Met iedereen praatte hij over de briljant, die toch voor een tiende deel de zijne was, en die nu al twintig miljoen kostte. Al zijn vrienden, buren en kennissen sleepte hij ernaartoe. Was dat nu geen karbonkel? Geen unicum? En zo loepzuiver, zo perfekt geslepen... Alle facetten leken wel raampjes van de hemel.

De zesde dag dat hij de steen bezocht, sprak hij zelfs een grote groep gepensioneerden uit Kortrijk toe. Hij vertelde de stomverbaasde mensen, die wellicht dachten dat hij een suppoost was, zijn verhaal met veel omhaal.

De zevende dag waren er vier rijkswachters en twee brancardiers onder zijn gehoor. Toen hij aan zijn tirade begon, werd hem het zwijgen opgelegd. Een paar minuten later lag hij gekneveld en half verdoofd op een brancard in de ziekenwagen. Dat is nu twee maanden geleden. Hij is nog altijd niet terug thuis.

Gorilla in de Kempen

Als het licht van de naam van die bar niet zo scharlakenrood geweest was, dan had hij misschien wat kunnen slapen. ECSTASY... Wat was dat hier toch voor een gedoe, met al die vreemde woorden? Een gewoon mens werd er hoorndol van. Hij had al gepoogd de opengeslagen Gazet van Antwerpen te vouwen zoals de hoed van Napoleon en over zijn hoofd te trekken, maar dat vervloekte licht scheen overal door. En het was verdomd koud. Zelfs in een nieuwe Mercedes - anderhalf miljoen frank, meneer - werd het bijtend koud, begin januari, middernacht, als die slee al drie uur op een parkeerterrein stond. En sleeën konden elkaar niet verwarmen. Aan die andere twee Mercedessen had hij niets, ook niet aan die BMW. Als die andere heren zich nu ook hadden laten vergezellen door een bodyguard of zelfs maar door een gewone chauffeur, dan had hij nu tenminste wat gezelschap gehad. Dan hadden ze wat kunnen kaarten, pokeren misschien. Een vrouwelijke chauffeur zou nog toffer geweest zijn. Kouwelijk geeuwend beeldde hij zich in wat ze zoal hadden kunnen doen. ‘Snul!’ zei hij eensklaps luidop. Zo zette hij altijd een domper op zijn dagdromen.

Het was me anders het dagje wel geweest. Al in de vroege ochtend was hij in 't geweer moeten komen. De vier heerschappen hadden elkaar getroffen bij de ingang van de voormalige Britse basis, die nu - sedert de Britten het afgebold waren - een gewoon militair domein was, in afwachting dat ze een natuurreservaat zou worden. De senator, zijn baas, had hem gevraagd diskreet de wacht op te trekken bij de wagens. Niet omdat zij iets ongeoorloofds deden - de heerschappen die in zijn gezelschap vertoefden, deelden zelf de lakens uit

- maar omdat de Groenen weleens elektorale munt zouden durven slaan uit het vermoeden dat vier Blauwe zwaargewichten op reeën- of vossenjacht gingen. Hij had de nummerplaten moeten verwijderen. Dat was dan om eventueel op de loer liggende persfotografen de pap niet in de mond te geven. Zij gingen trouwens niet op jacht. Zij gingen eens poolshoogte nemen. Zij wilden zich met eigen ogen vergewissen van de gegrondheid van de beweringen dat dit 300 ha tellende domein ekologisch zeer waardevol was. Nogal wat industriemagnaten stonden met pakken geld te zwaaien, allemaal geld dat in de staatskas kon terechtkomen. Dat zij hun jachtgeweren meenamen, gebeurde eerder uit voorzorg. Je kon nooit weten. Iets na de middag waren de heerschappen weergekeerd. Ze hadden een blauwe kiekendief en een roerdomp bij, vogels die ze uit hun lijden hadden moeten verlossen. Een van de heerschappen zou die laten opzetten.

Nadat hij de nummerplaten weer op de wagens had geschroefd, waren ze naar Kasterlee gereden, naar een sjiek restaurant. Daar had hij over zijn tijd mogen beschikken. In het dorpscentrum was hij frieten met stoofvlees en augurkjes gaan eten. Hij had er een Zondagsnieuws gekocht. Van drie tot acht had hij in de wagen liggen te slapen. Toen had de senator hem gewekt. De heerschappen stonden te gieren van het lachen om zijn verbouwereerdheid. Ze waren duidelijk in de wind. Maar... ze waren de jacht nog niet beu, zeiden ze, ze wilden absoluut nogmaals gaan jagen, maar dan op ander wild. De senator kende de Kempen, hij wist beslist waar ze, ook zonder trakkers, enkele mooie beestjes in het vizier konden krijgen.

‘Zware mannen,’ zei de senator onderweg. ‘Dat heeft mij al een pak geld gekost, en nu wordt het nog erger. Maar dat haal ik er wel weer uit.’

Hij had gezwegen. Ook toen de senator erop stond zelf achter het stuur plaats te nemen. Dat was nochtans één van de weinige dingen waar hij bang voor was. Ook dronken politici vormden een gevaar op de weg. En zelfs als hij nuchter was, gedroeg de senator zich achter het stuur alsof de man die de autoraces afvlagde, zich achter de volgende bocht bevond. Hij had verwacht dat de senator nu zou gezegd hebben dat hij de volgende dag mocht uitslapen, omdat hij nu toch al twaalf uur in het gareel had gelopen. In plaats daarvan sloeg hij in de achteruitkijkspiegel als een opgewonden kind het rijgedrag van zijn vrienden gade. ‘Ze hebben de hele rijweg nodig!’ kirde hij bij herhaling. ‘Ik wist het! Ze wilden niet geloven dat een cocktail van coca-cola, Grand Marnier en Martel een godendrank is. De restauranthouder geloofde het ook niet.’ De senator hinnikte werkelijk van de pret.

Ze waren in Herentals gekomen en daar reed de senator ondanks het rode licht de Ringlaan op. ‘Oranje!’ riep hij. Er volgden gierende geluiden en twee doffe slagen achter hun rug. Even aarzelde de senator, toen gaf hij plankgas. ‘Het was groen licht!’ zei hij. Achter de viadukt over het Albertkanaal vertraagde hij. ‘Waar blijven die kerels nu?’ vroeg hij zich af.

‘Ha! Eindelijk.’

Hij had gezwegen, ook toen ze de lege parking van de Ecstasy opdraaiden.

De senator sprong uit de wagen. ‘Het was groen!’ riep hij zijn gezellen toe. ‘Wat gebeurde er eigenlijk?’

De heerschappen schaarden zich rond hem. ‘Vlam! Vlam!’ zei de dikste van hen. ‘Een bestelwagen op een autobus, en een Golf op de bestelwagen. Ik ben maar doorgereden. Van mijn getuigenis zal het wel niet afhangen.’

‘Ik volgde maar,’ zei de tweede.

‘Ik dacht dat ik vuur zag,’ zei de derde. ‘Ik heb nog willen

terugrijden... maar toen schoot het mij te binnen dat wij wel het een en ander gedronken hebben. Enfin, ik zag ook dat er op het andere rijvak wagens stopten. Aan hulp zal het wel niet ontbreken.'

Hij had gezwegen, ook toen de senator nog even het hoofd naar binnen stak en zei: 'Je kunt gerust een dutje doen. Zolang zal het wel niet duren. Die kerels zijn nu al ladderzat.' Gerust echter was hij niet geweest. Hij wist ook wel dat senatoren onschendbaar waren. En tenslotte was hij al eens de zondebok geweest. Maar toen ging het om moord. Had hij toen een invloedrijke vriend als de senator gehad, dan was zoiets zeker nooit gebeurd. Toen hij vrijgelaten werd - omdat de ware moordenaar zich voor de tweede maal aan een meisje vergrepen had en daarbij geklist was - was het onheil vanzelfsprekend geschied. Nergens was hij nog welkom geweest. En werk had hij ook niet kunnen vinden. Tot op de dag dat hij die advertentie las: 'Bodyguard gezocht. Voor invloedrijk man. Goed loon.' Een uur later meldde hij zich reeds op het Bureau voor Dienstbetoon aan de Bevolking, achter de woning van de senator. Toen de senator vernam dat hij in de gevangenis gezeten had, werd hij zeer wantrouwig, weigerig zelfs. Maar de melding dat hij para geweest was en nog aktief met judo en kickboksen bezig was, deed de balans onmiddellijk in zijn voordeel doorslaan. En van toen af aan had de senator zich over hem ontfermd.

Natuurlijk had hij zich afgevraagd waarom een zo brave en menslievende man als de senator een bodyguard nodig had. Maar hij had gezwegen. Officieel was hij trouwens chauffeur, privé-chauffeur. De enige die er af en toe op alludeerde dat hij ook nog een andere funktie had, was de vrouw van de senator: overbezorgd om het lijfsbehoud van haar man noemde ze hem dan lijfwacht. Ach, ja, de kinderen van de senator

noemden hem oneerbiedig de gorilla, maar die telden niet mee. Enfin, hij was nu al zes maanden in dienst van de senator en hij voelde zich goed in zijn vel. Hij leefde in de schaduw. Hij was bijna een voorwerp, zoals de Mercedes. En hij had toch ook wel vrije tijd, vooral als de senator in Brussel moest zijn en de vergadering van de senaat bijwoonde. Dat gebeurde wel niet zó vaak, maar het gebeurde toch, en dan kon hij enkele uren in Brussel doen wat hij wilde. Daar trouwens had hij andere chauffeurs leren kennen, van ministers nog wel, en die hadden hem ingefluisterd dat de senator in duistere affaires was verwikkeld geweest, maffiageschiedenissen, en dat hij zijn hachje gered had op de kap van anderen. Die anderen lustten hem rauw en vroeg of laat zouden ze hem zeker de rekening presenteren.

Ze zouden wel overdreven hebben. De Kempen waren Sicilië niet. En als iemand zich wilde vergrijpen aan de senator, dan zou die over zijn lijk moeten stappen. Dat stond vast. De senator was een man om voor te sterven, dacht hij soms in een martiale of heroïsche bui. Hoeveel goeds had die al niet gedaan voor de mensen? Hoeveel dienstplichtigen had hij niet dichter bij thuis doen kazerneren? En hoeveel hektaren bosgrond had hij al niet tot percelen bouwgrond omgetoverd? En gaf het hemzelf ook geen gevoel van veiligheid, geborgenheid zelfs, de beschermende hand van deze goede man boven zijn hoofd te voelen?

Maar nu was het toch wel bijzonder koud. Hij trok de hoed van Napoleon weer over zijn hoofd en zette de radio aan, in de hoop dat daar wat warmte zou van komen. Zo kwam het dat hij veel te laat de twee politiewagens zag. Hij had geen schijn van een kans meer om ongemerkt de wagen te verlaten en zijn baas te verwittigen. Hij liet zich naar beneden glijden en gebaarde te slapen. Hij zag het licht van een lamp door

de wagen dansen, even maar. Toen hij zich wat oprichtte, merkte hij twee rijkswachters op het bordes voor de bar. Ze werden binnengelaten door een zwaar geschminkte vrouw met een sigaret in de mond.

Twee andere rijkswachters stonden bij de BMW. De een liet het licht van zijn lamp op een boek schijnen waarin de ander wat noteerde. Zagen die dan niet aan de nummerplaten dat ze niet te maken hadden met normale mensen?

Na enkele minuten ging de deur van de bar weer open. De twee rijkswachters kwamen buiten. Ze hielden de kepie in de hand en zetten die weer op toen de deur achter hen gesloten werd. Ze kwamen op de Mercedes toe. Hij zette zich wat rechter en gebaarde wakker te worden.

Een rijkswachter trok brutaal het portier open. ‘Kom eruit!’ zei hij bars. ‘En zet die onnozele hoed af!’

‘Waarom?’ vroeg hij geschrokken.

‘En dat durf jij vragen!’ hoonde de andere rijkswachter. ‘Dat negeert de rode verkeerslichten, veroorzaakt een verkeersongeval met dodelijke slachtoffers, pleegt vluchtmisdrijf... en vraagt dan waarom hij opgeleid wordt! Eruit! zeg ik.’ Hij trok warempel zijn pistool.

‘Maar ik reed niet met de wagen,’ protesteerde hij verontwaardigd. ‘Ik ben de bodyguard van de senator. De senator reed zélf. Vraag het hem maar. Hij is toch in de bar? Zijn vrienden hebben het toch ook gezien!’

‘Wat ben jij een leugenaar!’ zei de rijkswachter met het pistool.

‘De heren senatoren en volksvertegenwoordigers hebben een minuut geleden nog unaniem verklaard dat jij met deze wagen die overtredingen beging. Ze stuurden je terug naar de plaats van het ongeval opdat jij je zou gaan aangeven. Intussentijd gebruikten zij een verfrissing in deze gelegenheid.’

Struisvogels

Hij was lichtjes beschonken thuisgekomen van de kantine bij het voetbalterrein. Ze gunde hem dat, want hij had zestien maanden keihard gewerkt. En 's anderendaags zou hij de eerste vruchten plukken van die slavenarbeid. Ze had een appeltaart gebakken, omdat ze wist dat hij dat lustte. En ze had de koffie dubbel zo straf gemaakt als anders. Terwijl hij naar Sportweekend zat te kijken, bracht ze in alle stilte de kinderen naar bed. Daarna deed ze de vaat, poetste ze de schoenen van de kinderen en legde ze een kraaknette witte jas klaar met de sleutels van haar wagentje erboven op. Vermits ze bij het Wit-Gele Kruis overstelpt werden met aanvragen, hadden ze haar ronde nog uitgebreid. Ze kontroleerde even de nieuwe adressen en keek bezorgd naar de klok. Om zeven uur morgenochtend moest ze haar eerste diabeticus zijn injektie geven. ‘Ik denk dat ik maar ga slapen,’ zei ze.

Hij knikte. ‘Ik ook.’

Het gebeurde wel meer dat ze 's zondags zo vroeg naar bed gingen. Hij moest tenslotte elke dag om zes uur opstaan.

‘Als het allemaal wat meevalt, hoef je binnenkort niet meer te gaan werken,’ zei hij.

‘Het is vast werk,’ zei ze. ‘En ik heb er toch voor gestudeerd. Dat kan ik toch zomaar niet te grabbel gooien?’

‘Neen,’ gaf hij toe.

Toen ze op hun rug in bed lagen, wilde ze iets bemoedigends zeggen. ‘Wat kan er nog tegenvallen? De eerste tweeënnegentig vogels zijn toch verkocht? En op de andere honderd zesennegentig hebben ze toch ook een optie genomen? Over twee maanden strijk je ook daar het geld van op.’

‘Ik hoop maar dat ik tijdig nieuwe kuikens krijg,’ mompelde

hij. ‘Ik heb nog steeds geen antwoord gekregen van die Zuidafrikaanse struisvogelkwekerij. Misschien worden ze daar overstelpt met bestellingen. Zij moeten over voldoende eieren kunnen beschikken. En hun broedmachines hebben toch ook een beperkte kapaciteit. Naar het schijnt, komt er in Holland elke dag een struisvogelfarm bij.’

‘We hebben nog twee maanden tijd,’ troostte ze.

‘Ik hoop dat ik nooit een beroep zal moeten doen op Vlaamse kwekers,’ zei hij. ‘Dat zijn gangsters. Die durven een half miljoen frank vragen voor een kweekdier en één tiende van dat bedrag voor een kuiken...’

‘Aan partikulieren,’ zei ze, ‘aan mensen die op zoek zijn naar een troeteldier.’

‘Wat zal ik precies verdiend hebben als ik de onkosten afgetrokken heb?’ vroeg hij.

‘Niet zóveel,’ antwoordde ze, ‘maar dat is normaal. De bouw van het hok, de vliegtuigreis, de verwarming, het voer, de dierenarts... En dan al de tijd die je erin stak. Je had kunnen gaan stempelen. En binnenkort de sociale bijdragen, de belastingen... Echte winst zal er pas zijn over twee maanden, als die honderd zesennegentig andere vogels ook slachtrijp zijn.’

‘Ik heb er ontzettend veel uren aan besteed, nietwaar?’ zei hij. ‘Als diamantslijper werkte ik niet eens één derde van die tijd.’

‘Vooral de eerste weken waren hard,’ beaamde ze. ‘Als ik eraan terugdenk, huiver ik nog. Hoeveel nachten heb jij bij die beestjes niet geslapen?’

‘Jij hebt anders ook goed je best gedaan,’ zei hij. ‘Zonder jouw goede zorgen waren er zeker vijf méér gestorven.’

‘Struisvogels,’ zei ze. Ze lachte binnensmonds. ‘En toch zal ik ze missen, als ze de deur uit zijn.’

‘Ik ook,’ zei hij. ‘Stel je voor dat wij nog nooit een struisvogelsteak gegeten hebben...’

Ze geeuwde. ‘Weet je wat ik daarstraks las? Ik las dat de struisvogels het vermogen om te vliegen verloren hebben omdat ze ooit trachtten de zon te bereiken en bij die poging hun vleugels verbrandden.’

Hij lachte gesmoord.

‘Weet je dat er ooit mensen leefden die geloofden dat de struisvogel een kruising tussen een kameel en een mytische woestijnvogel was?’ vervolgde ze.

‘Zulke dingen lees ik niet,’ zei hij.

‘Er stond in dat boek ook dat struisvogelveren bij de Oud-Egyptenaren dienden als hoofdsieraad voor goden, legeraanvoerders en helden. Ze golden als zinnebeeld van de rechtvaardigheid. En zeggen dat die veren nu in de variétéwereld voor heel wat anders gebruikt worden...’ Ze klakte even met de tong.

Hij reageerde niet, zodat ze een ogenblik dacht dat hij sliep. ‘Maar dat struisvogels behoren tot de domste dieren die er bestaan, betwijfel ik toch,’ ging ze door. ‘Ze zouden blindelings een plotseling opkomende ingeving van hun zwakke hersenen volgen...’

‘Lulkoek!’ zei hij. ‘Ze schrijven maar wat. Indien ze écht omgang gehad hadden met struisvogels, zouden ze wel wat anders vertellen.’

‘Ja,’ gaf ze toe. ‘Weet je dat er op Madagascar en in Nieuw-Zeeland ooit struisvogels leefden die vier- tot vijfhonderd kilo wogen? De madagascarstruisen en de moa's zijn weliswaar uitgestorven... maar misschien worden ze ooit opnieuw gekweekt. Wie weet? Dat zou het zijn, nietwaar?’

Hij begon zachtjes te lachen. ‘Zou die babyfoon nog werken?’

‘Zwijg daarover!’ zei ze. ‘Als ik daar nog aan denk... Twee

weken lang sliepen wij als het ware te midden van struisvogeltjes. En na de tweede vracht nog eens twee weken lang. Nu nog hoor ik ze soms naast het bed trappelen.'

Hij stond op en stak het nachtlampje aan. De babyfoon stond op de vensterbank.

'Voorzichtig,' zei ze. 'Maak de kinderen niet wakker.'

Het vertrouwde kraken doorbrak de stilte... En plotseling weerklonk er gebons, gehijg, onderdrukt gejank...

'Godverdomme!' zei hij. Hij knipte het grote licht aan en greep naar zijn broek. 'Die zotten van Gaia zullen hun bedreiging toch niet ten uitvoer gebracht hebben?'

'Een hond!' zei ze, waarna ze uit bed sprong en haar ochtendjapon aantrok.

Ze kon hem niet volgen. In drie sprongen was hij de trap af. In de huiskamer liep hij een stoel omver en ook in de keuken viel wat op de vloer. Hij beukte de deur die naar het hok leidde, bijna uit haar hengsels... en bleef verstomd staan, zodat ze tegen hem opbotste. Met een reflexbeweging knipte ze het licht aan. Het struisvogelhok, eigenlijk een oude loods die ze van een failliete meubelfabrikant gekocht hadden, was... bijna leeg. De beschotten die de slachtrijpe van de andere vogels scheidden, lagen tegen de grond. De dubbele poort die uitgaf op de loop, hing open alsof ze van binnen uit door een reus opengebroken was. Nog enkele dieren liepen radeloos snuivend heen en weer. Voor hun voeten lag een gedeeltelijk verpletterd, stuiptrekkend, wit-zwart hondje... 'Die keffer van hiernaast!' steunde hij.

Zij liep hem voorbij. In de loop renden nog enkele vogels van de ene hoek naar de andere. Dat de ganse omheining van beton en staaldraad aan de achterzijde neergeploft was, schenen ze niet eens te zien. De omheiningen van de tuinen daarachter waren neergehaald alsof een stampede erover ge-

raasd was. Overal zag zij grote en haastige schaduwen rennen... flarden van een bonzende, hijgende, maar uitdeinende paniek. ‘God!’ zei ze.

‘Doe toch iets!’ brulde hij eensklaps woedend achter haar. Hij keerde zich om, rende de loods in en schopte het zieltogende hondje tot tegen de wand. De achtergebleven struisvogels sprongen hoog op. Hun schaduwen dansten spookachtig heen en weer.

‘We moeten de 101 verwittigen,’ zei ze. Ze liep naar binnen. In de keuken stonden de kinderen, slaapdronken, maar met krijtwitte gezichten. ‘Doe iets aan je voeten!’ zei ze. ‘Ga weer naar bed! Hier loop je in de weg.’

De kinderen schrokken van haar heftigheid en begonnen te schreien.

Ze stak alle lichten in de huiskamer aan en draaide het nummer 101. Een slaperige stem meldde zich vanuit Geel. Ze begon opgewonden te spreken.

‘Wát?’ zei de stem. ‘Driehonderd struisvogels? Weet je wat zo'n bedrieglijke oproep je kan kosten?’

‘Asjeblieft!’ zei ze met aandrang. Ze noemde haar naam, gaf het adres.

Het duurde nog vele sekonden voordat de rijkswachter haar wilde geloven. Pas toen ze zei: ‘Ik bel de brandweer wel!’, drong het tot de man door dat er iets ernstigs gaande was.

‘Dat doe ik wel!’ zei hij eensklaps gejaagd.

Haar man was op een stoel gaan zitten. Hij hield de ogen wijdopen gesperd. ‘Een ramp! Een ramp!’ stamelde hij voortdurend.

‘Pech!’ zei ze hard. ‘En een les voor ons. Sta op en ga aanbellen bij de buren. Die ren moet gerepareerd worden. Anders kunnen we de dieren niet opvangen.’

‘Ik kán niet!’ jammerde hij. ‘Al mijn werk naar de bliksem.

Weet je wat dat betekent?'

'Met zelfbeklag komen we nergens,' zei ze. 'Als er maar geen ongelukken gebeuren. Struisvogels weten niet wat openbare wegen zijn en kennen geen verkeersreglementen. En de meeste automobilisten weten amper wat een volwassen struisvogel is en verwachten die zeker niet in de nacht op de Kempense wegen. Komaan!' Ze trok hem ruw bij de arm.

Hij hoefde echter niet naar de buren te gaan. Die klopten op dat ogenblik zelf op de rolluiken. En het eerste flikker- en rinkelmonster van de brandweer was ook in aantocht. Een kwartier later stond heel het dorp in rep en roer. Wilde verhalen deden de ronde. Om een struisvogel te ontwijken was iemand met een splinternieuwe wagen op een boom geknald. In de dorpskom had iemand een struisvogel doodgereden. Verscheidene mensen hadden naar de politie en de rijkswacht gebeld omdat ze dachten dat ze op het punt stonden overvallen te worden. En aldoor kwamen er brandweerwagens bij. Wellicht werd die nacht de grootste klopjacht aller tijden op struisvogels gehouden. Zware diskussies werden gevoerd over het al dan niet afschieten van de beesten. Haar man zat als een zombie aan tafel, weeklagend: 'Al mijn werk naar de bliksem! Waar heb ik dat verdiend?' En de kinderen kwamen ook niet uit het hoekje waarin ze weggekropen waren. Gelukkig was er uiteindelijk toch een buurvrouw die zich over hen ontfermde. Want zijzelf had geen tijd. Ze zette koffie en nog eens koffie voor al die bereidwillige lieden. En ze liet de omheining herstellen, en de dubbele poort, en de beschotten. En ze zei waar de weer gevangen struisvogels thuishoorden... Om halfzeven belde ze naar de hoofdzetel van het Wit-Gele Kruis, maar er was niemand die de hoorn opnam. Om kwart voor zeven trok ze haar witte jas aan. 'Ik kan mijn diabetici niet laten wachten,' ze ze tot de plaatselijke kommandant van de

brandweer.

De man begreep het.

Haar eerste patiënt was een oude boer die op een afgelegen hoeve inwoonde bij zijn zoon.

Die zoon stond haar in de deuropening op te wachten en nam haar even apart. ‘Ik heb naar de dokter gebeld,’ zei hij. ‘Zó gaat het niet langer. Hij is zo zot als Tielebuis.’

‘Allee!’ liet ze zich ontvallen. ‘Ik heb daar toch nog niets van gemerkt. Gedraagt hij zich dan zó abnormaal?’

‘Dat zou ik geloven!’ zei de boer. ‘Geváárlijk abnormaal. Een halfuur geleden trof ik hem aan in het achterhuis, mét mijn geweer... Hij had op het erf drie grote struisvogels gezien, zei hij, en die wilde hij gaan afschieten.’

Waterzuivering

Vooral bij zuidenwind was de stank ondraaglijk. Het was de weeë geur van ontbinding en gistende drek. Die zuidenwind sprong over de heiduinen, zoefde over de dennenbossen, graaide de geluiden van de spoorweg, de autosnelweg en het Albertkanaal mee, wentelde zich in de miasmen die opstegen uit de waterzuiveringsinstallatie, en streek al die ellende uit over het achterdijkse land van de Nete en over het gehucht. Als die zuidenwind één of twee dagen aanhield, was die zoemende pestilentie nog enigszins te harden of desnoods te ontvluchten. Maar als die wind veertien dagen aan één stuk, zoals nu, altijd weer kwam aanzetten, dan leek het wel of de uitzichtloosheid tastbaar geworden was.

Er waren natuurlijk boeren die het niet roken; zij waren zo gewend aan allerhande stank die nóg walgelijker was, dat zij zich gedroegen alsof er in het dieptepunt van het dorp, waar de Nete onder de vaart dook, parfum of zoiets gebrouwen werd. De bewoners van de villa's waren vanzelfsprekend allang naar de Noordzee of naar de Ardennen gevlucht. Maar de gewone mensen, de dagloners en de bedienden, moesten wel blijven, tegen heug en meug. De eerste dagen redden zij zich nog met reukwerk: eau de cologne en zo. Na een poosje echter werden ze ook daar onpasselijk van, zodat ze hun toevlucht moesten nemen tot proppen watten en neusknijpers. De onvrede zwol dan ook zienderogen. De kop van Jut werd het gemeentebestuur, meer bepaald: het kollege van burgemeester en schepenen. Die heerschappen echter wasten hun handen in onschuld. Zij wezen met de vinger naar de Kempense Waterzuiveringsmaatschappij, die tien jaar geleden het beheer van de installatie had overgenomen. Maar de direk-

teur van die maatschappij kaatste de bal onmiddellijk terug: hoe zou het ooit kunnen dat een installatie die erop berekend was 10.000 i.e. te zuiveren, zomaar eventjes 18.000 i.e. verwerkte? Terug naar het kollege van burgemeester en schepenen dus. Die lieten een specialist aanrukken om hun uit te leggen wat inwoners-equivalent precies betekende. Ha! Die 8.000 supplementaire i.e. waren afkomstig van de multinational die in het centrum van het dorp kikkerbilletjes, konijnen, kippen en groenten verwerkte en invroor. Tachtig dorpsgenoten vonden daar werk. En die multinational was ook niet van gisteren. Als de heren moesten opdraaien voor de zuivering van hun afvalwater, dan sloten ze dit toch al marginale filiaal onmiddellijk. Alle Kempense gemeenten droomden van de inplanting van een propere fabriek als de hunne. In feite zaten die heren ongeduldig te wachten op de een of andere vorm van protest van het gemeentebestuur. Dan hadden ze een motief of een alibi...

En zo werd de verantwoordelijkheid door iedereen telkens weer afgewenteld. Niemand was verantwoordelijk, niemand trof schuld. Wie zou er dan aansprakelijk kùnnen zijn? Als er dan al schuldigen waren, dan waren dat álle dorpsbewoners, die van het gehucht incluis. Zij moesten maar wat minder water bevuilen. Die smurrie kwam grotendeels van hen. In feite roken zij zichzelf dus. Als ze nog even op de tanden beten, was die misère voorbij. Luisterden zij dan niet naar het weerbericht?

Maar de misère ging niet voorbij. Integendeel. Een man met hooikoorts bezweek eraan. Een kind met astma diende bij hoogdringendheid in het ziekenhuis te worden opgenomen. De oudste bewoner van het gehucht, een anders nog kwieke honderdjarige, smeekte zijn familieleden hem te laten opnemen in een rusthuis.

Iemand, de mooiste jongedame van het gehucht, sprak een invloedrijke oom aan. Die oom lokte en televisieploeg naar het gehucht. Iedereen haalde opgelucht adem. Nu zou de ellende gauw voorbij zijn. De televisie kon van het gehucht enkele ogenblikken het middelpunt van de wereld maken. Zoals vijftien jaar geleden, toen de dijk van het Albertkanaal het begaf en het gehucht één modderpoel was. Met helikopters zakten de hoge pieten toen naar het dorp af. De televisie kon de Vlaamse politici in een handomdraai mobilizeren.

Maar die mannen van de televisie kwamen, zagen en haalden de schouders op. Stank kon je niet filmen, daar was niks sensationeels aan. Ze snoten hun neus, haalden nogmaals de schouders op, en verdwenen in vliegende vaart.

Het was op een vrijdag, de eerste vrijdag van de hondsdagen, de vijftiende dag dat de zuidenwind waaide, dat de stoppen doorsloegen. Om drie uur in de namiddag konden ook de beesten de stank niet meer verdragen. De bandhonden worstelden als dol met hun ketting en beten grote brokken uit hun hok, de katten poogden in de muizeholletjes te kruipen, de kippen herinnerden zich dat ze vleugels hadden en maakten zielige buiklandingen, de konijnen groeven pijpen dwars door de bodem van hun hok, de loszittende reisduiven vlogen naar Quiévrain of Dourdan, de koeien loeiden akelig en lieten hun melk lopen, zelfs de strontvliegen zochten geuriger oorden op... Toen het ook in de diepste kelders niet meer om uit te houden was, kwamen de mensen op straat. En, ja hoor, nu roken warempel de boeren onraad. Bij een van hen had een zeug haar biggen opgegeten. Bij een ander waren twee dikbillen gestikt in hun pikdonkere boxen. Er was ook een boer bij die nog amper kon gaan. De boerin had hem met een gaffel nagezeten.

Met velen kwamen ze op straat. Ze waren er bijna allemaal.

‘Er moet iets gebeuren!’ riepen ze elkaar toe. ‘In de hel kan het zo erg niet zijn als hier! En al de dikke nekken die er wat aan kunnen doen, zijn met vakantie!’

En toen begonnen ze te stappen, eerst aarzelend, dan gejaagd. Ze hitsten elkaar op. Ze begonnen te lopen...

Jappe Biron was de opzichter van de waterzuiveringsinstallatie. Zo althans noemde hij zichzelf. Er waren weken, vooral in de zomer, dat hij er met geen stokken weg te krijgen was. Dan bivakkeerde hij in het gebouwtje waar een bureautje stond, het materieel opgestapeld lag en de toiletten waren. Het was zijn taak de machines te kontroleren, verstoppingen te voorkomen, het gazon te onderhouden en de poort te openen voor tankwagens die de bezinkbakken kwamen leegslobberen. Maar de chauffeurs van die tankwagens hadden de laatste weken blijkbaar andere opdrachten gekregen, ofwel lagen ze met hun billen bloot aan het Zilverstrand in Mol.

In feite had Jappe niks te doen en sloeg hij de godganse dag de kokmeeuwen gade die ruzieden om allerhande vieze brokken in het grote open reservoir. Jappe wist ook wel dat de waterzuiveringsinstallatie niet efficiënt werkte, dat ze eigenlijk de vuiligheid alleen maar een beetje ophield. Dikwijls lag hij ervan te dromen wat hij allemaal zou kunnen doen met een miljoen frank. De installatie verbruikte jaarlijks inderdaad voor zoveel geld elektriciteit. Tot aan de Nete liep hij al in geen maanden meer. Hij was er beschaamd om dat zijn installatie uitsluitend een inktkleurige substantie in de rivier loosde. Hij schaamde zich trouwens ook telkens als iemand hem kwam vertellen dat de chauffeurs hun dodelijke vracht gestort hadden op een afgelegen plaats of... in de Nete.

Jappe wist ook wel dat de installatie nu verschrikkelijk stonk, maar hij had met de stank leren leven. Die namiddag zat hij op een stoel in de schaduw van het gebouwtje vogels te ob-

serveren met een verrekijker. Hij had al een blauwborstje gezien, en twee grote gele kwikstaarten, en drie of vier rietgorzen... Die vogels kwamen hier in de nazomer insekten vreten om reserves op te doen voor de grote trek naar het zuiden. Toen hij de meute vóór de traliepoort in de gaten kreeg, was hij verrast... en ook wel verlegen omdat al die mensen hem erop betrapten dat hij hier zomaar niets zat te doen. Hij legde de verrekijker onder zijn stoel en stond op. Het gebeurde wel meer dat hier grote groepen wandelaars passeerden. Al bij al was de waterzuiveringsinstallatie opgericht in een agrarisch gebied met ekologische waarde, zoals dat zo ronkend op het gewestelijk plan van aanleg vermeld stond. Vaak ook waren hier al groepen geïnteresseerden op studiebezoek geweest. Dan vertelde Jappe wat de direkteur van de Kempense Waterzuiveringsmaatschappij hem ooit verteld had, namelijk dat deze installatie gebouwd was naar het voorbeeld van een nagenoeg identieke installatie in Duitsland, in Düsseldorf. En daar zwommen forellen in het reservoir. En daar dronken de bezoekers allemaal een glas van het gezuiverde water.

Glimlachend liep Jappe op de meute toe. Naarmate hij de poort naderde, werd hij onzekerder. Die mensen waren duidelijk niet naar hier gekomen om iets te bezichtigen. Ze rukten aan de tralies, duwden en schopten ertegen. Die mensen waren woedend.

‘Openmaken! En vlug wat!’ riep een kolos van een vent.

Ik moet naar de direktie van de Kempense Waterzuiveringsmaatschappij bellen, dacht Jappe angstig, of naar de politie.

‘Open die poort, Jappe!’ riep een boer.

Jappe kende hem. Hij liet zijn maïsvelden elk jaar bemesten

met de smurrie uit de bezinkbakken. ‘Waarom?’ vroeg hij beverig.

‘Dáárom! Dat spel moet hier stilgelegd worden!’

‘Waarom?’ vroeg Jappe weer.

‘Jij hebt zeker geen neus, onnozelaar?’ riep een dik wijf.

‘Als de installatie stilligt, stinkt ze nog erger,’ verdedigde Jappe zich.

Iemand gooide met een kei naar Jappe. Het projektiel trof hem op de bovenlip.

‘Zijn jullie gek?’ brulde Jappe.

Het volgende ogenblik grepen tientallen handen naar keien in de berg rijnzand die bij de poort lag. Van alle kanten werd Jappe bekogeld. Paniek maakte zich van hem meester. Hij wilde weghollen, wegkruipen in het gebouwtje, zich insperren... Maar er was een kei die hem op de slaap trof, én een uit de oprit losgerukte klinker die zijn bovenarm brak. Op het asfalt liggend hoorde hij hoe ze de poort rammeiden. Plotseling liepen er vele benen langs hem heen, talloze benen... De laatste benen bleven staan. Een vrouw bukte zich over hem. Ze droeg een witte schort met blauwe bolletjes. Er zaten vlekken sinaasappelsap en cacao op. ‘In Duitsland zwommen er forellen in het reservoir,’ prevelde hij. ‘En alle mensen kwamen van het gezuiverde water drinken. Echt waar.’

Heidehoning

Toen ze telefoneerden, zat ik met een rode balpen in de krant kringetjes te tekenen rond sommige werkaanbiedingen. Ik was juist terug van het stempellokaal. Onderweg had ik mijn vrouw ontmoet met het zesde leerjaar in haar zog. Ik had een hand opgestoken en zij had alleen maar geknikt. Ik wist dat ze beschaamd was om mij, en daarom was ik maar snel doorgefietst. Misschien lag daar wel de reden waarom ik bij mijn thuiskomst weer zo verbeten op zoek ging naar wat in deze tijd onvindbaar was: werk voor een veertigjarige bediende.

En toen telefoneerden ze dus. Ik was er zeker van dat iemand mijn vrouw wilde spreken. Een ogenblik overwoog ik het zelfs niet op te nemen. Onder haar vriendinnen zaten verschrikkelijke kletstantes. Tot mijn verbazing vroeg een mannenstem of ik Patrick Gielen was.

‘Ja,’ zei ik.

‘Een broer van Thomas Gielen?’

‘Ja.’

En toen zei die man dat hij de politiekommissaris van Kalmthout was en dat hij slecht nieuws voor mij had. Neen, eigenlijk zei hij eerst dat hij opgelucht was dat hij eindelijk een familielid van Thomas Gielen te pakken had. Er stonden vier telefoonnummers op de almanak in de caravan, het mijne was het laatste. Ik legde uit dat ik de jongste van vijf kinderen was, dat Thomas de oudste was, en Werner de tweede oudste, en dat dan Stefanie en Yvonne, een tweeling, volgden. En toen zei hij dat die niet opnamen, en dat hij slecht nieuws voor mij had.

‘Hoe slecht?’ wilde ik weten.

‘Thomas is dood,’ zei hij.

Ik schrok. De hoorn in mijn hand zag er eensklaps uit als een knekel. En dan overviel mij een verlammende weemoed. Ik dacht aan moeder, die altijd zo rotsvast geloofd had in Thomas en die nooit een kwaad woord over hem had willen horen. Ik dacht aan vader, die van Thomas een spoorwegbeambte had willen maken zoals hijzelf was en die zo erg door hem ontgoocheld was.

'Het spijt me,' zei de kommissaris. 'Hij was een goeie vent. Ik kende hem tamelijk goed.'

'Hoe... gebeurde het?' vroeg ik.

De kommissaris wachtte even met zijn antwoord. 'Hij... stierf een natuurlijke dood. De dokter dacht dat hij al een week dood was. In de winter komen er bijna geen mensen op het kampeerterrein. Tenzij tijdens het weekend, ja, of als het zwaar gestormd heeft. Feitelijk werd je broer alleen maar gemist door de uitbater van de frituur aan de grote weg... Die heeft hem dan ook gevonden.'

'Ik begrijp het,' zei ik. 'Wat moet er nu gebeuren?'

'Zijn jullie zijn naaste familie?'

'Wat... bedoel je?'

'Was hij nooit gehuwd? Had hij geen kinderen? Leven jullie ouders nog?'

'Neen,' zei ik.

'Iemand van jullie zou eens tot hier moeten komen... Misschien kunnen jullie samen komen? Er moet nogal wat... geregeld worden. Wat moet er met de caravan gebeuren? En met de bijen... Er is hier een imker, een vriend van mij, die interesse heeft...'

'We zullen zien,' zei ik.

'Wanneer kunnen jullie komen?' drong hij aan.

Ik haalde diep adem. 'Ik kom zéker vandaag nog.'

'Vóór halfvijf? Dan ben ik op het politiebureau...'

‘Ja. Waar is Thomas?’

‘In het ziekenhuis, in het mortuarium.’

Toen ik ingelegd had, overviel mij een paniekerig gevoel van radeloosheid. Thomas zelf zou dadelijk geweten hebben wat hem te doen stond. Thomas was de oudste. In hem hadden onze ouders het sterkst geloofd. Hem hadden ze ervoor klaargestoomd om het in het leven ver te schoppen. Ik had slechts de kruimels van dat geloof en de erdoor vrijgemaakte energie gekregen. Ik was de kakkenest. En toen Thomas iedereen teleurgesteld had, was ik er nog met mijn kruimels. Ik zag naar hem op. Hoe supporterde ik voor hem toen hij wielrenner was! En hoe verblindden mij de meisjes die zijn lief werden en die zo lief tegen mij, het jongste broertje, deden! En later, toen hij niet meer wilde gaan werken en na een vechtpartij met vader aan de deur gezet werd, waren het alleen moeder en ik die huilden. En nog later, toen hij terugkwam en alles weer goedmaakte, was ik zijn vertrouweling. Als moeder toen die afschuwelijke ziekte niet gekregen had, zou Thomas wellicht definitief thuisgebleven zijn. Maar na moeders dood maakte hij weer ruzie met vader. Toen hij voor de tweede maal wegging, was ik de enige die huilde. Hij kwam nog weleens terug voor enkele dagen en dan vertelde hij over Amsterdam en over Parijs en over Rome, al die fascinerende steden waar hij geweest was. Ik was de enige die luisterde en die hem geloofde. Bij de anderen had hij alle krediet verloren. Werken, regulier werken kon Thomas niet. Na enkele dagen had hij ruzie met de baas. Hij kon geen gezag verdragen. Toen vader stierf aan een hartaderbreuk, wisten wij niet waar Thomas uithing, zodat hij niet op de begrafenis was. Pas maanden later dook hij op. Hij was al die tijd kelner geweest, zei hij, ergens in een hotelletje in de Ardennen. Ik was toen juist een week getrouwd en hij overnachtte bij ons. Als ik hem er niet op gewezen had

dat er bij de notaris nog wat op hem lag te wachten, zou hij het waarschijnlijk nooit geweten hebben. Onze ouders hadden weliswaar nooit een huis bezeten, maar vader had ons toch een mooie spaarpot nagelaten. Ik zal nooit Thomas' ongelovige ogen vergeten. Een ogenblik later begon hij zeer opgewonden te doen. ‘Dan koop ik een caravan,’ zei hij. ‘Daar droom ik al jaren van.’ En hij kocht warempel een caravan... en woonde drie maanden in de tuin van een vroegere vriendin van hem, die drie kinderen van verschillende vaders had. En daar werd hij imker. Dat gebeurde zo... Terwijl hij plannen zat te smeden om toch een tijdje te gaan werken en dan een tweedehandse wagen te kopen en dan aan een odyssee te beginnen, streek op een middag een bijenzwerm neer op de openstaande deur van zijn caravan. Alhoewel duizenden bijen om zijn hoofd gonsden, werd hij toch niet gestoken. Dat fascineerde hem. Hij haalde er zijn vroegere vriendin bij en die zond een van haar kinderen naar Rogier Tommelijn, de laatste imker van het dorp. Rogier, die toen misschien al tachtig was, kwam met een korf en schepte de zwerm erin. Thomas bestookte de oude man met vragen. Daar en toen gebeurde het dat Thomas voor het eerst in zijn leven naar wijze woorden luisterde. Tussen die twee ontstond een warme vriendschap. Daar en toen begon Thomas ervan te dromen imker te worden...

Even na de middag telefoneerde ik naar mijn broer Werner, die diamantslijper was. Hij had iets in zijn mond, hoorde ik. Het bericht van Thomas' dood verstoorde slechts even de kauwgeluiden. ‘We zouden in Kalmthout moeten zijn vóór halfvijf,’ zei ik.

‘Geen sprake van,’ antwoordde hij. ‘Voor een broer die zelfs niet weet hoe mijn vrouw heet en hoeveel kinderen ik heb, verlet ik geen uur.’

‘Allee! Kom nu!’ drong ik aan.

‘Mijn frieten worden koud,’ zei hij, waarna hij inlegde.

Stefanie, die postbeambte was, reageerde emotioneel, maar dat zou ze ook gedaan hebben mocht ik verteld hebben dat een van mijn duiven zich te pletter gevlogen had tegen het glas van de veranda. Toen ik vroeg of ze mee naar Kalmthout reed, leek het wel of ze een brief woog. ‘Ik ben niet van zins op te draaien voor de begrafeniskosten,’ zei ze. ‘Ik kan me niet herinneren dat Thomas ooit iets voor mij deed.’

‘Hij hield van ons,’ zei ik wanhopig. ‘Hij liep er niet mee te koop, maar het wás zo.’

Ze bracht weer een huilerig geluid voort. ‘Ik heb geen tijd, Patrick, écht niet. Wij zijn aan het behangen...’

Ik drong niet verder aan. De derde telefoon had ik mij trouwens kunnen besparen. Yvonne volgde altijd Stefanies voorbeeld, tot in het absurde toe. ‘Rijdt Stefanie mee?’ vroeg ze. Toen wist ik het al. Ook bij mijn eigen vrouw - 's namiddags sloot de school nochtans kwart voor vier haar deuren - ving ik bot. Ze werd eensklaps Juffrouw Cecilia. Dan sprak ze naar de letter en kreeg haar stem een bazige klank. ‘Jij bent de jongste, Patrick,’ zei ze. ‘Jij hebt voor Thomas al genoeg gedaan. Ik wil je niet verbieden naar Kalmthout te rijden. Maar kom me niet vragen mijn zuurverdiende centen uit te geven aan de begrafenis van een eeuwige klaploper.’

‘Zwijg, godverdomme!’ zei ik woest.

Juffrouw Cecilia zweeg natuurlijk niet. ‘Thomas was nog véél meer dan een klaploper! Hij was een nietsnut, een profiteur, een bohémien, een aftroggelaar, een...’

Ik kon de tirade niet langer aanhoren en liep naar de garage. Pas toen ik het dorp uit was, kwam ik een beetje tot rust. Eigenlijk zat er veel waarheid in wat Cecile gezegd had. Ik had voor Thomas inderdaad veel gedaan. Een tweedehandse

wagen had hij zich nooit kunnen aanschaffen en dus deed hij, telkens als hij het ergens beu was, een beroep op mij om zijn caravan naar een andere plaats te slepen. Soms was dat ver, vooral vanaf het ogenblik dat hij begon te leven in funktie van het voedselaanbod van zijn bijen. Ik sleepte hem naar de bloesemende fruitbomen in Haspengouw, naar de linden in Meersel-Dreef, naar de zulte aan zee, naar de koolzaadvelden in Zeeuws-Vlaanderen, naar de heide in Midden-Limburg... De laatste jaren echter kende hij nog maar twee standplaatsen: Leopoldsburg en Kalmthout. Hij was een echte heide-imker geworden. Waarvan hij leefde, was een raadsel. Mij poogde hij wijs te maken dat hij voldoende verdiende met de verkoop van zijn honing. Telkens als ik hem op sleeptouw genomen had, meende hij mij voor de verbruikte benzine en de sleet aan mijn wagen schadeloos te kunnen stellen met enkele potjes honing. Cecile echter vertrouwde die honing niet. In de kelder thuis stonden zeker nog twintig potjes te wachten op tijden van grote voedselschaarste, of misschien wel op het einde der tijden.

Alhoewel het nog volop winter was, deed Kalmthout mij denken aan een bijenkorf. Het leek wel of iedereen die namiddag uitgekozen had om iets in te laden, te versjouwen, uit te laden...

De kommissaris ontving mij eerder koel. Hij zat hoofdschuddend te kijken naar een walkie-talkie waaruit allerhande krakende geluiden opstegen. Af en toe kraste een stem enkele onverstaanbare woorden. ‘Je zou eerst nog even bij de notaris moeten binnenspringen,’ zei de kommissaris. ‘Die heeft zojuist gebeld. Jij bent toch Patrick, nietwaar? Wel, die moest hij hebben.’

Vijf minuten later zat ik in het kantoor van de notaris. Een oude klerk onderwierp mijn paspoort aan een grondig onder-

zoek. En toen kwam de notaris. Bijna plechtig nam hij de plaats van de klerk in. Hij sloeg een blauwe map open en begon te lezen... Volslagen verbijsterd was ik. Slechts flarden van wat hij las, drongen echt tot me door. Mijn broer Patrick Gielen... de enige nog levende mens die in mij gelooft en van wie ik houd. Vijf jaar geleden sloot ik een kontrakt af met Isaac von Büren, een Antwerpse jood, die ik op de Kalmthoutse heide leerde kennen. Eén miljoen frank per jaar, op voorwaarde dat ik al mijn honing voortaan aan hem zou leveren. Uitsluitend heidehoning, de puurste heidehoning. Al het geld dat mij rest, is voor Patrick. De caravan laat ik na aan Lode Vrolijckx, de frituuruitbater bij het kampeerterrein. Mijn bijenkorven schenk ik aan de Kempense imkersvereniging Sint-Ambrosius. ‘Proficiat, meneer Gielen!’

Sprakeloos drukte ik de uitgestoken hand.

De notaris las het bedrag dat op de check stond. ‘Drie miljoen zeshonderd vierentwintigduizend frank. Asjeblieft.’

Als een zombie verliet ik het kantoor.

Wat later in het mortuarium liet de kommissaris mij voorgaan. Als in een roes keek ik naar het gelaat van Thomas. Plotseling, en dat gebeurde precies tegelijkertijd, dacht ik te zien dat Thomas knipoogde en... kraakte er iets onder mijn voeten. Ik schrok en week een stap achteruit. Op de grijze vloer lagen de resten van twee bijen.

De nachtvlieger

In een Kempens dorp gebeurt niet zoveel. Korrektie: álles gebeurt er, maar het baart weinig opzien omdat het elk jaar weer gebeurt en dus in feite beantwoordt aan de verwachtingen. Alleen een moord, een verdwijning, een brand, een overstroming en een inwoner die de krantekoppen haalt, zijn soms uitschieters, maar dat zijn dingen die komen als meteoren; ik bedoel: de banen ervan zijn grillig en onberekenbaar. Verleden jaar waren er in Pulle twee uitschieters. Voor de eerste zorgde een duif, de Elfpender van Fille Larums. Al sinds mensenheugenis is de duivensport in Pulle immens populair. Er is geen familie of ze telt een duivenmelker in haar rangen, iemand die met zijn duiven poogt de familienaam in eer te houden. Zelfs een leek zal dan ook begrijpen dat het dorp op zijn kop stond toen de Elfpender van Fille Larums op de eerste zondag van juli de eerste prijs vloog in een concours vanuit Barcelona. De eerste prijs... regionaal, provinciaal én nationaal... met een halfuur voorsprong op een duif uit Menen en een halve dag op de volgende duif uit Pulle. De Elfpender, fluisterden de kenners, was een nachtvlieger, een grote zeldzaamheid onder de duiven. Fille Larums werd als een held gevierd, eerst in het lokaal van de duivenliefhebbers en later, toen de draagwijdte van die prestatie tot iedereen was doorgedrongen, overal in het dorp. 's Anderendaags zakten de journalisten naar Pulle af. En op dinsdag brachten de kranten paginagroot het verhaal van de gepensioneerde Pulse diamantslijper wiens Elfpender tachtigduizend duiven het nakijken had gegeven in de klassieke monstervlucht vanuit de Katalaanse hoofdstad. De Elfpender maakte Fille beroemd. Fille Larums... Hij woonde in een oude keuterij aan de Kou-

deberg samen met zijn twee zusters, Julie en Jozefa, een oude jonkman en twee jongejuffrouwen. Alledrie waren ze meer dan zestig jaar oud. Wat Julie en Fille betrof, was het min of meer normaal dat ze ongehuwd gebleven waren: ze hadden het hoogrode gelaat van wijlen hun vader en de sterk vooruitspringende kin van hun moeder zaliger. Jozefa echter was zelfs nu nog een schoonheid. Dat nooit iemand gepoogd had haar voor zich te winnen, kwam door het feit dat geen enkele man daar ooit de kans toe gekregen had. Hun moeder was van voorname komaf geweest. Ze was een dochter van de paardenkoopman Verbueken, die in de eerste helft van de eeuw groot aanzien genoot in de streek. En alhoewel ze, bij gebrek aan iemand van haar stand, toch maar gehuwd was met een metselaar, had ze het altijd hoog in haar bol gehad. Voor Jozefa was niemand goed genoeg. Naar de kerk mocht ze, ja, 's zondags zelfs driemaal, maar elders kon ze alleen maar in het verderf lopen. Ook gaan werken mocht ze niet. Dienen bij rijke heren was gevaarlijk en als verstelster werken in een diamantslijperij was vulgair. Vrouwen die gingen werken, waren, in haar moeders ogen, van gemene komaf. En zo kwam het dat - terwijl zelfs in Pulle de vrouwenemancipatie zich in alle sereniteit voltrok - Jozefa en Julie zich strikt hielden aan huishoudelijke karweitjes. Ook de bloementuin verzorgden ze. Fille was de kostwinner. Hij zorgde ook voor de moestuin, voor het varken, voor de kippen en voor de konijnen. Zijn enig verzet vond hij bij zijn duiven, op het hok dat hun vader ooit gemetseld en getimmerd had.

Die duiven gunden zijn zusters hem. Ze mochten echter niet te zwaar doorwegen op het gezinsbudget, want het pensioen van een diamantslijper was kleiner dan klein en de tijden waren duur. Dus speelde Fille met zijn duiven louter voor het plezier, en een beetje voor de faam. Het deed hem onnoeme-

lijk veel deugd zijn naam bovenaan een uitslag te zien prijken. Zijn gewin was altijd minimaal, alhoewel de in de uitslagen vermelde bedragen dat niet lieten vermoeden: achter zijn rug zetten meer gefortuneerde duivenliefhebbers wel vaker groot geld in op zijn duiven.

En nu was daar dus eensklaps de grote roem, hoewel niet het grote gewin. De Elfpender vloog voor een sol en een knoop. En de gokkers hadden het ook laten afweten. Al te dikwijls hadden ze immers vergeefs gewacht op duiven die in Barcelona gelost waren. Het was zover gekomen dat niemand van het dorp zijn écht goeie duiven nog durfde laten inkorven voor die vlucht.

Roem dus, zonder rijkdom. De mensen kunnen dat verdragen. En zeker wanneer het feitelijk een duif is die daarvoor gezorgd heeft.

Voor de tweede uitschieter van het jaar zorgden twee Japanners en, alweer, Fille Larums. Die Japanners kwamen in het gezelschap van een vrouwelijke tolk en een vent die zich expediteur noemde, op een maandagvoormiddag half juli in Pulle aan. Alhoewel De Lelie eigenlijk gesloten was - de deur stond echter open, omdat Madeleine Janssens aan het schuren was - stapten ze het lokaal van de duivenliefhebbers binnen. Ze bestelden twee koffies en twee coca-cola's (de Japanners dronken dat) en vroegen aan Madeleine waar Theophilus Larums woonden. Een kwartier later reden ze naar de Koudeberg, waar ze uitstapten voor de deur van de keuterij. Op dat ogenblik deed het nieuws al als een vuurtje de ronde in het dorp. Julie was aan het soep koken en Jozefa zat erwtjes te peulen. Fille stond bij het duivenhok een konijn af te trekken. Zonder omhaal maakte de tolk het doel van de komst van de Japanners duidelijk. Toen Julie en Jozefa hoorden dat de interesse van het rare groepje uitging naar de duiven, verdween

hun nieuwsgierigheid en zetten zij hun huishoudelijk werk voort.

Fille was eigenlijk niet zó verrast. Hij had al wel meer gehoord dat Japanners het land afschuimden op zoek naar goede fondduiven. Dat de Elfpender nu op hun verlanglijstje stond, was min of meer normaal. Onderbewust was hij er zelfs een beetje bang voor geweest. Hij had ooit gekke bedragen horen noemen. Anderzijds beschouwde hij zijn duif als zijn grootste bezit. Ja, hij wilde de Elfpender wel even tonen. Kijk, elf pennen had hij aan elke vleugel. Eigen kweek. Een afstammeling van de Kampioen en Jeanne d'Arc. Hij grijnsde om die laatste naam. De duif had ooit een hoofdprijs gevlogen in een concours vanuit Orléans. Toen had meester Crabbeels, de sekretaris van de Duivenliefhebbersbond, gezegd dat hij de duif voortaan best Jeanne d'Arc noemde, omdat zij toch ooit de Jonkvrouw van Orléans geweest was.

De tolk vertaalde, de Japanners lachten, de expediteur snoof. De Japanners overlegden met elkaar en zeiden wat. ‘Honderdduizend frank,’ vertaalde de tolk, ‘willen ze voor deze doffer geven. Cash.’ Fille, die elke week driehonderd frank kreeg van Julie voor een pakje tabak en het duivenvoer, sloeg bleek uit. Honderdduizend frank. Zoveel geld had hij nog nooit bijeen gezien. ‘Euh...’ stootte hij ontsteld uit.

Weer wisselden de Japanners enkele woorden.

‘Honderdvijfduizend,’ zei de tolk.

Fille slikte iets door, nam zijn pet af, knikte halvelings...

De expediteur liep naar de wagen. Een Japanner strekte de handen uit. Fille gaf hem de Elfpender. De andere Japanner nam de duif over, blies de pluimpjes weg op het borstbeen en knikte.

De expediteur was daar al terug met een kevie. De Japanner zette de doffer erin. De andere Japanner telde eenentwintig

biljetten van vijfduizend frank in Filles bevende handen. De hele transaktie had minder dan vijf minuten geduurd. Fille stak het geld in zijn zak en volgde het gezelschap tot bij de wagen. De expediteur drukte hem de hand. De Japanners knikten vriendelijk. Fille keek de wagen na tot hij de Koudeberg verliet. Duizelig liep hij naar achteren, naar binnen.

'Van welke gazet waren zij?' vroeg Jozefa.

Fille keek haar dwaas lachend aan.

'Waren dat nu geen Chinezen?' wilde Julie weten.

Trots als een pauw diepte Fille het geld op uit zijn zak. Zijn zusters sloegen bleek uit.

Julie nam het geld uit zijn handen en begon het te tellen. 'En of dat van pas komt!' zei ze.

Fille knikte en knikte maar.

'Schoenen voor jou, Fille,' zei Jullie. 'En een wintermantel voor mij en voor Jozefa. En we kopen een nieuwe vulkachel. En...'

Fille liep naar buiten. Pas toen hij voor het duivenhok stond, kwam de ontnuchtering. Hij was zijn beste duif kwijt... Hij voelde zich eensklaps leeg, uitgehold, alsof hij zijn ziel verloren had. Zo gebeurde het écht. Meer woorden kwamen daar niet bij te pas.

Maar wat is een uitschieter in een dorp? Een nieuwtje dat aanzwelt tot groot nieuws. Een sneeuwbal die voor een lawine zorgt. Een kwinkslag die de duivel doet lachen.

Nog voor de avond viel, had Fille Larums zijn fameuze nachtvlieger verkocht aan een vertegenwoordiger van de Japanse keizer voor anderhalf miljoen frank.

De Lelie liep die avond stampvol. Iedereen wilde Madeleine horen vertellen hoe die Japanners eruitzagen. Iedereen verwachtte Fille, maar die ging in de week nooit op café. Menigeen spekuleerde erop dat daar nu misschien verandering in

zou komen. Anderhalf miljoen. Mensen! Je kon daar wel vijfhonderd vaatjes bier voor laten rollen... Van hier tot in Pulderbos.

's Anderendaags was het bedrag al aangedikt tot twee miljoen, en die avond werd al over drie miljoen gefluisterd. Allee! Hoe een simpele duif met elf pennen in beide vleugels simpele mensen eensklaps rijk kon maken... Je zou toch zeggen! De wonderen waren de wereld nog niet uit. Julie kwam op dinsdagochtend met dat nieuws van het dorp. Eerst had ze geloofd dat de bakkerin met een leugen achter de waarheid wilde komen. Maar toen de slager, bij wie ze anders alleen maar de dag voor de kermis over de vloer kwam, een nóg groter bedrag noemde, was ze helemaal de kluts kwijtgeraakt. Woedend had ze gezegd dat hij zijn bedrag mocht delen door dertig. De slager, eigenlijk een fidele vent, had gefluisterd dat ze groot gelijk had dat te zeggen, want als de fiskus daarvan hoorde, konden ze nog raar opkijken...

En dan gebeurde het onvermijdelijke. Ook Jozefa had, toen ze om melk ging bij een boer wat verder op de Koudeberg, dezelfde bedragen horen noemen. De boer, die ook duiven had, zegde er zelfs bij dat één, twee en drie miljoen frank naar Japanse maatstaven voor een goede duif zéér gewoon waren. Een vriend van een oom van hem had ooit ook een duif aan Japanners verkocht, en die had daar een huis van kunnen kopen. Maar dat was al wel een jaar of tien geleden, toen de huizen nog niet zo duur waren.

De gezusters Larums legden hun bevindingen naast elkaar, vergeleken ze, slankten ze wat af, dikten ze wat aan... en kwamen tot het besluit dat hun broer Fille hen bedrogen had. Toen Fille wilde gaan slapen, vroegen ze hem met tranen in de ogen waar hij met de rest van het geld gebleven was.

Fille hoorde het in Keulen donderen, vanzelfsprekend. Hij

kon toch alleen maar de waarheid zeggen?

Die nacht doorzochten Julie en Jozefa het ganse huis. Met lampen trokken ze naar het duivenhok. Met een koevoet braken ze de planken los. Ze sloopten het duivenhok.

Toen Fille in alle vroegte zijn duiven wilde gaan loslaten en voeren, stond hij voor een komplete ravage. Zijn duiven zaten te treuren op de kale muren van het hok en op de nok van het huis. Die dag is de familie Larums uiteengevallen. Julie en Jozefa trokken naar een rusthuis in Zandhoven, waar een verre nicht van hen direktrice was en waar zij als keukenhulp kost en inwoon konden verdienen. De keuterij werd verkocht aan een dokter uit Antwerpen, die vage plannen had om ze te laten ombouwen tot buitenverblijf. Fille mocht er blijven wonen, als oppasser. Conciërge, zei de dokter. Voorlopig mocht het duivenhok blijven staan.

En zo gebeurde het dit jaar, precies een jaar later, dat Fille Larums met een andere zoon van de Kampioen en Jeanne d'Arc, geen elfpender weliswaar, de eerste prijs won in de klassieke vlucht vanuit Pau. Alweer een uitschieter dus.

En weer verschenen er Japanners in het dorp. En weer werd dat een tweede uitschieter. Fille zat ze met een gaffel na, tot ze asiel zochten en vonden in de kerk.

Ze hebben hem toen 's avonds met een ziekenwagen opgehaald. ‘Hij werd gekollokeerd,’ zei meester Crabbeels, de sekretaris van de Duivenliefhebbersbond, aan de tapkast. Madeleine Janssens wilde weten wat dat precies betekende, maar de meester begon over wat anders te praten.

De Jezuieten in de Vlaamse Literatuur

Ik leerde hem kennen toen ik mijn eerste dichtbundeltje geschreven had. Enfin, ik kende hem toen al wel, maar niet persoonlijk. Zijn naam stond in de bloemlezingen bij de poetae minores, de dichters van tweede en derde kategorie, de krasselaars in de krabbenmand die er maar niet in slagen over de rand te geraken omdat zij niet sterk genoeg zijn óf omdat zij het niet over hun hart kunnen krijgen over de andere krabben heen te kruipen óf omdat niemand met een lange arm ze eruit pikt. Feitelijk had hij ook zijn naam niet mee. Corneel Rijmenants is geen naam voor een poëtische hoogvlieger. In de bloemlezingen stonden geen gedichten van hem. En waar de twee dichtbundels die hij gepubliceerd had, gebleven waren, was mij een raadsel. In de biblioteken kwamen ze alleszins niet voor.

Ik zou het nooit gewaagd hebben bij hem langs te lopen indien professor Vergauwen, die zich om een onverklaarbare reden meer dan mij lief was over mij ontfermde, mij niet gezegd had dat ik Corneel Rijmenants eens moest bezoeken - ik woonde toch in hetzelfde dorp, nietwaar? - en hem de groeten moest doen: zij waren oude schoolkameraden, retorikagenoten nog wel, van het Jezuïetenkollege.

In een Kempens dorp als het onze kent iedereen eenieder, met alle (gewoonlijk minder fraaie) details die een familie anders maken dan de andere. Dat geldt nochtans niet voor de inwijkelingen, en zeker wanneer die zich blijven onttrekken aan het dorpsleven. Van hem wisten mijn dorpsgenoten alleen maar te vertellen dat hij een jaar of tien geleden het huis van pachter Steynen, een oud pachthoevetje dat jaren had leeggestaan, gekocht had. En dat hij een gepensioneerde ambte-

naar was, wisten ze ook, van de postmeester.

Op een zomeravond trok ik mijn stoute schoenen aan en stapte ik naar de Berkenmei. Corneel Rijmenants zat aan de tuintafel een boek te lezen. De zon fonkelde mysterieus in het glas rode wijn dat precies in het midden van het tafelblad, een schijf van een kolossale exotische boom, stond. De boomgaard was verwaarloosd. De bomen stonden vol dor hout en het gras was in geen jaren nog gemaaid. Langs de gevel van het huis bloeiden verwilderde lupinen, floksen en violieren. Ik stelde mij voor en zei dat ik met de komplimenten van professor Vergauwen kwam. Zijn getaand hoofd met de dikke hoornen bril en de spierwitte haren knikte alleen maar. Hij stond op en haalde een stoel in het achterhuis. Ik zag dat zijn sandalen versleten waren en dat er witte verfvegen op het zitvlak van zijn broek zaten. Pas toen ik tegenover hem zat, waagde ik het hem mijn dichtbundeltje te geven. Of een eminent kenner als hij dat eens wilde inkijken? Ik was beschaamd om de stroperigheid van mijn vraag.

Wat ik zeker niet verwacht had, gebeurde. Hij haalde diep adem en... begon te lezen. Mijn gedichten! Het boek dat op tafel lag, heette ‘Hölderlin, seine Briefe’. In de verte loeide een koe. En in het noorden, achter de bossen van het kasteel, gonsde het verkeer van de autosnelweg. In de tuin van de buren hoorde ik vrouwen wauwelen. Ze hadden het over een kip die klokte. Oneindig lang duurde de lektuur. Op het perkamenten gelaat was geen emotie te bespeuren. Uiteindelijk sloeg hij dan toch het bundeltje dicht en schoof het naar mij toe. ‘Je plukt de appelen van morgen af,’ zei hij.

Ik verschoot. ‘Wat bedoel je?’

‘Je plukt de bloesems van de boom. Hoe oud ben je?’

‘Eenentwintig jaar.’

Hij knikte. ‘Een appelboom is er om appelen te krijgen, te

laten rijpen... zaad voort te brengen, zich te bestendigen. Dat is de aard van de appelboom, dat is zijn eeuwigheid.'

'Bloesems zijn ook mooi,' wierp ik op.

Hij lachte, als karton dat scheurde. 'Enkele dagen.'

'En die bundels van jou?' vroeg ik arrogant.

Het duurde lang voordat hij antwoordde. 'Dat waren gebeden.'

'Gebeden?' echode ik.

Hij nam zijn bril af en keek me met priemende zwart-bruine ogen aan. 'Heeft Karel Vergauwen je dat niet gezegd?'

'Wat?'

'Dat ik een uitgetreden jezuïet ben?'

Ik schudde verbouwereerd het hoofd.

'Vroeger dacht ik dat elke dichter een priester was,' zei hij.

'Nu weet ik dat niets minder waar is. Elke dichter is een heksenmeester. Elke échte dichter. Echte gedichten zijn trouwens toverformules.'

Ik begreep hem maar half. 'Schreef je sedertdien geen... gedichten meer?'

'Elke dag,' zei hij. 'Elke dag poog ik toverformules op papier te zetten.'

'En mag de... buitenwereld die pogingen niet onder ogen krijgen?'

'Met toverformules kan je niets aanvangen als je er niet in gelooft.'

Ik kreeg het koud en warm tegelijkertijd. Die man is gek, dacht ik, volslagen gek.

Hij zag waarschijnlijk mijn verwarring en gooide het gesprek over een andere boeg. 'Beschouw het als een grapje. Ik vind dat elke dichter elke dag recht heeft op een farce, ook al loopt die misschien uit de hand. Dichters werken tenslotte gratis.' Ik knikte. Ik besloot te zwijgen over poëzie. 'Waarom kwam

je hier wonen? Hou je speciaal van de Kempen?'

'Hier is mijn biotoop,' zei hij. 'Op drie kilometer van hier, in Vorselaar, ben ik geboren, in het huis waar mijn vader geboren werd én mijn grootvader. Heb je nooit van de Grote Rijmenant gehoord? Het Manneke van Vorselaar?'

'Neen,' zei ik, waarna ik opstond.

'Je bent hier altijd welkom om over poëzie te praten,' zei hij.

'Ik heb veel boeken.'

Ik drukte zijn uitgestoken hand. Ze was kil als ijzer. 'Dank je.' Dezelfde avond, thuis, op mijn kamer, herlas ik mijn gedichten. En ik meende Corneel Rijmenants te begrijpen. Het waren inderdaad bloesems, op het eerste gezicht fraai, op het tweede al een beetje verslenst, op het derde verschrompeld, opstuivend en dwarrelend in de wind. Ik haalde een paar trappisten uit de kelder, dronk en begon te schrappen. Ik haalde nog een paar trappisten. Ik schrapte totdat ik amper één gedicht overhield. Hees van ontroering las ik het, luidop. En toen - het liep tegen middernacht - bolde eensklaps het gordijn voor het openstaande raam op... In het schijnsel van de leeslamp doemde een vrouw op, wondermooi, met een volmaakt gelaat en lange bleekwitte haren. Ze was gehuld in een tulen gewaad dat leek te walmen als rook. Ik kromp ineen, verkild tot op het bot.

'Zeg het maar,' zei ze, uitermate lief.

'Wat?' stootte ik uit.

'Iemand zond me naar je toe.'

'Wie?'

'Dat mag ik niet zeggen.'

'Waarom?'

'Om je te helpen.'

'Ik hoef niet geholpen te worden.'

'Je moet het zelf weten,' zei ze.

Op hetzelfde ogenblik bolde het gordijn weer op... en was er geen verschijning meer. Ik wreef met beide handen over mijn gelaat. Alles was normaal. Ik stond op, lichtte het gordijn op en keek naar buiten. De sterrenbeelden waren even vormeloos als altijd. De vlier scheidde een koele zoete geur af. Ik was oververmoeid. De eksamens waren pas achter de rug. Ik had te veel trappist gedronken...

's Anderendaags was ik er zeker van dat ik gedroomd had. Een week later - mijn ouders en mijn twee zussen waren met vakantie aan zee - liep ik op een avond weer tot bij Corneel Rijmenants. Het had geonweerd die namiddag en er hing een geur van bovenaards gebak in het dorp. De slagvensters van het hoevetje waren dicht. Met benepen hart klopte ik op de achterdeur. Toen ik de derde maal geklopt had en op het punt stond rechtsomkeert te maken, ging de deur open. Corneel Rijmenants droeg dezelfde kleren als de week voordien. ‘Kom binnen,’ zei hij. Hij liep me voor naar de huiskamer. Met heilig ontzag keek ik naar de gevulde boekenrekken. Op de tafel lagen zeven dikke boeken in een kring rond een glas rode wijn. ‘Ga zitten,’ zei hij, terwijl hij plaatsnam op een stoel die met rood fluweel bekleed was.

Toen ik tegenover hem zat, loerde ik naar de dikke boeken. Er stonden goudkleurige tekens op de zwarte banden. ‘Ik kan je dichtbundels maar niet vinden,’ zei ik. ‘Nu kwam ik vragen of ik ze niet een dag of zo ter inzage kan krijgen.’

Zijn mond vertrok tot een lach. Er kraakte iets. Het ondoorgrondelijke perkament van zijn gelaat? ‘Ze bestaan niet meer,’ zei hij.

‘Geen enkel eksemplaar meer?’ vroeg ik verbaasd.

‘Geen enkel.’

‘Hoe kan dat nu?’

‘Ik spoorde ze allemaal weer op en vernietigde ze.’

Ongelovig keek ik hem aan. ‘Allemaal?’

‘De oplage was zeer beperkt.’

‘Maar waarom...?’

‘Ze hinderden mij.’

Weer was ik er zeker van dat hij volslagen gek was. Ik keek hulpeloos in het rond.

‘Beviel ze je?’ vroeg hij fijntjes.

‘Wie?’ viel ik uit de lucht.

‘Kom nou!’ grinnikte hij. ‘De nacht nadat je hier was, veegde je al die appelbloesems op een hoopje en schreef je een behoorlijk gedicht.’

Ditmaal was ik ontzet. ‘Hoe weet jij dat?’

‘Ik zag het.’ Hij wees met een lange vinger naar het glas wijn. ‘Dat is mijn toverglas. Als ik daar een poosje in staar, zie ik al wat ik wil zien.’

Ik schudde verbouwereerd het hoofd en lachte hol. Kadul was hij, dat stond vast.

‘Het was een wit wijf,’ zei hij. ‘Met mijn witte wijven heb ik er al velen de stuipen op het lijf gejaagd. Ik had ook een watergeest, een aardgeest of een vuurgeest kunnen sturen: een nikker, een alf of de gloeiende paap... Luchtgeesten als de witte wijven zijn niet zó angstaanjagend. Op de politici stuur ik altijd plaaggeesten af: de hotteman of de mare. En de militairen krijg ik gewoonlijk met spookdieren klein: zij zijn bijvoorbeeld doodsbang van weerwolven.’

Ik stond op. Ik kon het gedaas niet langer aanhoren.

‘Nu je dit allemaal weet,’ vervolgde hij, ‘zal je voortaan je tijd wel niet meer doden met eigenwaan en flauwekul.’

‘Ik weet helemaal niks,’ zei ik.

‘Toch wel. Als de tijd rijp is, zal ik je deze boeken laten inkijken. Alleen een échte dichter kan ze lezen, een begenadigde, een geroepene.’

‘Blabla!’ zei ik onbeschoft, terwijl ik naar de deur liep. Buiten rook het niet langer naar gebak, maar naar iets verzengds. Iemand had wellicht het snoeisel van zijn taxushaag opgestookt. De sterren stonden lager in de lucht dan ooit voordien. De kerkklok sloeg. Ik telde de slagen. Twaalf... Dat kon niet! Het kon onmogelijk zo laat zijn. Eensklaps prikte er een vreemde angst in mijn rug. Het leek wel of ik gevolgd werd.... Ik keek achterom. Op een boogscheut van mij hing een vreemd licht in de lucht, een fonkelende wit-blauwe bol. Ik versnelde mijn stap. De bol volgde. Ik bleef staan. De bol bleef hangen. Ik liep. De bol volgde. Ik opende gejaagd de voordeur. De bol bleef hangen. Ik sloeg de deur dicht en wachtte met bonzend hart in de gang. Iets bonkte tegen de deur aan. Ik liep naar boven, naar mijn kamer, schopte mijn schoenen uit en kroop sidderend in bed.

's Anderendaags onderzocht ik de deur. In de witte lak was een blauwe dwaalster gebrand, de afdruk van een kinderhand. Het kón niet. Ik kon er met niemand over praten en lakte het insigne een halfuur later weg.

Dat is nu precies een jaar geleden. Sedertdien schreef ik geen gedichten meer. En ik las nog alleen dichters wier verzen inderdaad toverformules zijn, bezweringen. Rainer Maria Rilke, Adriaan Roland Holst, Gerrit Achterberg, Anton van Wilderode. Ik ontmaskerde tientallen praatvaars, charlatans, variété-artiesten.

Professor Vergauwen liet mij een licentiaatsverhandeling maken over de jezuïeten in de Vlaamse literatuur. Over Corneel Rijmenants repte hij niet meer.

Gisteravond stond het dorp in rep en roer: het huis van pachter Steynen stond in brand. Elke hulp kwam te laat. Ervaren brandweerlieden wisten te vertellen dat ze zoiets nog nooit gezien hadden. Het leek wel of God of de duivel een enorme

lucifer had aangestreken. De zonderlinge bewoner verkoolde samen met de inboedel. De stank hing vanochtend nog over het dorp.

En tien minuten geleden duwde de postbode mijn moeder twee pakken in de handen. Op één ervan stond ‘breekbaar’. Met een viltstift had iemand er mijn naam en adres op geschreven. De inhoud ervan bevindt zich nu op mijn bureau: zeven zwarte boeken met goudkleurige tekens erop, en een glas rode wijn... of, beter, een van boven ook met glas afgedekte roemer met een rode vloeistof erin.

Ik heb nog geen van de boeken geopend, en ik heb ook nog niet in de rode vloeistof gestaard. Mijn leven kan nog alle kanten uit.

Oud-leerling

Tegenover oud-leerlingen heb ik mij altijd gedragen als een dier tegenover zijn jongen: uit het oog, uit het hart. Een mens kan zich niet eeuwig de perikelen van iedereen blijven aantrekken. Het klinkt misschien harteloos, ik ben mij daarvan bewust. De oorzaak ligt, naar ik meen, bij mijn eerste lichting oud-leerlingen. Aan het einde van de jaren vijftig was dat, of was het in het begin van de jaren zestig? Ik weet het niet precies meer. Bij die lichting waren er twee die, telkens als zij aan de zwier waren, in de late uurtjes naar mijn woning afzakten en mij kwamen overstelpen met konfidenties, tot in de vroege uurtjes, totdat er geen druppel bier meer te vinden was in de kelder en het barmeubel vol lege flessen stond. Toen ik geen alkoholische dranken meer in huis haalde, bleven ze weg, voorgoed. Bij die lichting was er ook één die mijn 'animaal' gedrag definitief bepaalde. Op een keer liet ik er mij door vrienden toe overhalen om tijdens de een of andere verkiezingsstrijd te gaan 'plakken'. Ik hoefde niet meer te doen dan chauffeur te spelen en te stoppen waar zij dat goed achtten. De affiches en de pappot bevonden zich in de kofferruimte van mijn wagen. Nadat wij heel Poederlee, Lille en Wechelderzande hadden voorzien van propaganda, trakteerden wij onszelf in De Keizer te Wechelderzande op een deugdelijke trappist. Toen wij een tijdje aan de tapkast zaten, kwam er nog een dorstig groepje binnen... met aan het hoofd ervan een oud-leerling, iemand die ik altijd als een braaf kereltje beschouwd had. Hij noemde me bij de voornaam, klopte me kameraadschappelijk op de rug en vertelde aan iedereen die het horen wilde, dat hij toch altijd zo graag les van mij had gekregen. Tersluiks merkte ik dat zijn kompanen zich heime-

lijk vrolijk maakten over iets. Was er iets aan onze rug blijven kleven? Of hing er wat aan onze schoenen? De ware reden van die vrolijkheid ontdekte ik pas op de terugweg: overal had iemand achter onze rug de opgehangen affiches weer verwijderd en stukgescheurd...

Dat wil natuurlijk niet zeggen dat ik alle oud-leerlingen van toen af aan als lucht beschouwde. Ik liet er me gewoon niet meer mee in. Ik wimpelde hun vragen af. Ik had geen tijd, ik moest elders zijn, ze wendden zich beter tot iemand van mijn kollega's... Onder mijn leerlingen heb ik zelden iemand met écht literair talent ontdekt. Maar er waren er. Een van hen werd drummer, een ander belandde in de kriminaliteit, een derde werd coureur, en van een vierde geraakte ik het spoor bijster. Deze laatste nochtans - Jan van Liesveldt heette hij - had de zeldzame gave de dingen anders te zien dan de anderen en er op een eigenaardige wijze bedenkingen aan vast te knopen. Ik herinner mij een opstel van hem over de korstmossen op een oude muur aan de overzijde van de speelplaats: hij zag er warempel een landkaart in met Elysium erop, en Ultima Thule, en Atlantis... en hij ging daar tijdens de vervelende lessen op ontdekkingstocht. Zijn verhandelingen nam ik trouwens meermaals op in het schooltijdschrift. Ooit, tijdens een ouderavond, sprak ik er met zijn moeder over. Het mens echter wuifde mijn bewondering weg en haastte zich om in de rij te gaan staan bij de leraar elektronica. Enfin, hij werd oud-leerling en verdween uit mijn leven.

Dit alles als... entrée en matière.

Drie maanden geleden, bij het begin van de zomer, trad ik op als natuurgids voor de leden van de een of andere kunstkamer uit het Antwerpse: de artiesten wilden gaan wandelen op het kasteeldomein Krabbels in Pulle en hadden links of rechts opgevangen dat ze in mijn spoor niet zouden verdwa-

len. Niet verdwalen bleek inderdaad de hoofdbekommernis te zijn, want de zeldzame bomen en planten interesseerden hen maar matig; zelfs de aalscholvers, de futen, de buizerds met hun jongen en de reeën vonden zij blijkbaar alledaags. In kleine groepjes en over koetjes en kalfjes leuterend kuierden zij achter mij aan. Sommigen - de kunstschilders, vermoed ik - namen foto's. Eén man echter, een jonge veertiger, hing werkelijk aan mijn lippen. Toen wij bij de mammoetboom in het kasteelpark, ons eindpunt, op de anderen wachtten, vroeg ik hem hoe hij heette. ‘Guido van Liesveldt,’ zei hij. ‘Toevallig toch geen familie van Jan van Liesveldt?’ vroeg ik. ‘Toch wel,’ antwoordde hij. ‘Hij was mijn oudste broer. Ik weet dat hij ooit van jou les kreeg. Ik was het trouwens die jou opbelde om te vragen of je onze gids wilde zijn.’

Ik keek raar op. ‘Hij... was je oudste broer. Leeft hij dan niet meer?’ Ik poogde het blozende gelaat met de pekzwarte haren en de blauwe ogen van Jan te herkennen in het gelige, verrimpelde gelaat van deze Guido.

‘Ik weet het niet,’ zei hij. ‘Wij weten het niet. Onze Jan ging vijfentwintig jaar geleden op reis naar Moskou. Hij was toen eenentwintig jaar. Sedertdien hebben we nooit nog iets van hem gehoord.’

‘Dat is kras!’ zei ik. ‘En hebben jullie nooit navraag gedaan bij... nou, ja, er zijn toch genoeg instanties die zich met zo'n mysterieuze verdwijning willen bezighouden...’

‘Wij hebben álles gedaan,’ zei hij. ‘Alles. Ambassade. Ministerie van Buitenlandse Zaken. Pers. Paragnosten. Mij hebben ze zelfs Russisch doen leren om naar elke hoge piet in Moskou een brief te kunnen zenden.’ Hij lachte weemoedig. ‘Ik had mijn tijd beter in wat anders gestoken.’

‘Jan was een dweper,’ mijmerde ik. ‘Hij had een bijzondere opmerkingsgave. Ik zag in hem een literair talent.’

‘Hij wilde journalist worden,’ zei Guido. ‘Maar bij ons thuis stonden ze erop dat hij industrieel ingenieur werd. Toen hij ook het tweede jaar moest overdoen, is hij vertrokken. Hij had wel wat geld, hoor. Elke vakantiedag werkte hij bij de aardbeienkweker die naast ons woonde.’

‘Had hij ruzie gemaakt met zijn ouders?’

‘Helemaal niet. Ze waren natuurlijk niet opgetogen met zijn slechte resultaten. Maar...’ Hij aarzelde even. ‘Ik was enkele jaren jonger. Maar ik weet dat er nog wat anders was. Onze Jan vrijde met de dochter van die aardbeienkweker. Viviane heette ze... enfin, heet ze... want ze woont nog op die doening. Ze is zelfs al grootmoeder. Die Viviane moet ook nog met een ander te doen gehad hebben. Onze Jan betrapte hen toen hij die namiddag thuiskwam van de proklamatie. We hebben altijd gedacht dat dát de druppel te veel was.’

Op dat ogenblik haalden de eerste artiesten ons in. ‘Wel, pater, dat was een mooie wandeling,’ zei een dametje, dat de zuster van Lisa Minelli had kunnen zijn.

Ik keek verrast op. ‘Pater?’ zei ik.

Hij knikte. ‘Missionaris. In Zaire. Al twaalf jaar. Volgende week vertrek ik weer.’

Omdat de hele bende nu in aantocht was, besloot ik op te stappen.

‘Tot ziens,’ zei ik, terwijl ik hem de hand drukte.

‘Hartelijk bedankt in naam van iedereen,’ zei hij. ‘Wij zullen Pulle niet gauw vergeten.’

Ik liep met opgestoken hand van hen weg.

En gisteren ontving ik een brief van... Jan van Liesveldt.

‘Meneer,

Ik ben nu tien weken terug in het land. Al verscheidene weken liep ik met het idee rond U te schrijven, maar ik durfde het niet al te goed. Ik dacht dat U mij wel zou ver-

geten zijn. Vandaag echter ontving ik een brief uit Zaire, van mijn broer Guido. Hij schrijft dat U een week voor zijn afreis met hem over mij praatte...

Ik ben er volop mee bezig mijn belevenissen op papier te zetten. Ik voorzie dat het manuskript over enkele weken zal voltooid zijn, en dan zou ik U dat graag toezenden. Van uw oordeel hangt dan wellicht mijn toekomst af. Ik heb inderdaad nooit de droom laten varen schrijver te worden. De laatste weken heb ik ook veel gelezen, romans van auteurs die mij volslagen onbekend waren. Geestelijke armoede, dekadentie en een zielige zucht naar kosmopolitisme lijken mij troef te zijn. Ik had gehoopt een leemte in mijn leven te kunnen vullen met de geschreven bronnen van de laatste kwarteeuw. Met elk boek werd die leemte echter groter. Doodgravers zijn die moderne romanciers. Wat is hier eigenlijk gaande? Het vreemdste verschijnsel lijkt me nog wel dat geen mens hun boeken leest en dat die toch uitgegeven worden. En wat bezielt de dagbladrecensenten eigenlijk? Denken die écht dat ook maar iemand op hun intellektualistisch gezwets zit te wachten? Ik heb altijd onthouden dat U ons voorhield dat literatuur zeker nooit volksvreemd mocht zijn. Maar misschien bent U ook wel van gedacht veranderd.

Nog iets anders is mij bijgebleven. U geloofde sterk in de reïnkarnatie, in de pogingen van de geesten of zielen om via een “vleeswording” zichzelf te louteren, te purifiëren. Die geesten of zielen kiezen telkens weer een pasgeborene van het zoogdier mens om dit zuiveringsproces door te maken. Maar er zijn ook vele mensen die niet gekozen worden en die dus geen “bezieling” van een hogere entiteit meekrijgen. Zij zijn en blijven zoogdieren, beestmensen... Hoe dikwijls in mijn leven heb ik daar al aan moeten den-

ken! Vooral de laatste jaren werd ik keer op keer gekonfronteerd met mensen zonder ziel. Kun je geloven dat ik het zie? Iemand zonder aura, zonder charisma... Ik zie het! Ik hoor het. Televisie, radio... Wat is dat hier toch allemaal? Naar het schijnt, mag je hier een neger geen neger meer noemen, hebben ze dat zelfs in wetten vastgelegd. Dan zal je ook wel geen onderscheid meer mogen maken tussen zielemensen (zielepoten?) en beestmensen. Ik moet dus oppassen met wat ik schrijf. Maar misschien bent U ook wel van gedacht veranderd.

En hoe gaat het in de school? Jij moet daar nu toch zo ongeveer het langst in dienst zijn... Of heb je afgehaakt? Ik weet dat je nooit van fabrieken hield. En, naar ik hoor, hebben ze van de meeste scholen nu grote fabrieken gemaakt... Tot weldra!

Hoogachtende groeten, Jan.'

De hele nacht lag ik te piekeren over de brief. En zojuist heb ik een antwoord neergepend...

'Jan,

Ik ben niet van gedacht veranderd. Verwacht echter niet te veel van mij. Ik kan je niet helpen. Mijn oordeel telt niet mee, nergens. Denk ook niet dat de literatuur hier nog belangrijk is. Hang maar eens een uurtje rond in een biblioteek (gewoonlijk ook verworden tot een fabriek): de klanten lopen er in een boog voorbij aan alles wat tot de zogenaamde bellettrie behoort.

Dé vedetten hier zijn de humanoïden van de televisie. Het niveau is lager dan dat van de zo misprezen parochiezaal van vroeger, maar dat deert niemand. Als je dus van sukses mocht dromen, moet je het in die richting zoeken. Maar zorg er eerst voor dat je de goeie partijkaart te pakken krijgt. Een lidmaatschap van de een of andere infantiele loge is

nóg beter. Tenslotte worden hier door de kosmopolieten heus nog wel boeken verkocht... aan het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Waar dat ministerie ermee blijft, weet geen hond. Misschien lezen de ambtenaren zich een uier. Het zou kunnen. Intussen kijk ik benieuwd uit naar je belevenissen. Ik vermoed dat die echt zullen zijn, en het is lang geleden dat ik nog iets echts las.

Hartelijk, Robin.'

De Buizerd van Krabbels

'Het zijn er altijd maar een paar, die de goden ter harte gaan. De rest is voor hen een korenveld. En hoogstens een paar van die enkelingen zijn zich van de aanwezigheid van de goden bewust. Onze zintuigen laten ons wat dat betreft in de steek.'
(Uit 'Kassandra' van Hans Erich Nossack.)

1

Het was misschien de mooiste meinacht van de eeuw. Op het kasteeldomein Krabbels in het Kempense dorpje Pulle hadden de kruidige geuren van azalea's en lelietjes-van-dalen zelfs de nachtzwaluwen en de sprinkhanen bedwelmd. Liauw, de buizerd die hier al een decennium heerste, zat op zijn vertrouwde plaats, hoog in de kruin van een honderdjarige treurbeuk met takken als olifanteslurven, te dromen... Dromen? Het was véél méér dan dat. Hij had een nachtmerrie. Een raaf deed hem kond dat één van de vier jongen in het nest waarbij zijn gade Ioka waakte, hem... zou doden en bovendien.. zou huwen met zijn moeder...

Liauw schrok wakker en wreef heftig met de rechterklauw langs zijn bek. Wat was dat nu geweest? Hij begreep er niets van. Hij was altijd een man van de daad geweest, een jager, een waker, een opleider voor zijn nakomelingschap, kortom: een heerser. Aan luiheid en mijmerij had hij een broertje dood. Dat bracht met zich mee dat hij altijd goed sliep en... nooit droomde.

Had hij misschien een slecht geweten? Achter zijn rug werd

hij inderdaad wreed, onverbiddelijk en onbarmhartig genoemd. Maar waren dat voor een stootvogel geen lovende bijvoeglijke naamwoorden? En dat hij ook hovaardig, arglistig en laf zou zijn, kwam van vuiltongen die hem zijn koningschap benijdden.

Bah! De oorzaak lag wellicht voor de hand. Op de donkerste plekken in de bossen bobbelden de griezelig stinkende hekseneieren uit de grond en het stuifmeel van de giftige ijven deed elk levend wezen naar adem snakken.

En dan nog... Een raaf! Nooit in zijn leven had Liauw een raaf gezien. De raven waren al bijna een eeuw uit de Kempen verdwenen. Ze plachten de grote schapenkudden te volgen, azend op nageboorten en dode lammeren.

Hij poogde die hersenspinsels te vergeten en voort te slapen, maar dat lukte niet. Beschouwden de Germanen de raaf niet als de boodschapper van de goden? Veel vroeger dan anders ging hij op jacht. Vanop zijn vast loerpunt in een zomereik aan de uiterste rand van het bos speurde hij de beemden af die naar de Moeren glooiden. Hij had geluk. Drie kraaien hadden een jonge haas de ogen uitgepikt... Schetterend en met een scheervlucht rakelings over hun kop joeg Liauw ze de stuipen op het lijf. Hij doodde de haas met één rake beet in het achterhoofd. Met de prooi vast in de klauwen geklemd wiekte hij op.

Zijn kolossale horst stond in de kruin van een douglasspar, die nog uit de vorige eeuw stamde. Ioka nam de prooi dadelijk van hem over en begon ze te verscheuren. Vanuit een naburige boom sloeg Liauw gade hoe ze hapklare brokjes op de randen van het nest legde. De twee vrouwelijke telgen zagen er ongelofelijk poezelig uit. Liauw knipperde vertederd met de ogen. Daarna observeerde hij lange tijd zijn twee mannelijke nakomelingen. Bij het ritueel van het voederen gedroe-

gen ze zich allebei even schrokkerig. Namen hadden ze nog niet. Nomen est omen. Een buizerd moest zijn naam verdienen. Ze hadden hetzelfde witte donskleed, dezelfde donkerbruine regenboogvliezen, dezelfde gele washuid... Maar de een was groter dan de ander, veel groter. Als er van iemand onheil kón komen, was het van hem... Voorlopig was hij een aandoenlijke stuntel.

Liauw liet de tak waarop hij zat, even buigen en opwippen. Hij stootte zich af en steeg op voor een meditatieve vlucht. Hij klom tot hij de zeshonderd hektaren van Krabbels kon overschouwen. Met gespreide vleugels zwevend en cirkelend dacht hij na. Het was een rijk muizenjaar. Daarom waren er vier jongen. Tenzij het weder tegen verwachting zou omslaan, viel er voor wat de voedselvoorziening betrof weinig rampspoedigs te vrezen.

Hij besloot Ioka niets te vertellen van zijn droom: vrouwen konden alles zo buiten... alle verhouding opblazen. Hij liet even horen waarom de Pullenaars hem de katarend noemden. Zijn miauwende roep sneed door merg en been. Bijna onmiddellijk antwoordden ze: Ajax van Hovorst in het zuidwesten, Ares van het Waterwingebied in het zuidoosten en Iason van de Militaire Basis in het noordoosten. Ook zij waren zoons van hem. Maar niemand van hen had zich ooit tegen hem durven keren. En dat had niets met bloedbanden te maken. In het dierenrijk telden bloedbanden ternauwernood mee, elke hiërarchie was er gebaseerd op kracht en sluwheid. Hij was de koning, zij waren de vazallen. De dag dat ze hem op de een of andere zwakte betrapten, zouden ze hem onverbiddelijk verdrijven. Onder hen zouden ze dan een strijd op leven en dood voeren voor het koningschap.

Liauw had een opstijgende warme luchtstroom ontdekt. Dadelijk toonde hij waarom ze hem ooit Liauw de Zonnedraaier

genoemd hadden. Nu kon hij zo hoog klimmen dat niemand hem nog kon zien terwijl hij toch nog altijd zijn territorium kon bewaken. Geen andere buizerd durfde zo hoog te stijgen als hij. Werd er niet gefluisterd dat er ergens een punt was waarop terugkeren niet meer kon? Ergens, inderdaad, waar Nephelokokkugia begon, het Wolkenkoekoeksoord, de stad die de vogels nog volop aan het bouwen waren tussen hemel en aarde, teneinde zowel de goden als de mensen te kunnen regeren... Hoeveel buizerds waren ooit tot daar gestegen? Waarschijnlijk alle koningen, zijn voorgangers. Liever dat dan door een jonge snoeshaan van de troon te worden gestoten en in ballingschap genadebrood te moeten eten. Opstijgen tot in Nephelokokkugia was niet laf, integendeel: het had iets triomfantelijks, iets van een tenhemelopneming.

Liauw besloot zijn nachtmerrie te vergeten. Als die ongewoon grote schreeuwlelijk met zijn wit duivelshaar een normaal jong was, zou hij een normale vader zijn.

2

In de eerste helft van juni was het weder barslecht in de Kempen. Het regende onafgebroken en de wind was ijzig. Het betekende dat Liauw godganse dagen op zijn loerplaats zat zonder een prooidier te bespeuren. De muizen en de konijntjes leefden ondergronds en de vogels verborgen zich diep in de struiken. Het enige dat hij kon aanslepen waren... krengen. In het dierenrijk slaat de dood inderdaad ook toe.

Hij schaamde zich voor Ioka als hij kwam aandragen met het karkas van een van ouderdom gestorven waterhoentje of met de resten van een door een wezel of bunzing besprongen en leeggezogen reisduif. Soms klonken de bedelgeluiden van de

nestelingen zo klaaglijk dat hij ze niet meer kon aanhoren. Dan vluchtte hij, vechtend tegen wind- en regenvlagen, tot in de wolken, tot boven de wolken, tot waar de gierzwaluwen speelden, paarden en al zwevend sliepen zelfs, tot waar hij weer Liauw de Zonnedraaier kon zijn.

Het bedelende gekrijs van het grootste mannelijke jong overtrof alles en verstomde nooit. Ioka kon de honger van die slokop onmogelijk stillen. Daardoor verwaarloosde zij noodgedwongen haar andere telgen. Al spoedig trouwens pikte hij het voedsel uit haar snavel weg. En wanneer zij de prooi met de poot vastklemde, poogde hij er onverpoosd stukjes uit los te scheuren. Zijn eerste braakbal, een zwarte glimmende prop met onverteerde resten, spuwde hij ook onverwacht vroeg uit. En wanneer hij zijn gevoeg moest doen, kroop hij achterwaarts, over de anderen heen, naar de nestrand.

De andere jongen verzwakten zienderogen. De tiende dag van het slechte weder moest Ioka het kreng van het andere mannelijke jong wegbrengen. Een ogenblik bekroop haar de lust het te verscheuren en aan de andere jongen te voeren, zoals de uilen deden, maar heel haar fiere natuur kwam in opstand tegen deze gruwelijke vorm van kannibalisme.

Toen, na veertien ellendige dagen, de zomer dan toch begon, waren ook de twee vrouwelijke jongen vel over been. Bedelen deden ze allang niet meer. Onverschillig keken ze naar de veldmuizen en de kikkers die Liauw op de nestrand stapelde. Suffend in een oneindige gelatenheid kwijnden ze weg en stierven ze.

Amper vijf weken oud werd de overgebleven telg een takkeling. Het betekende dat hij het nest verliet en op een van de takken waarop of waartussen het stond, ging zitten. Bang als ze waren voor zijn ongeëvenaarde gulzigheid, zijn opengesperde bek en zijn vlijmscherpe klauwen, gooiden Liauw en Ioka

de prooien op de horst, waar hij ze zelf kon plukken en verscheuren. Vaak keek Liauw vertwijfeld naar de voet van de boom waarin de horst stond. Nooit had hij gezien dat zoveel kalkvegen de aanwezigheid van het nest van een roofvogel met jong leven erin verraadden.

Op een zaterdagnacht aan het einde van juni gebeurde het dan... Een windhoos, een wervelwind van kleine omvang die in het midden alles opzuigt, striemde als een zweepslag over Krabbels. Een zweepslag van de duivel. Tegen het dorp aan werd het dak van een pachthoeve zomaar van de muren gelicht en in een weide gegooid. En dan... Op het kasteeldomein zorgde de windhoos voor een domino-effekt: de ene beuk velde de andere eik, de ene weymouthden sleepte de andere douglasspar in zijn val mee...

Liauw en Ioka werden gewoon meegezogen in een oorverdovend bruisende tunnel. Toen zij eindelijk hun vleugels weer konden gebruiken, bevonden zij zich in de Moeren, tussen het riet.

De douglasspar die hun nest droeg, was afgeknakt; en de horst lag aan de rand van het bos, tussen de rododendrons. Van de jonge buizerd was geen pluim te bespeuren. Wellicht had de windhoos hem meegezogen tot in Nephelokokkugia...

's Anderendaags scheen de zon. Krabbels leek weer aan het paradijs te palen. Van in de vroegste ochtend togen Liauw en Ioka op zoek. Ioka zocht wanhopig. Liauw deed alsof hij zocht, hij veinsde radeloosheid en verdriet. Inwendig echter was hij blij dat hij verlost was van die veelvraat met zijn onuitstaanbare bedelroep.

3

De takkeling echter was door de windhoos niet meegezogen naar Wolkenkoekoeksoord. Weliswaar was hij net als zijn ouders van zijn tak gerukt en meegevoerd, maar aan de rand van het bos had de windhoos een gekke vertakking gekregen en had ze de niet zo lichte bal pluimen die hij was een andere richting uit gekeild. Gelukkig maar, want in de Moeren zou hij zeker verdronken zijn. Nu hadden de grillen van het lot hem door de lucht doen tollen tot in het kasteelpark en daar was hij tussen de takken van een reusachtige rododendron blijven steken...

Pas toen de zon de rododendron prikkelend deed geuren, kwam hij weer tot het bewustzijn. In de verte hoorde hij het weeklagen van zijn moeder, maar hij moest alle moeite van de wereld aanwenden om zich uit de omknelling van de takken los te wurmen. Toen hij daar eindelijk in geslaagd was, plofte hij zomaar op de grond. Hij was helemaal geradbraakt en voelde zijn poten niet meer. Bovendien was hij niet in staat te bedelen: hij kon alleen maar een schor hijgend geluid uitstoten.

Dat geluid had hem fataal kunnen worden. Het had de aandacht van een marterachtig dier kunnen trekken. Nu echter redde het zijn leven. Het trok immers de aandacht van de twee liefste wezens die op dat ogenblik in de Kempen een wandeling maakten: Solange van Cleydael en Marlène de Grandcourt, twee freules, twee vriendinnen, twee studentinnen die vakantieplannen smeedden. Maar dat wist de jonge buizerd natuurlijk niet. Voor het eerst zag hij mensen...

En of hij het slechter had kunnen treffen! Marlène de Grandcourt was van kindsbeen af gesteld geweest op dagroofvogels. In het wapenschild van haar familie prijkten een slechtvalk,

een buizerd, een havik en een zwarte wouw. Van de zeventiende tot de negentiende eeuw waren de mensen die de Grandcourt heetten, vermaarde valkeniers geweest. Nu trouwens nog was er een Duitse tak van de familie die zich bezighield met de valkerij.

Zoals hij daar in het gras tegen die rododendronstruik lag, zag hij er inderdaad afstotelijk uit, eerder als een gedrocht dan als een buizerd. Het dons was samengeklit tot grijze proppen, en de pluimen en stoppels eronder waren bruingrauw... Solange van Cleydael slaakte een gilletje en deinsde achteruit, maar Marlène de Grandcourt bukte zich over hem en nam hem voorzichtig in haar handen. ‘Een jonge buizerd,’ zei ze verrukt. ‘Hoe is die hier aangewaaid? Zijn poten zijn gekneusd... Kijk maar! En...’ Ze begon bezorgd in het dons te blazen. ‘Woont er in Pulle geen dierenarts?’

‘Neen,’ zei Solange. Ze lachte bevreemd. ‘Zou jij een dierenarts willen vragen om naar een gekwetste wilde vogel te komen kijken?’

‘De buizerd is een koninklijke vogel,’ zei Marlène. ‘Het is verscheidene jaren geleden dat ik er nog een zag boven Florenville en Fontenoille. Onlangs nog vertelde mijn vader dat er sedert 1945 geen buizerds meer nestelden op Remblais. Toen schoten soldaten voor hun plezier naar de horst.’

‘Waarom zou je deze dan niet meenemen naar Lotharingen?’ stelde Solange voor. ‘Kom, we gaan hem aan mijn vader tonen.’

Burggraaf Henri van Cleydael had weinig tijd om zich te bekommeren om het lot van een verongelukte jonge roofvogel. De ravage die de windhoos had aangericht, eiste al zijn aandacht op. Toch gaf hij de freules het telefoonnummer van een vogelliefhebber uit het dorp, een verdienstelijk lid van De Wielewaal. ‘Als er iemand iets van vogels kent, is hij het,’ zei de

burggraaf.

Een halfuur later was die vogelkenner al ter plaatse. Hij onderzocht de jonge buizerd grondig. Hij woog hem en poogde hem met agressieve bewegingen van de vinger uit de dagen. ‘Die poten komen wel weer goed,’ stelde hij Marlène gerust. Hij diepte een goudkleurig ringetje en een tangetje op uit zijn jaszak. Een ogenblik later droeg de buizerd een ring aan de rechterpoot.

‘Heb je nog een ringetje?’ vroeg Marlène.

‘Ja,’ zei de vogelliefhebber.

‘Kun je dat niet aan zijn andere poot doen?’

‘Waarom?’

‘Dan zal ik hem gemakkelijk kunnen herkennen.’

De vogelliefhebber knikte, en voldeed aan haar wens.

Daar en toen werd de jonge buizerd een aparte vogel. Daar en toen werd bepaald hoe hij zou heten: voortaan zou hij als Goudpoot door het leven moeten.

De vogelliefhebber luisterde geïnteresseerd naar Marlènes plan om de buizerd mee naar Wallonië te nemen. ‘Het is best mogelijk dat de havik en de rode wouw en de slechtvalk misschien... de buizerd verdreven hebben tussen Aarlen en Virton. Misschien hebben de jagers het gedaan. Ze haten hem al even erg als de vos. Helemaal ten onrechte verdenken ze hem ervan dat hij het kleinwild op hun jachtvelden doodt.’ Weer poogde hij de vogel met de vinger te sarren. ‘Ik weet niet wat er van zijn ouders geworden is. Maar we kunnen hem zó niet loslaten. Op de grond jagen de bunzing, de hermelijn en de wezel; en in de bomen loert de boommarter.’

‘Maar hij moet toch eten?’ wierp Marlène op.

‘Ik zal straks enkele muizen brengen,’ zei de vogelliefhebber. ‘Of anders haal ik enkele dode kuikens in de kippenfokkerij. Als hij niet eet, moet ik hem enkele muizen opsteken.’

‘Opsteken?’ vroeg Solange verbaasd.

De vogelliefhebber knikte. ‘Dan moeten jullie zijn bek opentrekken en dan duw ik ze in zijn krop. Intussen zouden jullie eens moeten uitkijken naar een bak of een grote kartonnen doos om hem in te zetten.’

4

Dezelfde avond nog werd Goudpoot in een versleten kevie van de boswachter gezet en in de kofferbak van een zware wagen meegevoerd naar Lotharingen.

Van de duur van de reis had hij geen benul: de uitlaatgassen van de dieselmotor bedwelmden hem en waren er de oorzaak van dat hij meer dood dan levend werd toevertrouwd aan Antonio, het manusje-van-alles op Remblais.

Remblais was een negentiende-eeuws landhuis dat opgetrokken was in gekantrechte breukstenen die gekleurd waren met pasteltinten. Het lag op een verhevenheid in de vallei van de grillig kronkelende Semois, te midden van een glooiend landschap van sparren, rotsen en steengroeven.

Baron de Grandcourt, zijn gade en hun dochter behoorden tot wat men de verarmde adel zou kunnen noemen. Van de baron werd zelfs gefluisterd dat hij croupier was in een speelhuis in Luxemburg. En zijn vrouw, die eigenlijk een gewezen modinette was, bracht bijna het ganse jaar door op een appartement in Neufchâteau, wakend bij haar demente moeder. Het spreekt vanzelf dat ook de dochter, Marlène, haar vakanties grotendeels doorbracht bij haar moeder en grootmoeder.

Het gevolg was dat Remblais bijna helemaal overgelaten werd aan Antonio, een dertiger van Italiaanse afkomst, die twee

jaar voordien zijn rechtervoet verloren had bij een ongeval in een nabijgelegen steengroef. Antonio hokte in de bescheiden en vervallen conciërgewoning aan de oprit naar het landhuis. De man, eigenlijk een sombere eenzaat, was blij toen Marlène hem die ochtend de buizerd toevertrouwde. Hij ging dadelijk op zoek naar voedsel voor de vogel...

Eerst poogde hij Goudpoot regenwormen, rupsen en zelfs oorwormen te voeren. Dat was echter geen spek voor Goudpoots bek. Daarna probeerde hij het met allerhande kevers en libellen. Ook dat voedsel lustte Goudpoot niet. Om de vogel op te vrolijken plaatste hij zelfs een opgezette buizerd, die hij van een failliete hotelhouder gekregen had, bij hem. Goudpoot keek er echter niet naar om.

Toen de jonge buizerd zienderogen begon te vermageren, ging Antonio te rade bij een kluizenaar die in de buurt van de abdij van Orval woonde. Die fluisterde hem in het oor dat hij veldmuizen, spitsmuizen, mollen, hagedissen, hazelwormen en kikkers moest pogen te verschalken. Ook eekhoorns, egels, jonge konijntjes en de nestjongen of de vliegvlugge jongen van om het even welke vogelsoort waren goed...

Van toen af aan waren er geen voedselproblemen meer. Antonio had immers een geweer. Hij was een jager, beter gezegd: een stroper. Er ging geen week voorbij of hij schoot een ree of een haas. Hij voerde Goudpoot gewoon de rauwe resten van zijn overvloed.

Langzamerhand veranderde Goudpoots verenkleed. Het donskleed werd een jongkleed... De bovenkop was bruingestreept; de nek en de bovenzijde van het lijf waren bruin- en witgevlekt; de stuit en de bovenstaartdekveren waren voorzien van donkerbruine dwarsbanden; de kin en de keel waren isabelkleurig; de onderzijde was wit, met bruine vlekjes op de borst, de flanken en de broek; de handpennen hadden bruinzwarte

uiteinden; de snavel was berookt zwart; de washuid en de poten waren geel; het regenboogvlies was witachtig... Zoals dit jongkleed zou na de rui, die geschiedde in de periode van april tot november, ook het jaarkleed zijn, maar dan meer geprononceerd.

Antonio liet hem in de conciërgewoning vrij rondhuppelen en zijn vleugels uitslaan. Uit schrik dat hij hem zou kwijtspelen hield hij hem altijd binnen. Als jonkvrouw Marlène echter op Remblais was, speelde ze met haar troeteldier buiten. Pied d'Or noemde ze hem. Aanvankelijk deed ze hem een valkeschoen aan, enfin: ze wond een riempje om zijn poot, en daaraan bevestigde ze dan de langveter, een smalle riem van taai leder, die diende om hem vast te houden. Al spoedig echter liet ze hem zijn gang gaan. Hij wist dat de valkeniersfluit hem gebood op de arm met de valkehandschoen neer te strijken... Het was een spel en hij ervoer dat niet als een beknotting van zijn vrijheid of als een vernedering. Jammer genoeg kwam jonkvrouw Marlène die zomer slechts zelden op Remblais, en in de herfst kwam ze helemaal niet meer.

Op een dag werd Antonio opgehaald door mensen in uniform. Het bleek dat hij enkele malen op heterdaad betrapt was bij het stropen in bossen waar een machtige magistraat het jachtrecht had. Toen de rijkswachters de jonge buizerd in de huiskamer zagen zitten, geboden ze Antonio de vogel onmiddellijk de vrijheid te schenken. Buizerds waren immers door de wet beschermde vogels... Antonio beweerde bij hoog en bij laag dat de vogel buiten zou sterven omdat hij nooit zelfstandig had leren jagen. Daar echter trokken de dienaars van de wet zich niks van aan. Wet was wet...

En zo was Goudpoot eensklaps op zichzelf aangewezen. In afwachting dat Antonio of jonkvrouw Marlène hem zouden komen voeren, hield hij zich op in de dichte kruin van een zo-

mereik. Al héél spoedig ontdekte hij hoe gehaat de buizerds waren in het dierenrijk. Telkens als hij zich vertoonde, was hij in een oogwenk omringd door kraaien, roeken, kauwen, zanglijsters, zwaluwen, kwikstaarten... Oorverdovend daagden die vogels hem uit, beschimpten ze hem, sarden ze hem... Na enkele dagen zag Goudpoot scheel van de honger. Toen gebeurde het voor de eerste maal dat hij iets deed waarvoor hij zich later zou schamen. Op een vroege ochtend verliet hij zijn schuilplaats. Hij streek neer aan de voet van de boom en huppelde naar een glooiing waar blauwbessen stonden. Daar begon hij gulzig te eten. Nog voordat zijn grootste honger gestild was, ontdekten de kauwen hem en begonnen ze hem te bespotten.

's Anderendaags vernederde hij zich zijns inziens nog erger. Toen bespeurde hij een dode egel op de weg die langs Remblais liep. Bij valavond ging hij er in zweefvlucht op af... Nooit zou hij er zich mee verzoenen dat de buizerds ook krengenvreters waren en dus behoorden tot de opruimdienst in de natuur.

5

Twee dagen later maakte Goudpoot zijn eerste volwaardige prooi buit. Vanop zijn uitkijkpost zag hij hoe een slechtvalk als een pijl uit een onzichtbare boog afschoot op een verdwaalde reisduif. De koning der valken, het symbool van de bedreigde natuur, voor wiens eieren krankzinnige bedragen werden neergeteld door oliedomme oliesjeiks, loste echter zijn prooi... De reisduif tuimelde neer op het verwaarloosde binnenplein van Remblais, terwijl de slechtvalk juist over de brok-

kelige scheidingsmuur weer naar boven scheerde. In panische angst hompelde de duif door het lange gras...

Ademloos had Goudpoot toegekeken. Zijn hart bonsde in zijn borst. Hij mocht niet talmen... Op het ogenblik dat hij zijn vleugels spreidde, streek... een rode wouw neer bij de duif. De wouw, een onthutsend grote vogel met grijsblauwe kop, roestrode veren en lange gevorkte staart, maakte de duif bliksemsnel af met zijn klauwen. Op het ogenblik dat deze havikachtige 'grijpdoder' met zijn prooi wilde opstijgen, werd hij werkelijk aangevlogen door de teruggekeerde slechtvalk. In een werveling van pluimen tolden de twee roofvogels door het gras. Voordat hij werkelijk besefte wat hij deed, liet Goudpoot zich uit de boom glijden. Enkele sekonden later steeg hij weer op... met de duif. En toen de rode wouw afdroop, zat hij verdoken achter enkele verwilderde bosjes tijm tegen de oude wal te smullen. De slechtvalk streek nog even neer op de plaats waar de duif gelegen had. Er kleefde bloed aan de sperwerachtige streeptekening op zijn borst. Met bolle ogen vol onbegrip keek hij in het rond. Met ondiepe slagen van de lange, donkere vleugels steeg hij op. In glijvlucht verdween hij over de scheidingsmuur...

Toch duurde het nóg drie dagen voordat Goudpoot écht kon terugblikken op een geslaagde jacht, dat hij écht kon fier zijn op een wapenfeit.

Aan het einde van september rekte de natuur zich genoeglijk uit onder invloed van een heerlijke oudewijvenzomer. Op een middag zat Goudpoot vanop zijn roestplaats dromerig te kijken naar de plek tegen de bouwvallige muur waar hij de duif verorberd had. Plotseling trok een beweging zijn aandacht... Een slangetje, een adder, was daar wellicht op muizenjacht. Goudpoot liet zich van zijn tak glijden en trok er in zweefvlucht op af. Hij fladderde even boven de prooi... en streek er toen bij neer. Iets zei hem dat een pootslag of het doorste-

ken van de prooi met de klauwen hier gevaarlijk kon zijn. De adder haalde direkt naar hem uit, maar Goudpoot danste weg... en begon er behendig rond te draaien. Intuïtief wist hij dat hij dit akelig reptiel moest afmatten. Hij deed het dan ook... tot hij het beest, zonder zelf gevaar te lopen, zó duchtig in de nek kon bijten dat de kop gedeeltelijk van het lichaam gescheiden werd. De adder smaakte bijzonder goed, maar was te groot voor één maaltijd. Een stuk ervan verborg Goudpoot onder wat mos en twijgjes... voor later. Toen hij 's anderendaags zijn maaltijd wilde voortzetten, ontdekte hij dat andere dieren zijn prooi hadden buitgemaakt. In een flits zag hij een hagedis onder een kei kruipen... Vastberaden zette hij zijn snavel onder de steen en trok die om. De hagedis kon niet meer ontkomen... Intussentijd was er iets in zijn bloed geslopen dat hem ongedurig maakte, én ongelukkig, zonder te weten waarom. Hij verveelde zich dodelijk, hij verlangde naar de zon, de verte, het ongekende, het avontuur, het zuiden, Winjewanje: een soort van luilekkerland waar de buizerds niet zo gehaat werden, waar er eten in overvloed was... Ergens achter de bergen, over de rivieren en de dreigende bossen, moest er zo'n land bestaan, want onnoemelijk veel vogels trokken de laatste tijd naar ginder. Zelfs 's nachts wemelde de hemel van vogels die zich in de richting repten van de oorden waar de zon overdag het hoogst stond.

En wat weerhield hem hier? Antonio en de freule waren hem blijkbaar vergeten. En elke dag herinnerden zwermen tjakkers, koperwieken, spreeuwen, goudvinken, gorzen, sijsjes... hem eraan hoe eenzaam en verweesd hij was. De herinneringen aan de ouderlijke horst in Pulle waren volledig uitgewist. Hoe absurd het ook mocht klinken: voor hem waren zijn ouders Antonio en freule Marlène, hun beeld zou in hem nooit helemaal vervagen.

Maar eerst moest hij nog een rekening vereffenen... Sedert hij op Remblais vrij zijn gangen ging, hadden vooral de kauwen hem het leven zuur gemaakt, onmogelijk zelfs. Hun leider, chef of ceremoniemeester was daarbij vaak zo arrogant te werk gegaan dat Goudpoot zich echt een minderwaardig kreatuur voelde en in de overtuiging verkeerde dat hij zijn laatste greintje zelfrespekt verkwanseld had. Toen hij dus zijn besluit genomen had, begon Goudpoot komedie te spelen. Hij gebaarde ziek te zijn. Diep weggedoken in zijn pluimen zat hij op zijn roestplaats te bibberen. Al spoedig zat de hele kauwensibbe in de zomereik. Taterend en kakelend gaven ze hun kommentaar. Natuurlijk moest hun chef er nog een schepje bijdoen. Hij moest toch laten zien hoe onvervaard hij wel was? Hij vond er niet beter op dan de buizerd zomaar op de kop te pikken... Een ogenblik later had Goudpoot hem te stekken. Terwijl de kauwen vanop de veilige uiteinden van de takken ontzet toekeken, plukte hij hun ceremoniemeester omstandig... Normaal pikte een buizerd eerst de ogen van een geslagen prooi weg. Nu vertikte Goudpoot dat: het leek wel of hij wilde dat de meester van de plagerijen zag hoe hij smakelijk opgepeuzeld werd door het eeuwige voorwerp van zijn spot.

Toen Goudpoot verzadigd was, steeg hij op. De kauwen waren nog zodanig onder de indruk dat ze hem geen uitgeleide deden. Al verscheidene malen had Goudpoot heel hoog in de lucht ooievaars zien overvliegen met onbeweeglijk gespreide vleugels. Zo wilde hij ook wel naar Winjewanje drijven of zeilen.

6

En hij had geluk. Het toeval wilde dat hij spoedig in een termiekbel, een opstijgende warme luchtbel met een horizontale doorsnede van enkele honderden meters, terechtkwam. Zeer opwindend was dat, met gespreide vleugels, moeiteloos dus, door onvermoede turbulenties van warme en koude luchtstromen ten hemel te worden opgenomen.

Hij zag nu ook wat hij nog nooit gezien had: duizelingwekkend hoog in de lucht trokken de zaadetende vogels over, alsof de duivel ze op de hielen zat. Die vlogen véél te snel voor hem. Hij wilde zich aansluiten bij vluchten ganzen, zwanen, eenden, kraanvogels.... Die duldden hem niet in hun afgelijnde formaties. Toen de avond viel en de maan opkwam, vlogen wolken van insektenetende vogels hem voorbij. Geen kilometer kon hij in hun spoor blijven. Met de dood in het hart wiekte hij verder. Hij voelde zich de eenzaamste sterveling ter wereld. Moedeloos en totaal uitgeput streek hij tegen de ochtend aan neer op een paal in een laar... Het volgende ogenblik sloeg een klem dicht om zijn poten. Hij poogde zich los te rukken, op te vliegen, met de snavel de klem te openen... Allemaal vergeefs...

Hij zat gevangen. Hij was het slachtoffer geworden van één van de beruchte paalklemmen waarmee Franse jachtwachters roofvogels vingen. Voor het eerst maakte hij kennis met de haat en de boosaardigheid van de mens... Ooit, in de eerste helft van deze eeuw, werden de buizerds zelfs afgeschoten omdat de mensen zo'n opgezette roofvogel fraai vonden... in de huiskamer. Een gekende dierenopzetter in Brussel ging er in die tijd prat op dat hij in één jaar tweehonderd eksemplaren opzette. In de jaren vijftig en zestig dreigde het bestand van de buizerds dan weer te gronde te gaan aan de insektici-

den die zich opstapelden in hun prooidieren, insekticiden waarmee de mensen huiveringwekkend lichtzinnig en kwistig omsprongen. En de laatste decenniën waren het de jagers die de buizerds de schuld gaven van het feit dat zelfs de konijnen en de fazanten dreigden uit te sterven...

Met de dood in het hart wachtte Goudpoot op wat komen zou. Maar weer zat het hem mee. Hij moest wel onder een gelukkig gesternte geboren zijn. Die ochtend immers maakte een groepje natuurliefhebbers een wandeling langs daar. De wandelaars merkten de vogel op, haalden de paal naar beneden, en bevrijdden Goudpoot. Toen ze hem wilden laten vliegen, zagen ze hoe deerlijk hij toegetakeld was. Ze begonnen te beraadslagen... en namen hem mee naar hun logement.

Dat logement bleek zich in het natuurpark Landes de Gascogne te bevinden, langs de grenzen van de departementen Landes en Gascogne. En in dit park lag het vogelreservaat van de Teich, in de delta van de Leyre, op een van de drukste vogeltrekroutes van Europa. Ruim 240 verschillende vogels kon men er jaarlijks zien.

Goudpoots poten werden verzorgd door een ornitoloog die bovendien een échte dierenarts was. Toen dat gebeurd was, werd hij losgelaten in een reusachtige kooi waarin wellicht ooit arenden en gieren gezeten hadden. Tot zijn verbazing zaten er twee oudere buizerds in: een mannetje met een gebroken vleugel die met een dikke knobbel weer aaneengegroeid was, en een wijfje met één poot. Toen een kleine man met een groene overall aan het lijf en een wijnrood alpenmutsje op het hoofd een schotel met brokken vlees bracht, waren de oudere buizerds zo vriendelijk Goudpoot eerst te laten eten. Zeer spoedig waren zij goede maatjes. Het paar bleek al enkele jaren uit te kijken naar een zoon, iemand die werkelijk over het reservaat zou heersen. Goudpoot vernam dat Poly le Bruhier

enkele jaren voordien tijdens het jachtseizoen neergeschoten was en dat Mero la Busaiglette omtrent dezelfde tijd haar poot verloren had in een paalklem. Pogingen om alsnog voor een nakomelingschap te zorgen waren mislukt. Driemaal had Mero één ei gelegd, driemaal hadden ze tevergeefs gebroed...

Weldra was Goudpoot volledig hersteld. Als hij weemoedig - zonder te weten waarom - door het gaas naar buiten zat te staren, waren de oudere vogels in de weer om hem wat afleiding te bezorgen. Poly vertelde hem zijn avontuurlijk leven. Hij was geboren in de Bassin d'Arcachon, op het Ile des Oiseaux. Heel vroeg was hij daar door zijn tirannieke vader verdreven. En dan was hij beginnen te zwerven... Homerische gevechten had hij ooit geleverd met blauwe, grauwe en bruine kiekendieven. De oude baas geraakte maar niet uitgepraat over zijn heldendaden. Toen Goudpoot echter meende hem te moeten beschrijven hoe hij een houtduif ontfutseld had aan een slechtvalk, verstomde hij. Grote bewondering blonk in zijn ogen.

Ook Mero schetste haar levensloop. Zij was een Bretoense. Zij hield vooral van oesters. Zij was grootgebracht in de buurt van Cancale. Bij eb kwam daar warempel een stad van oesterbanken uit de zee te voorschijn. Nogal wat watervogels kwamen daarop af... Je kon ze zó van de oesterbanken plukken. Toen daar in de buurt een enorme olietanker op de klippen gelopen en gebroken was, had ze haar heil meer zuidwaarts gezocht.

Maar het best hadden beiden het toch hier. Hun ongeluk was hun geluk geworden. Elke dag was hun kostje gekocht. En bovendien werden ze hier werkelijk beschermd. Hier waren zij koning en koningin, noch min noch meer... En voor hem, Goudpoot, was het hier ook tafeltje welbereid. Hij mocht zich als hun zoon beschouwen...

Elke dag echter groeide in Goudpoot het verlangen naar hijwist-niet-wat, iets onbepaalds, de verten, de einders, de zon... ‘Dat is de roep van de tropen,’ verklaarde Poly. ‘Voor roofvogels is de hunkering ernaar vaak erger dan échte tropenkolder. Om te kunnen overleven zijn jonge buizerds, vogels zonder territorium dus, vaak verplicht de trekvogels naar ginder te volgen. Dat begrijp ik. De overlevingsdrang behekst hen. Maar wie hier ruimschoots aan zijn trekken komt, steekt de zee niet over, trekt niet door de woestijn, en gaat niet jagen op prooien die dikwijls veel te groot voor hem zijn...’

‘Dit hier is het mooiste territorium van de wereld,’ fluisterde Mero.

‘Maar jullie zitten gevangen!’ wierp Goudpoot op.

‘Omdat de oppasser het opgegeven heeft ons los te laten,’ maakte Mero hem duidelijk. ‘Jou laat hij ook wel los.’

En, inderdaad, 's anderendaags zette de verzorger de poort open en lokte hij Goudpoot naar buiten met een heerlijke brok vlees.

Goudpoot wist niet goed wat te doen en aarzelde.

Mero kreeg medelijden met hem. ‘Ga maar!’ zei ze. ‘En kom terug wanneer het je in de wereld te bar wordt. We zullen je altijd met open armen ontvangen. Denk aan ons voortaan als aan je ouders.’

7

En Goudpoot vertrok, vastbesloten zolang en zover naar de zon te vliegen tot hij de roep in zijn bloed versmoord had. De winden zaten hem mee, zodat hij de avond van dezelfde dag reeds de Middellandse Zee bereikte. Hij streek neer op een rotseilandje vlakbij het Ile de Riou. Ditmaal echter was

het lot hem minder gunstig gezind... Alhoewel hij als slaapboom een wanstaltige den met takken als vlerken van een monster gekozen had die hem alle denkbare beschutting bood, werd hij vóór dag en dauw belaagd door een ontzettend groot beest... De eerste aanval kon hij in een reflex ontwijken. De tweede echter wierp hem op de grond. En toen besefte hij dat hij moest vechten voor zijn leven. De aanvaller immers was een oehoe, de grootste uil ter wereld, de doodsvijand van de buizerds. Van hem werd verteld dat hij zelfs kraaien zomaar uit de bomen plukte, en dat hij met het grootste gemak een volgroeide haas door de lucht droeg. Waarschijnlijk verbleef hij hier ergens in een holte in de rotswand... Bij de derde aanval raakte de oehoe hem met de ene klauw in de borst en met de andere in de bil. Goudpoot liet zich echter niet meeslepen. Hij rukte zich los terwijl hij met de snavel uit alle macht uithaalde naar de kop met de griezelig lange oorpluimen en de vurige oranjerode ogen. Bij de vierde aanval hadden ze elkaar te pakken. Furieus toeslaand met de klauwen en op elkaar inhakkend met de bek tolden ze door het dorre gras en over de keien... Het gevecht duurde verscheidene minuten. Telkens weer vlogen de antagonisten elkaar in de pluimen. Langzamerhand echter werden de rustpauzen langer... Uiteindelijk droop de oehoe af.

Zonder dat hij het besefte, had Goudpoot iets verricht dat weinige buizerds ooit gekund hadden. Mochten er getuigen geweest zijn van het gevecht, dan zou hij zeker berucht geworden zijn, dan had hij misschien een naam gekregen als Goudpoot de Oehoetemmer... Maar er waren geen getuigen... Het bloed druppelde uit zijn borst en vloeide langs zijn bil. Het vergde een uiterste krachtinspanning om op te vliegen en weer neer te strijken in de gedrochtelijke kruin van de den. Goudpoot was totaal uitgeput, had honger en dorst... maar

ergens diep in hem gloeide een vreemde tevredenheid omdat hij deze veilige rustplaats helemaal alleen en eerlijk bevochten had. Er brak voor hem een verschrikkelijke tijd aan... Zijn wonden genazen slechts traag. De oehoes - er waren er inderdaad twee - gingen vooral in de schemering, maar soms toch al vóór zonsondergang, op jacht. Het betekende dat Goudpoot overdag moest pogen in zijn levensonderhoud te voorzien. Overdag, wanneer de arrogante meeuwen er behagen in schepten hem te sarren.

Het kwam zover dat Goudpoot zich tevreden moest stellen met wat de zee en de meeuwen op de rotsen achterlieten: resten van dode schaaldieren, zeesterren, kwallen, vissen... En soms was er een brokje dat de oehoes hadden laten liggen. Dan schaamde Goudpoot zich.

Nog een tijdje klampte hij zich vast aan de gedachte dat hij verder naar de zon zou trekken zodra hij helemaal fit was. Het duurde echter tot de dagen weer langer werden voordat hij zich weer de oude voelde. En toen begonnen de grote lijsters al terug te keren... Op zekere dag streek er een raaf neer in de den. Goudpoot zette zich al schrap, maar de raaf - die maar twee vijanden had: de mens en de oehoe, en die wel honderd jaar kon worden - was uitermate vriendelijk. Goudpoot had nog nooit zo'n grote kraaiachtige gezien: de pluimen glommen blauwzwart, de staart was wigvormig en de geluiden die uit de grote zwarte snavel opklonken, leken wel van vulkanische oorsprong te zijn. De raaf bleek uit Afrika te komen: maandenlang had ze daar gescharreld tussen het afval van de kamelenkaravanen in de Gobiwoestijn en in de Sahara. Nu al was ze op de terugweg naar het hoge noorden, waar ze binnenkort weer op plundertocht zou gaan op de vogelrotsen, wanneer de zeevogels daar broedden.

De raaf, eigenlijk een alleseter, leerde Goudpoot hoe hij bij-

tijds langs de vloedlijn moest zoeken naar aangespoeld voedsel, hoe hij op insekten moest jagen tussen de wieren en de zeeëikels... Ze trokken samen op. Waarschijnlijk schrikte hun bondgenootschap de oehoes definitief af, want ze lieten zich niet meer zien.

Begin februari wilde de raaf verdertrekken. Om Frankrijk, België en Duitsland, landen met een kwalijke reputatie voor wat de jacht betrof, niet te moeten overvliegen, zou ze zoveel mogelijk de kusten van de Atlantische Oceaan volgen. De ochtend van haar vertrek keek de raaf haar vriend zeer eigenaardig aan. 'Ik heb vannacht gedroomd,' zei ze beduusd. 'Ik droomde dat jij... de moordenaar van je vader werd, en dat jij je moeder huwde, en dat jij verfoeilijke nakomelingen kreeg...'

Goudpoot schudde verbouwereerd de kop. 'Ik heb geen ouders,' zei hij. 'Die waren al dood toen ik mijn eerste braakbal uitspuwde.'

'Ben jij daar zeker van?' vroeg de raaf bezorgd.

'Ik heb ze alleszins nooit gekend,' zei Goudpoot. 'Ik werd grootgebracht door mensen.'

'Dan heb ik hersenspoken gezien,' zei de raaf. 'Ik zal gisteravond iets verkeerds gegeten hebben...'

Ze namen op hartroerende wijze afscheid en beloofden elkaar samen ooit weer op jacht te gaan in Wolkenkoekoeksoord. Toen de raaf vertrokken was, had Goudpoot eensklaps weer tijd te over om te piekeren. Wat voor een rare én nare droom was dat geweest. Hij besloot zeker niet terug te keren naar het vogelreservaat van de Teich in de delta van de Leyre. Stel je voor dat hij in een waanzinnige bui een brave en gehandicapte buizerd als Poly le Bruhier zou doden en dat hij met de lieve, eenpotige Mero la Busaiglette zou paren... In geen duizend jaar zou hij dit gelukkig paar storen. Beschouwden

die twee zich niet als zijn pleegouders? De gedachte dat hij zich aan hen zou kunnen vergrijpen alleen al deed hem gruwen...

8

Nog zes weken hield hij het uit op het Eiland van de Oehoes, zoals hij het rotseiland noemde. Begin maart echter trokken er al duizelingwekkend veel vogels noordwaarts. Ditmaal werd hij in verwarring gebracht door een popelend verlangen naar het noorden... Naar Remblais? Voor zijn geest zag hij het frisse, stralende gezichtje van freule Solange en het sombere, ondoorgrondelijke gelaat van Antonio. In de conciërgewoning zou hij niet meer kunnen wennen of aarden. En de spelletjes met de freule zouden hem nu als kinderachtig voorkomen, een buizerd onwaardig zelfs...

Neen. Ergens in het noorden moesten er grote ongeschonden oorden zijn, gebieden waar oude, intakt gebleven bossen en uitgestrekte vlakten elkaar afwisselden, streken waar de lucht nog niet verpest was door aardolie en chemicaliën... Anders was de jachtigheid waarmee al die miljoenen vogels weer naar ginder wilden, niet te verklaren. Misschien lag Winjewanje daar wel. Trouwens, ergens moesten ze toch liggen, die fabelachtige landen waarnaar zijn vriend de raaf zo vurig verlangd had: Atlantis, Ultima Thule, Elysium, het land Mu, het land Mordor...

En elke dag streken er meer trekvogels neer op het Eiland der Oehoes... om er uit te rusten en er nieuwe krachten op te doen. Vooral de insekten die afkwamen op de aangespoelde rottigheid in een kleine baai, dienden tot versterkend voedsel. Het kostte Goudpoot dan ook niet de minste moeite zelf

aan zijn trekken te komen. Hij hoefde alleen maar even te bidden, zich te laten vallen... en de prooien te slaan die zich niet snel genoeg uit de voeten maakten. Toen hem dat wat te gemakkelijk leek, steeg hij tot op grote hoogte en gooide hij zich als een bolide in een voorbijtrekkende zwerm spreeuwen of kramsvogels. Sukses verzekerd. Half maart glom hij dan ook van gezondheid... Toen kon hij aan het verlangen naar het noorden niet meer weerstaan. Even nog vocht hij tegen de heimelijke lust om de oehoes nog eens uit te dagen, maar bij nader inzien vond hij dat hij té volwassen was voor dergelijke gevaarlijke spelletjes. Toen hij op een ochtend zag hoe een steenarend, een boomvalk en twee ruigpootbuizerds zich noordoostwaarts lieten drijven op een stevige zuidwestenwind, aarzelde hij geen ogenblik meer. Hij beklom de hemel in altijd kleiner wordende kringen, tot hij het Eiland van de Oehoes nog amper zag, strekte toen zijn vleugels, en zeilde als het ware zijn toekomst tegemoet...

In de namiddag bereikte hij - nog steeds in het spoor van de ruigpootbuizerds - de Rijn in de buurt van Karlsruhe. Terwijl zijn verre verwanten hun geluk meer oostwaarts zochten, besloot hij de waterloop te volgen. Toen hij in de vooravond Sankt-Goarshausen zag liggen, was hij behoorlijk afgemat. Hij streek neer op een hoge rots langs de Rijn, die de Loreley heette. Hier was het dat hij kennismaakte met een oude, eenogige buizerd, een naamloze, wat betekende dat hij van ordinaire komaf was. De buizerd had zijn oog verloren in een gevecht met een egel. Hij beweerde dat hij zijn einde voelde naderen en kraamde wonderbare wartaal uit over een streek die in noordwestelijke richting lag, in België meer bepaald, en die de Kempen heette...

Nergens waren de hazen en de konijnen zo mals, nergens leefden er zoveel houtduiven en Turkse tortels, nergens zetten

de jagers zoveel fazanten en patrijzen uit, nergens waren de muizen en ratten zo naïef... En bovendien: in België waren de buizerds beschermd, ze werden er ontzien. Er waren zelfs natuurvrienden die in strenge winters vleesafval gingen afbedelen bij de talloze slachthuizen en die dat zomaar aan de buizerds voerden. En dan waren de Kempen ook nog heerlijk overzichtelijk. Vlakten en bossen wisselden elkaar af, zoals buizerds dat graag hadden. Als ook voor de buizerds een Utopia bestond, was het dáár en nergens anders. De oude buizerd ging van de ene poot op de andere staan en bewoog de kop verrukt heen en weer...

Natuurlijk echter vlogen de jonge patrijsjes je niet zomaar in de bek. Op het prachtigste territorium van West-Europa resideerde Liauw de Zonnedraaier, een buizerd die verschrikkelijk sterk en sluw was. En in de gebieden daarrond regeerden zijn sterkste zonen...

De oude buizerd keek met ogen vol weemoed naar de Rijn. ‘Je moet de stroom volgen in noordelijke richting,’ zei hij. ‘Waar die wild begint te kronkelen, verlaat je hem en vlieg je westwaarts. Dan kom je er wel.’

's Anderendaags, voor dag en dauw, beklom Goudpoot weer de lucht. De tocht tot in het Ruhrgebied liep van een leien dakje. Vanaf Keulen echter verpestte de dodelijke geur van allerhande fabrieken de lucht. Hij was blij toen hij in Duisburg naar het westen kon afslaan, alhoewel hij van daar af aan tegen de wind moest optornen. Boven Venlo kreeg hij het erg moeilijk. En toen hij de industriecomplexen rond Eindhoven in de gaten kreeg, wilde hij zelfs rechtsomkeert maken. Boven Tilburg vatte hij weer moed. De agglomeratie van Breda en het kale landschap errond schrikten hem af... Hij verliet het Nederlandse luchtruim en vloog naar Hoogstraten, en dan naar Rijkevorsel, en verder naar Oostmalle... Het

was laat in de avond toen hij eindelijk een plaats vond die hem veilig genoeg leek om er de nacht door te brengen. Die plek bevond zich boven op een betonnen elektriciteitspaal die zich in het midden van een kleine laar bevond.

Omdat hij werkelijk uitgehongerd was en kramp in de vleugels had, deed hij die nacht bijna geen oog dicht. Vroeg in de ochtend ontdekte hij dat zijn rustplaats geen elektriciteitspaal was maar wel een schrikbarend groot arduinen kruis. Hij was aangeland in Bloemerschot, een bosrijk gebied tussen Oostmalle, Wechelderzande, Zoersel, Pulderbos en Pulle. Bloemerschot paalde aan Krabbels en behoorde tot het territorium van Liauw de Zonnedraaier. Tussen de dennenbossen daar lag een vliegveld. Nogal wat mensen beoefenden er de zweefvliegsport. Al die zweefvliegers wisten dat Liauw de Zonnedraaier hen vér overtrof. Hij wist onfeilbaar waar je termiek kon vinden en hoe je die maximaal kon benutten. Daarom ook hadden ze hem gekozen als hun mascotte en aanbaden ze hem in zekere mate. ‘De plod is onze god,’ luidde hun devies.

9

Wat Goudpoot ook niet wist, was dat hij de nacht had doorgebracht op een magische plaats. Het Kruis was daar inderdaad opgericht in de vorige eeuw ter nagedachtenis aan een heilige gravin die daar vermoord werd. Van in het begin van deze eeuw echter werd dit gedenkteken zowat beschouwd als de spil van alle duistere machten en krachten uit de streek. Hier troffen de heksen elkaar op hun sabbat. Hier veranderden mensen in weerwolven. Hier speelden zich alle denkbare spookgeschiedenissen en griezelverhalen af. Mocht Goudpoot

ook maar iets vermoed hebben van deze naargeestige dingen, dan was hij waarschijnlijk onverwijld verdergevlogen naar veiliger oorden.

Terwijl Goudpoot zich zat te bezinnen op wat hem te doen stond, streek aan de voet van Het Kruis een dauwnatte jonge reisduif neer, die na een opleidingsvlucht de weg naar huis niet meer gevonden had en al enkele dagen rondzwierf, vruchteloos op zoek naar graan. Zonder ook maar een ogenblik te aarzelen stortte Goudpoot zich op haar. Met één pootslag verdoofde hij haar en met één beet in de nek maakte hij haar af. Als naar gewoonte keek hij uit naar een veilige plek om zijn buit te bewerken en te verzwelgen, maar zijn honger was zo groot dat hij alle voorzichtigheid vergat. Hij schranste duchtig.

Omtrent die tijd was Liauw op zijn dagelijkse ronde. Even voordien had hij samen met zijn gade Ioka een houtduif ontfutseld aan een havik. Grootmoedig had hij haar de prooi gelaten. Zelf zou hij hier of daar wel een argeloos konijntje of misschien zelfs een eekhoorntje verrassen. Er was geen nood. Integendeel. Het beloofde een vet jaar te worden. De nachtvorst had alleszins nog geen schade aangericht aan de jonge gewassen. Straks zou hij verderwerken aan de bouw van een nieuwe horst in de hoogste zomereik tussen het kasteelpark en de Moeren. Nooit had hij zulke drift om het nest op te smukken met allerhande soorten mos en schors en twijgjes in zich gevoeld. Bovendien was er die andere drift die elke dag groeide. Spoedig zou de baltstijd beginnen. Dan zouden hij en Ioka hemelhoge draaibewegingen maken, en zich plotseling naar beneden laten vallen, en mateloos gelukkig zijn. Voor Liauw behoorde het tot de koninklijke rituelen elke ochtend op de vier uithoeken van zijn territorium (Bloemerschot, Lovenhoek, Pulderdijk en De Rode Bomen) acte de présence

te geven. Toen hij dus die morgen over Bloemerschot dreef en zich klaarmaakte om neer te vallen op Het Kruis, zijn gewone rustplaats daar, kon hij eensklaps zijn ogen niet geloven... Hij trok zijn vleugels gedeeltelijk in, daalde twintig meter, spreidde de vleugels weer... Zijn ongeloof werd verbazing, verbijstering zelfs. Daar, aan de voet van Het Kruis, op een van de cruciale punten van zijn territorium, had een buizerd - stel je voor! - een duif geslagen en zat hij die blak en bloot, ten aanschouwen van iedereen, doodgemoedereerd, op te peuzelen. Een bloedstollend vergrijp was dat! Mocht een duivenmelker dát zien, dan werden de buizerds in een stel en een sprong weer gerekend tot de duivenklampers en dan werd er weer ongekontroleerd op hen geschoten. Tijdens het Insekticidentijdperk kon geen buizerd hier in leven blijven. Toen de Grote Verdwazing van de Jachtwachters beëindigd was, had burggraaf Henri van Cleydael een buizerd naar hier gehaald uit de Harz, een gebergte in Duitsland. Die buizerd was Kadmo, een befaamde jager op ratten en muizen. En van Kadmo, zijn vader, had Liauw geleerd dat een buizerd alleen maar voor de krengen van roodwild interesse mocht tonen én dat hij zeker nooit een reisduif mocht slaan...

Was deze arrogante indringer een uitgehongerde passant? Of was het een idioot? Of was het een... troonpretendent? De tijd dat de jonge buizerds uit de overwinteringsgebieden naar de ouderlijke horsten afzakten, was aangebroken. En die jonge snoeshanen moesten nu een eigen territorium verwerven. Liauw had er al zoveel mores geleerd, vaak onredelijk verbeten, omdat hij het beledigend vond dat ze zich met hem durfden te meten.

In normale omstandigheden zou Liauw verontwaardigde kreten geslaakt hebben. Nu echter, waarschijnlijk door de groei-

ende lentedrift in zijn bloed, was zijn toorn eensklaps zo groot dat hij zich als een bolide naar beneden stortte... Op een tiental meter boven de grond spreidde hij weer de vleugels en met uitgestrekte klauwen scheerde hij op de onverlaat toe...

Goudpoot had juist de laatste sappige brok van de duif naar binnen gewerkt. Een blijkbaar uitgehongerde ekster zat hem al geruime tijd te beloeren. In een opwelling besloot hij haar ook wat te gunnen. Die mildheid werd zijn... redding. Want precies op het ogenblik dat hij ineenkromp om zich af te stoten en op te vliegen, flitsten de vlijmscherpe klauwen van zijn belager door de pluimen op zijn kop. Verlamd van ontzetting bleef Goudpoot zitten. De furie die het op hem gemunt had, steeg na de scheervlucht weer op, duidelijk om snelheid te zoeken voor een finale, dodelijke duikvlucht...

Goudpoot herinnerde zich zijn gevecht met de oehoe. Hij wist dat hij moest vechten voor zijn leven. Zijn vijand begon boven hem te bidden. Schijnbaar verlamd bleef Goudpoot zitten. Toen de schommelende beweging echter ophield en de aanval kwam, hupte hij krachtig terzijde. Het volgende ogenblik sloeg hij zelf de klauwen uit. Maar ook hij raakte slechts pluimen. Hij wendde zich om... net op tijd om een dodelijke haal van de snavel te pareren. En toen haakten ze in elkaar, met de bekken én de klauwen, terwijl ze met de vleugels een steunpunt zochten of wild op elkaar in sloegen.

Hun gevecht werd een ontlading van al wat een dier kan opkroppen: trots, hoogmoed, machtsdrang, haat... bij Liauw; overmoed, geldingsdrang, verontwaardiging, woede... bij Goudpoot. Na een poos losten de klauwen hun greep niet meer, evenmin als de snavels. De vleugels klopten verwoed. De pluimenbal wervelde heen en weer... Het was duidelijk dat de sterkste dit gevecht zou winnen; sluwheid en komedie maakten hier geen kans. En de sterkste was... Goudpoot. De

maanden als vrijbuiter op het Eiland van de Oehoes hadden hem sterk, lenig en taai gemaakt. En Liauw begon inderdaad al een dagje ouder te worden...

Toen Goudpoot geen weerstand meer gewaarwerd, loste hij zijn greep. De aanvaller zakte ineen als een vod. De ogen glarieden. De ontzagwekkende bek was geopend en de tong bewoog tot tegen de haak van de snavel. Met ontzag keek Goudpoot naar de klauwen. Vooral de zogenaamde grijpdoders, de twee bijzonder sterke klauwen aan elke poot, waarmee een prooi bijna gelijktijdig doorstoken werd, deden hem huiveren. Pas nu voelde hij hoe erbarmelijk hij er zelf aan toe was. Aan weerszijden van zijn borstbeen knaagde de pijn. Hij kon amper op zijn poten staan. Dit was een zéér gevaarlijke situatie. In een uiterste krachtsinspanning verhief hij zich. Hij plofte bijna neer op Het Kruis en klampte er zich aan vast. Een tijdje zat hij duizelig te knikkebollen...

Toen hij weer tot zijn positieven kwam, begonnen aan de voet van Het Kruis twee bunzings uitzinnig krijsend te vechten voor de dode vogel. Geschokt zag Goudpoot hoe ze het kreng letterlijk verscheurden en met hun deel aan de haal gingen. Goudpoot voelde zich erg mistroostig. Waarom had die buizerd hem aangevallen? Overal had je toch onverdraagzame en kolerieke dieren. Voortaan zou hij proberen ze uit de weg te gaan.

10

Bijna een week duurde het voordat Goudpoot weer de oude was. Omdat hij zich op Het Kruis om een duistere reden niet veilig voelde, bracht hij die herstelperiode door in een grote weide langs de E3-autosnelweg, tussen de molshopen. Welis-

waar kreeg hij telkens als hij opvloog een kakelende meute kauwen over zich heen, maar hij moest hier zijn leven toch niet verdedigen tegen nijdasserige roofvogels. Wanneer hij beweging zag in een molshoop, dus telkens als er aardkluiten werden omgewoeld of opgestuwd, zweefde of hipte hij erop af. Muisstil trok hij dan de wacht op, tot hij de argeloze mol plots met één klauw vastgreep of met beide klauwen opdolf zelfs. De mollen waren vet van de engerlingen en de regenwormen en het vlees smaakte opperbest.

Zijn enige konkurrenten waren twee blauwe reigers: helemaal uit Berendrecht, uit het Reigersbos daar, kwamen het mannetje en het vrouwtje hier om beurten mollen vangen.

Omdat Goudpoot behoorlijk wat restjes liet liggen, kreeg hij al spoedig gezelschap van een ekster. En die bracht hem, beetje bij beetje, op de hoogte van het een en ander. En dat mocht wel... In die dagen immers gebeurden er op Krabbels vreemde dingen... Liauw de Zonnedraaier was verdwenen, leek wel opgeslokt door het niets. Elke dag driemaal schroefde Ioka de hoogte in om uit te kijken naar haar gemaal. Tevergeefs telkens. Ze begreep het niet. Hoe kon een plichtsgetrouwe buizerd als Liauw, een vogel met zulke présence, ongemerkt vertrekken? Of was hij neergeschoten door een hatelijke duivenmelker of door een achterlijke jager? Of had hij ergens het onderspit gedolven in een gevecht met een troonpretendent? Maar waar bleef die dan? Waar hing die uit?

En Ioka was te trots om te informeren bij klappeien als de eksters en kletsmeiers als de Vlaamse gaaien, die in de Kempen niet zómaar rotzakken genoemd werden. Na enkele dagen echter moest ze zich willens nillens bij de feiten neerleggen. Er kon maar één verklaring zijn: tijdens een verkenningsvlucht was Liauw te hoog gestegen, was hij in een termiekbel terechtgekomen die hem had meegenomen naar Wolkenkoekoeks-

oord.

Voor de rust in het koninkrijk had die afwezigheid desastreuze gevolgen. Dag- en nachtroofvogels waakten over hun territorium in grote mate met hun jachtkreet. Op geregelde tijdstippen lieten zij deze schreeuw, die nu eens op een oorlogskreet en dan weer op een viktoriekreet geleek, weergalmen. Daarmee duidden ze aan dat het territorium bezet was. Ze legden er al hun panache in, hopend dat het geluid en de onheilspellende ondertoon ervan elke kandidaat-indringer of heerser in spe of troonpretendent zouden afschrikken. Al spoedig, inderdaad, werd het in de Kempen duidelijk dat er iets misliep op Krabbels. Ofwel was Liauw te oud geworden, en dus een beetje hardhorig, misschien een tikkeltje laf; ofwel was hij ziek...

Het was nog een geluk dat de eerste die zich daarvan kwam vergewissen, Kreo de Vagebond was, de broeder van Ioka, die zijn hele leven een bohémien geweest was, en die nu toevallig uit Engeland was overgewaaid. Natuurlijk begon Kreo wild te dromen...

En wat kon Ioka anders dan hem op Krabbels dulden? Hij tenminste kon de jonge pretendenten afschrikken. Vooral 's avonds was het akelig de begerige kreten van de aspirantvrijers te horen.

Ook liepen er vreemde geruchten over een vogel die was neergestreken in een beemd langs de Molenbeek, dichtbij het Kapelletje van de Verkoolde Linde. Die vogel, een ibis, die jarenlang had gevangen gezeten in Herenthout, in een kwekerij van emoes, beschikte over wonderbare gaven. Werden de ibissen of nijlreigers trouwens in het oude Egypte niet als heilige vogels beschouwd? In één der piramiden van Sakhara vond men duizenden mummies van deze vogels. En wat vertelden de Griekse schrijvers niet allemaal? Herodotus, de va-

der der geschiedenis, verhaalde dat deze vogel draken, vliegende slangen en ander ongedierte doodde. En de Latijnse schrijver Ovidius schreef dat de god Mercurius zich onder de vleugels van een ibis verborg toen goden en reuzen met elkaar streden.

Nogal wat dieren, vooral kraaien en eksters, trokken ernaartoe om de toekomst te laten voorspellen. Ook houtsnippen, tureluurs, wulpen en scholeksters wilden het een en ander aan de weet komen over de weersverwachtingen, de veiligheid van de trekroutes, het voedselaanbod in nieuwe ontginningsgebieden...

Pythia heette het orakel. Na een tijdje kon Ioka haar nieuwsgierigheid niet meer bedwingen. Op een ochtend trok ze naar de uiterwaarden aan de Molenbeek. Ze had nog nooit een ibis gezien en schrok dan ook van de lange gebogen snavel, de naakte kop en hals, de zwarte schouderveren met hun losse baarden, het witte verenkleed dat geelachtig was onder de vleugels, de blauwachtige spitsen van de slagpennen... Toen de Pythia haar opgemerkt had, schreed ze dadelijk op haar toe. 'Jij hebt grote problemen,' zei ze plechtig. 'Je man keert niet meer weer. Jij moet een waardige opvolger kiezen...'

'Kreo?' fluisterde Ioka moedeloos.

'Neen!' zei de Pythia heftig. 'Hij is je broer. Hij is een vechtersbaas, een grootspreker, een domkop... Hij zou de karikatuur van een koning zijn. Ik zal iemand aanwijzen... op voorwaarde dat ik hier in dit drassig grasland voor de rest van mijn dagen waterinsekten, sprinkhanen, wormen en kikkers mag vangen.'

Ioka knikte, overdonderd.

'Kom morgenochtend terug,' zei de Pythia. Ze had nog maar pas van een oude ekster vernomen dat er een machtige jonge buizerd zat mollen te vangen in een weide langs de E3-auto-

snelweg. Misschien kon ze het met die jonge beunhaas op een akkoordje gooien. Ze gaf de ekster de opdracht die buizerd te ontbieden...

11

Het duurde tot 's anderendaags voordat Goudpoot op de uitnodiging inging. Hij vertrouwde het niet erg. Hij dacht aan de woorden van de eenogige, naamloze buizerd op de Loreleyrots. ‘Is dit niet het territorium van Liauw de Zonnedraaier?’ vroeg hij.

‘Liauw is vertrokken naar Wolkenkoekoeksoord,’ zei de ekster. ‘Hij keert niet meer weer. Kreo de Vagebond heerst hier nu.’

Goudpoot was er niet gerust in. Tegen zijn zin liet hij zich door de ekster begeleiden tot in de beemd bij het Kapelletje van de Verkoolde Linde. Hij had nog nooit een ibis gezien en hij schrok dan ook danig van de lelijke, fluweelachtige hals en de enorme stelten. Het leek wel of de heilige vogel op hem had zitten te wachten. Als bij toverslag verloor het orakel alle belangstelling voor de andere klanten.

‘Je wilde me spreken?’ vroeg Goudpoot, die sowieso al niet hoog opliep met heilige vogels.

De Pythia nam hem terzijde. ‘Ik heb koningin Ioka beloofd dat ik een gepaste gemaal voor haar zou uitzoeken,’ zei ze.

‘Iemand met hersens én een hart. Maar ik reken op je dankbaarheid. Voor iets hoort wat...’

‘Ik geloof niet in waarzegsters,’ zei Goudpoot grof. ‘Waarzegster zijn oplichtsters. En jij bewijst al dadelijk dat ik gelijk heb.’

De ibis keek hem deerniswekkend aan. ‘Ik wil alleen maar

dat je me een beetje protektie belooft... Ik begin oud te worden. En we leven in een heidense tijd. Ik zal elke dag je toekomst voorspellen...'

'Flauwe kul!' zei Goudpoot verachtelijk.

De Pythia voelde nu dat ze Goudpoot niet in haar ban kreeg. Ze moest haar gezicht redden, én haar reputatie. 'Geef mij antwoord!' gilde zij eensklaps boos.

Alle vogels in de buurt verstijfden van schrik.

'Antwoord?' echode Goudpoot verbouwereerd. 'Waarop?' De Pythia bewoog hautain de opgestoken bek heen en weer.

'Van een goede buizerd wordt gezegd dat hij in zijn leven 10.000 muizen opeet,' zei ze. 'Als hij er elke dag 30 vangt, hoe oud wordt hij dan?'

Goudpoot meende het in Keulen te horen donderen. 'Een buizerd die 10.000 muizen vangt, kan geen goede buizerd zijn,' zei hij. 'Hij roeit zijn prooidieren uit in plaats van voor een evenwicht in zijn territorium te zorgen. Trouwens... hoeveel muizen blijven er dan nog over voor de wolven, de vossen, de bunzings, de hermelijnen, de muishonden, de uilen en de torenvalken? En een buizerd die 30 muizen per dag eet, weet niet hoe heerlijk een vliegvlug jong of een nestjong van de eksters, de gaaien, de spechten, de kraaien, de patrijzen, de fazanten, de sperwers en de ransuilen kan smaken.'

Het was muisstil in de beemd.

De Pythia klapperde op vreemde wijze met de bek, zoals de ooievaars dat plachten te doen. 'Wat is de hoogste betrachting van een buizerd?' schreeuwde ze.

'Heersen!' zei Goudpoot. 'Wie het hoogst kan vliegen en wie het sterkst is, moet ook de heerser zijn.'

'En welke is de sterkste drijfveer van een buizerd?'

'De jaloersheid,' antwoordde Goudpoot. 'Zonder jaloersheid is een vogel niet eens zeker van zijn nageslacht.'

Waarschijnlijk had Goudpoot op die laatste vragen iets vrooms of devoots moeten antwoorden, want de Pythia begon hoogst verontwaardigd met de vleugels te slaan. ‘Jij bent een boerenkinkel! Een brutale vlerk!’ riep ze. ‘Aan jou is niets koninklijks. Jij bent een vergissing van de natuur. Maak maar gauw dat je hier wegkomt!’

‘Dat zie je van hier, lelijk wijf!’ riep Goudpoot boos. ‘We zullen de rollen eens omkeren... Als jij binnen drie tellen niet verdwenen bent, begin ik je te pluimen!’ Hij hupte onvervaard in de richting van de ibis.

De Pythia schrok danig en vloog moeizaam op. ‘Heiligschennis!’ krijste ze. ‘Dood en rampspoed zal deze wreedaard over de Kempen brengen. Hij weze vervloekt tot in zijn nageslacht. Zijn naam weze voortaan Goudpoot de Goddeloze.’

Nu vond Goudpoot het welletjes. Woedend wiekte hij op. De ibis zag dat het menens was en begon met zware vleugelslagen in noordelijke richting te roeien.

Goudpoot achtervolgde de heilige vogel tot aan de Molenbeek. Toen wendde hij zich om en... verstrakte. Hoog boven hem, met machtig gespreide vleugels, deed een buizerd zijn inspektieronde... Kreo de Vagebond was vastbesloten deze unieke gelegenheid om - zonder slag of stoot, notabene! - een fabelachtig mooi territorium te verwerven, niet te laten voorbijgaan. Voorlopig gedroeg hij zich een beetje als de wijze broeder én hoeder jegens zijn zuster, maar dat was komedie. Het leven had hem geleerd komedie te spelen: onderdanig tegenover de sterkeren, bazig tegenover de zwakken, én altijd loerend op profijt en luimend op genot. Binnen de kortste keren zou hij de treurende koningin ertoe willen verleiden Krabbels de rug toe te keren. Tot een bloedschendig huwelijk met hem zou hij Ioka de Skarabeeënzoekster zeker nooit kunnen overhalen. Ze stamden uit hetzelfde nest en zij wist maar al

te goed wat voor een bruut hij was. Neen... Hij moest er haar zo spoedig mogelijk toe overhalen eens op reis te gaan... Hoe had hij gelachen toen ze hem zei dat er een heilige vogel was neergestreken aan de Molenbeek en dat ze dat orakel geraadpleegd had! Op zijn harde zwerftochten had hij alle bijgeloof afgezworen. Voor hem telde maar één wet: die van de sterkste. En de sterkste was hij op dit ogenblik, dat... dacht hij althans. Toen hij dus die ochtend op zoek ging naar een warmere luchtstroming die hem zou optillen, ontwaarde hij eensklaps in het noorden... een soortgenoot, naar de pluimen te oordelen een jaarling, een kandidaat-vrijer voor Ioka wellicht. Kreo voelde zijn bloed bruisen. Hij zou dat onbeschaamde groentje eens mores leren ten aanschouwen van gans Krabbels. Met machtige vleugelslagen begon hij naar boven te schroeven. Tot zijn niet geringe verbazing echter deed de indringer hetzelfde. Wat een brutale windmaker! En zulke opsnijders hadden dan nog de wind mee ook. Hij deed een beroep op al zijn sterkte, taaiheid en wilskracht, maar het baatte niet... Integendeel. De jonge indringer steeg zienderogen boven hem uit... waarschijnlijk om zo te ontsnappen. Branie hadden die kereltjes genoeg... van in de verte. Bah!

Maar... wat was dat? Kreo schrok zich een aap. Boven hem had die schaamteloze vlerk de vleugels ingetrokken... In duikvlucht suisde de dodelijke bal spieren op hem af. In een uiterste krachtsinspanning gooide Kreo zich op de rug en pareerde hij de aanval met de poten. Het treffen was verschrikkelijk. Kreo tolde tientallen meters naar beneden. De ontzetting sloeg om in blinde razernij. Met wilde vleugelslagen herwon hij zijn evenwicht. Waar was die vandaal? Hij kreeg de tijd niet om rond te kijken. Het volgende ogenblik plofte de geweldenaar weer op hem neer. Ditmaal priemden de klauwen in zijn schouders. De doodsangst schonk hem de kracht

om zich los te rukken. Deerlijk toegetakeld tuimelde en waaierde hij weg... tot in het midden van de Kerkstraat van Pulle. Daar hompelde en strompelde hij een tuin in... tot binnen het bereik van een halfgare bandhond.

12

Met ogen die blonken van ontzag, hadden de dieren die op Krabbels leefden, de tweestrijd in de lucht gevolgd. Als ooit iemand voor de ogen van de goegemeente getoond had dat hij het waard was te heersen, dan was dat Goudpoot. Iedereen was het erover eens. Ook Ioka, die in feite gebibberd en gebeefd had voor haar broer Kreo, wiens wispelturigheid en achterbaksheid ze maar al te goed kende.

Goudpoot zelf wist niet wat hem overkwam. Hij verkeerde in een ware euforie. De zon scheen, de lucht was blauw, iedereen was hem genegen, aan de aarde ontstegen prikkelende geuren, miljoenen insekten zorgden voor een bovenaards gegons, alle planten wemelden van levensdrift... Goudpoot kon zich niet bedwingen. Hij schreeuwde zijn triomf uit, zijn verlangen naar vriendschap, zijn drang naar bestendiging, voortplanting, eeuwigheid... Ajax van Hovorst, Ares van het Waterwingebied en Iason van de Militaire Basis antwoordden aarzelend, duidelijk overdonderd door die machtige roep. En toen gebeurde het onafwendbare... Eensklaps zag Goudpoot hoe een verblindend mooie vrouwelijke buizerd, afwisselend met de vleugels slaand en zwevend, in de hoogte schroefde, om dan onverhoeds met half ingetrokken vleugels naar beneden te duiken, bruusk te remmen, opnieuw te kringelen... weer te duikelen...

Instinktief ging Goudpoot in op dit ritueel. Blind van paar-

drift liet hij zijn vlieg-, start- en stootkunsten bewonderen. Na elke duikvlucht voerde hij zelfs één of twee loopings uit... Ademloos keken de dieren op Krabbels toe. Zo hadden ze nog nooit vogels zien baltsen. Het leek wel bovenaards en buitentijds te zijn... Goudpoot de Goddeloze? Kom nou! Die onbekende buizerd leek zelf wel een god te zijn. Het kon niet anders of de goden hadden hem vanuit Wolkenkoekoeksoord naar hier gezonden om orde op zaken te stellen.

En plotseling hield het spektakel in de lucht op. Ioka dook de bossen in. Goudpoot bliksemde haar achterna. Nog tweemaal joegen ze achter elkaar aan tot boven de kruinen... Ioka troonde haar vrijer mee naar de bijna voltooide horst. Op de nestrand greep de eerste paring plaats...

Toen ze weer wat tot zichzelf gekomen waren, wilde Ioka weten waar Goudpoot vandaan kwam. Hij vertelde haar van zijn omzwervingen, van de gaten in zijn geheugen, en van zijn eenzaamheid. Het vertederde haar zichtbaar. Maar ze was wijzer dan hij... ‘We vertellen aan iedereen dat je uit Nephelokokkugia komt én dat je door de goden gezonden werd,’ zei ze. ‘Dat bezorgt je héél wat aanzien en gezag.’

‘Waarom zou ik liegen?’ pruttelde hij tegen.

‘Liegen is iets anders,’ zei ze. ‘Of waren het de goden niet die jou die bovennatuurlijke kracht schonken?’

‘Ik ken de goden niet,’ zei hij.

‘Is het waar dat jij die heilige ibis wilde plukken?’ vroeg ze.

‘Ja,’ gaf hij toe. ‘Ik geloof niet in heilige vogels. Dat wijf wilde me bij jou aanbevelen op voorwaarde dat ik haar ten eeuwigen dage als mijn protégée zou beschouwen. Mocht die Pythia écht heilig geweest zijn, dan had ze mijn bescherming niet nodig gehad.’

Ioka keek zeer ernstig, een beetje bedroefd zelfs. ‘Je bent nog erg jong,’ zei ze. ‘Maar ook in jouw leven zullen er ogenblik-

ken komen waarop je enige uitweg... bidden is, en je enige toevlucht dus... een god, of... een heilige vogel. Ik ben van jongs af aan zeer religieus geweest. En dat heeft mij altijd geholpen.'

'Ik zou moeten komedie spelen,' zei Goudpoot, 'en dat kan ik niet. Ik geloof alleen in de zon, de maan en de sterren... en in Wolkenkoekoeksoord natuurlijk. Ik geloof ook niet in bosgeesten, aardgeesten, watergeesten of vuurgeesten. Wat waarzegsters uitkramen, is larie, volksbedrog. Maar het is waar. Een arend vangt geen vliegen. Ik had die nare Pythia de stuipen niet op het lijf mogen jagen. Alhoewel... Dat beest was verschrikkelijk arrogant. Het vervloekte mij zelfs tot in mijn nageslacht. Het profeteerde dat ik alle denkbare onheil over de Kempen zou brengen.'

'Misschien was het inderdaad een bedriegster,' zei Ioka peinzend.

'Alleen de roofvogels zijn heilig,' zei Goudpoot kategoriek.

'Onder de zoogdieren zijn het de mensen die uitverkoren zijn en die de hemel zullen erven... Onder de vogels zijn het de roofvogels.' Hij dacht diep na. 'En misschien de raven...'

'En de uilen,' zei Ioka.

'Dat zijn nachtroofvogels.'

'En de nachtegalen? En de wielewalen?'

Goudpoot snoof. Het leven was toch ingewikkelder dan hij altijd gedacht had. 'Ik zal nog heel veel moeten nadenken,' gaf hij toe.

'Dat je dat beseft, verheugt me zeer,' vertrouwde Ioka hem toe. 'Alle ellende ter wereld vloeit voort uit de zelfgenoegzaamheid, de eigengerechtigheid, de eigenwaan. Krabbels verdient een wijze heerser... Het domein werd genoemd naar Hendrik Crabbeels, die hier in de dertiende eeuw een hoeve had. De oorspronkelijke waterburcht, Cleydael geheten, da-

teerde uit de veertiende eeuw. Tijdens de godsdienstoorlogen vluchtten de kasteelbewoners naar Italië, waar ze zich definitief vestigden in de buurt van Verona, in een vallei die later Val Pulicella geheten werd. Na de godsdienstoorlogen kwam het domein in handen van de adellijke familie de Côtereaux. In 1789 echter brandde het kasteel af. Het werd weer opgebouwd door de familie Le Brasseur. Burggraaf Theodore van Cleydael kocht het in de helft van de vorige eeuw van hen over...' Ioka hield op. Ze zag dat Goudpoot zat te knikkebollen. Hij was in slaap gevallen. Ze zuchtte diep. De annalen, die ze zelf zo moeizaam had samengesteld door overal en altijd weer dezelfde vragen te stellen, interesseerden hem voor geen moer. Ze zou nog héél wat werk hebben voordat hij een volwaardige koning zou zijn. Hij boezemde haar echter ongelofelijk veel vertrouwen in. Hij leek trouwens sterk op Liauw, vond zij.

13

En weer werd het een hemelse lente op Krabbels. De azalea's en lelietjes-van-dalen verspreidden geuren die een sterveling al zijn muizenissen deden vergeten.

Goudpoot leefde als in een droom. Aanhankelijk, vrijmoedig en naïef als hij was, werd hij de galantste hofmaker die Ioka ooit gekend had. Van heinde en verre kwamen de vogels naar hun liefdesspel kijken. Zelfs de watersnippen, die dan toch omwille van hun duizelingwekkende duikvluchten met gespreide pennen - een techniek die een mekkerend geluid voortbracht - hemelgeiten genoemd werden, wisten niet wat ze zagen. Er waren zelfs kraanvogels, kemphanen en korhanen - vogels die gekend waren om hun weergaloze paringsritue-

len - die op hun tocht naar het noorden halt hielden in Pulle om ernaar te kijken. Iedereen was het er roerend over eens dat er op Krabbels dingen te zien waren waarover hij of zij in lengte van dagen nog de mond zou vol hebben.

Toen Ioka begin april haar eerste ei legde, had Goudpoot het nest versierd met twijgen vol rode en witte appelbloesems, die hij was gaan plukken in de boomgaard van de pastorie. Voor Goudpoot was dat eerste ei, kort, ovaal-buikig, met witachtige grondkleur en zeegroene wassing, en met leembruine tot roodbruine vegen, vlekken en spatten erop, een mysterie en een mirakel tegelijkertijd.

Ioka legde haar eieren met een tussenpoos van vier dagen. De bebroeding begon met het voorlaatste ei. Voordat ze vier eieren had, verbleven er al vier paar nachtegalen en een paar wielewalen in hun onmiddellijke buurt. Sinds mensenheugenis verleenden de buizerds op Krabbels asiel aan de échte kunstenaars onder de zangvogels, én dus niet aan de kraaiachtigen die - horribile dictu - ook zangvogels waren. En dat asiel was niet zomaar wat grootspraak pro forma, neen. Het betekende dat de koning himself het op zich nam de nesten van de zwakkere zangers te beschermen en te verdedigen tegen de moordlustige en vraatzuchtige eksters, Vlaamse gaaien en kraaien.

Op alle plaatsen ter wereld werden buizerds gesard als zij zich verhieven; overal moesten zij hun toevlucht zoeken in de hoogste hoogte, waar de lucht zo ijl was dat zelfs de leeuweriken er in ademnood geraakten en zich vloekend naar beneden stortten: altijd waren zij de kop van Jut geweest, voor iedereen... In Pulle echter was dat niet het geval. Als Goudpoot opsteeg voor zijn zonnecultus, zoals hij zijn dagelijkse magistrale vlucht naar het voorgeborchte van Wolkenkoekoeksoord noemde, werd ook hij geruime tijd vergezeld van

klein grut: witte en gele kwikstaarten, zwartkoppen, graspiepers, heggemussen, blauwborsten, winterkoninkjes zelfs... Maar die zangvogeltjes plaagden hem niet, integendeel: ze kwamen hem eer bewijzen, ze maakten een uitstap onder zijn hoge bescherming...

En wanneer hij, héél hoog in de lucht, toch omringd werd door boerenzwaluwen, huiszwaluwen, oeverzwaluwen en gierzwaluwen, dan was dat niet omdat die akrobaten van de wind hem niet konden luchten, maar wél omdat ze hem alle denkbare nieuwtjes kwamen vertellen, die hij dan op zijn beurt trots Ioka in de oren fluisterde.

Ioka moest trouwens ook toegeven dat ze nooit zo'n attente kostwinner gekend had. Goudpoot verraste haar geregeld met de lekkerste hapjes: rupsen, kikkers, muizen, ratten... Er ging zelfs geen ochtend voorbij of hij bracht haar heerlijk knapperige libellen. Ioka moest hem intomen. Ze leerde hem dat een buizerd nooit een prooi sloeg als hij geen honger had, ja, dat een buizerd zijn prooidieren zelfs beschermde tegen al wat ze kon bedreigen.

En als hij dan zelf gebroed had - iets dat hij als een heilige rite beschouwde - was het een lust voor het oog hem bijvoorbeeld in de avondschemering meikevers te zien vangen. Geen levend wezen had ooit dergelijke salto's gemaakt. Maar ook bij het vangen van sprinkhanen ging hij onthutsend behendig te keer. Er waren kraaien die beschaamd elders op jacht gingen. Als hij trouwens het nest verliet, stopte hij de eieren zo zorgvuldig onder wat losliggend nestmateriaal, dat Ioka telkens bijna een beroerte kreeg van angst.

Eind april echter leek het wel of er aan de alcyonische dagen een einde gekomen was. Vooralsnog hadden de vogels in de Moeren een vrij kommerloos bestaan geleid. Goudpoot kende ze allemaal: de eenden, de futen, de roerdompen, de wa-

terhoentjes, de rallen, de karekieten, de snorren, de rietgorzen... Af en toe trouwens ging hij er jagen op kikkers, slakken en eendagsvliegen. En toen op een dag een bruine kiekendief op doortocht erin geslaagd was in het ondiepe water een rietvoorn te verschalken, was hij als de weerlicht op de onverlaat afgeschoten. Met de daver op het lijf had de bruine kiekendief zijn prooi in de steek gelaten. Goudpoot had de voorn naar Ioka gebracht. Toen hij echter de bruine kiekendief naäapte, kostte hem dat een nat pak... en moest hij eens en voorgoed inzien dat buizerds te korte en te zwakke poten hadden voor dergelijke stunts.

Maar eind april kwamen de kokmeeuwen. Ze waren elders - misschien aan het Zwart Water of aan de Snepkensvijver in Herentals - verjaagd en nu kwamen ze naar hier, duidelijk met de bedoeling hier een broedkolonie te stichten. Goudpoot zag en voelde dat Ioka en ook de andere vogels op Krabbels zeer ongerust waren. Kokmeeuwen hoorden oorspronkelijk bij de zee en bij de grote rivieren. Omdat ze geen echte predators meer hoefden te vrezen, hadden ze zich schrikbarend ongebreideld vermenigvuldigd. Dat had tot gevolg dat ze de mensen en hun afval (stortplaatsen, mesthopen...) moesten volgen om aan hun trekken te komen. Ze ontzagen niets. Ze roofden alles leeg, ook de nesten van de watervogels. En ze besmeurden alles met hun drek.

Goudpoot pakte er enkele en pluimde ze ostentatief... om een afschrikwekkend voorbeeld te geven. Hun soortgenoten echter stoorden zich daar geenszins aan, integendeel: ze ruimden zelfs gulzig de resten op. En het werd erger en erger. Goudpoot ving geen muizen meer. Hij ving meeuwen, at meeuweëieren en meeuwejongen... Maar de kolonie groeide zienderogen aan, breidde zich steeds verder uit...

14

Gewoonlijk benutten vogels de broedtijd - de lente zorgt dan immers voor een overvloedig voedselaanbod - om te ruien. Voor een vogel is het de rustigste periode van het jaar, de tijd ook van inkeer en bezinning, van planning en toekomstdromen. Naargelang de intensiteit van het broeden en de weersomstandigheden schommelt de broedtijd tussen 28 en 31 dagen. De bebroeding begint trouwens met het voorlaatste ei. Tussen half april en half mei hadden Ioka en Goudpoot in normale omstandigheden de meest kommerloze tijd van het jaar moeten kunnen doorbrengen. Maar nu... met die kokmeeuwen... Die beesten zorgden voor een onophoudelijke kakofonie.

De burggraaf en de boswachter waren duidelijk ook ongelukkig met deze gang van zaken. Krabbels immers genoot in jagerskringen een stevige reputatie als een revier van waterwild. De boswachter en zijn zonen bouwden in de Moeren allerhande vallen en vangkooien. In plaats van kokmeeuwen echter vingen ze aalscholvers en blauwe reigers... De kokmeeuwen waren verschrikkelijk uitgeslapen, zij hadden leren leven met de haat van de mensen en dus met alle denkbare aanslagen op hun leven. Bijwijlen echter was het krakelen en kakelen van de kokmeeuwen echt niet meer om aan te horen. Dan mobilizeerde de burggraaf iedereen uit zijn kennissenkring die een geweer kon vasthouden. Dan vierden die heerschappen een verbeten schuttersfeest, waarbij honderden meeuwen aan flarden geschoten werden... maar ook tientallen kieviten, scholeksters, meerkoeten...

En het ergste was dat die meeuwen zich die dodelijke heisa geen moer aantrokken. Het leek wel of het hun parool was te kweken tegen de hel op. Er zat niets anders op dan ze te

verdragen en geduldig te wachten tot hun kroost groot genoeg was om zelfstandig uit te zwermen...

Toen iedereen voldoende afgestompt was om de meeuwen van in de verte te dulden, kwam een tweede plaag over Krabbels. Waarschijnlijk hadden de nachtegalen en de wielewalen te veel en te uitbundig gezongen en hadden ze verzuimd... processievlinders te vangen. Die vlinders hadden alleszins ongestoord hun eitjes kunnen leggen in de eiken. En nu trokken door al die bomen oneindig lange kolonnes processierupsen. Ze vraten al het bladgroen weg, zodat er na enkele dagen nog maar alleen kale eiken op Krabbels stonden. Het was ontzettend. Goudpoot deed een beroep op alle insekteneters... Die vogels vingen rupsen tot ze nog amper konden vliegen en totdat hun nesten gevaarlijk scheefgetrokken werden en wegzakten onder het gewicht van de jongen. Het baatte ternauwernood iets... En toen de rupsenplaag ten einde was - omdat rupsen zich nu eenmaal na een tijdje altijd verpoppen - was de zomereik waarin de horst van de koninklijke buizerds stond... een geraamte. Van heinde en verre kon iedereen zien wat daar gaande was. Ioka beschouwde dat als een zeer slecht voorteken. Elke dag moest Goudpoot haar het voornemen uit de kop praten de heilige ibis - die intussen zat te orakelen in de buurt van het Hof van Montens in Massenhoven - te gaan raadplegen.

Een derde plaag werden de schimmels. Wellicht was Liauw bij het bouwen van de nieuwe horst te voortvarend geweest en had hij halfvergane knuppels aangesleept die aangetast waren door meniezwammetjes. Of anders had de onervarenheid van Goudpoot deze plaag in het nest gebracht. Feit was dat Ioka met lede ogen moest aanzien hoe die woekering van pietluttige rode zwammetjes het hele nest aantastte. Dit vond zij een uiterst veeg voorteken. Ditmaal kon Goudpoot haar niet

meer overreden. Zij wilde en zou het orakel gaan raadplegen. Half mei, toen de eerste eieren al gekipt waren, kon zij zich niet meer bedwingen. Zonder ook maar iets aan Goudpoot te vertellen vloog zij naar Massenhoven...

De Pythia, die zich nog maar al te goed herinnerde hoe Goudpoot haar bejegend had, ontving haar zeer koel.

Uit haar lood geslagen bracht Ioka het orakel op de hoogte van de rampzalige gebeurtenissen op Krabbels.

Het was duidelijk dat de Pythia al het een en ander had opgevangen, want ze was helemaal niet verrast. ‘Wil je Krabbels van de goddelijke straf bevrijden - want het is inderdaad een straf, die jullie terneerslaat,’ orakelde ze, ‘dan moet je zonder verwijl de goddeloze misdadiger die in jullie midden verblijft uit het territorium verjagen; zolang de dood van koning Liauw ongewroken blijft, zal het jullie tegenzitten.’

Moedeloos keerde Ioka naar Krabbels weer. Daar was het grote wonder van het leven zich volop aan het voltrekken: het eerste jong had met zijn eitand (een scherp beenpuntje aan de top van de bovensnavel, dat enkele dagen na de geboorte begint af te schilferen) een opening in de eierschaal gemaakt en keek met grote ogen naar de gouden pootringen van zijn vader. Omdat ze Goudpoots geluk niet wilde vergallen, zweeg Ioka over haar tocht naar Massenhoven.

Drie dagen duurde het voordat ook het laatste jong zich een weg naar de grote wereld gebaand had. Twee jongen van het mannelijk geslacht en twee van het vrouwelijk geslacht lagen nu in het nest. De eerste dagen hoedde Ioka de jongen. Op het nest nam ze de prooien die Goudpoot gevangen had, in ontvangst en voederde ze de jongen. Al spoedig zouden ze om beurten het nest bewaken, de prooien vangen en aanslepen, en het voedsel onder de jongen verdelen...

Goudpoot liet Ioka maar begaan. Hij begreep niet waarom

ze de mannelijke telgen Eteo en Poly noemde, en de vrouwelijke Antione en Ismene, maar hij vond het goed, vooral nadat ze hem beloofd had dat hij later de bijnamen zou mogen geven.

Toen ze op een keer allebei krekels zaten te vangen, werd de horst overvallen door vier kraaien, die waarschijnlijk blind van honger of van bloeddorst waren. Goudpoot kwam nog net bijtijds om een katastrofe af te wenden. In een uitzinnige woede doodde hij de vier nestplunderaars... De derde kreeg hij nochtans pas te pakken boven de Moeren, en de vierde moest hij helemaal tot aan de kerk van Pulderbos achtervolgen.

Ioka wachtte hem ontdaan op. ‘Zolang de verdwijning van Liauw niet opgelost is, zal het onheil ons blijven treffen,’ zei ze bedroefd. Goudpoot, die in haar stem een zeker verwijt meende te horen, zwoer dat hij het raadsel zou ontwarren.

15

Het kon niet anders of de goden - of waren het tóch de demonen? - hadden Goudpoot met blindheid geslagen. Geen ogenblik kwam het in hem op dat de struikrover die hem destijds aan Het Kruis zo laffelijk had overvallen en die hij naar de eeuwige jachtvelden geholpen had... Liauw had kunnen zijn. In zijn verbeelding immers zag hij zijn voorganger als een held, een halfgod, een demiurg... bovennatuurlijk sterk, glorieus... En als Liauw ten hemel was opgenomen, zoals de meeste vogels op Krabbels dachten, kón het raadsel van zijn verdwijning door geen sterveling opgelost worden. Indien dat echter niet het geval was, moést hij sporen nagelaten hebben en moésten er vogels zijn die ernstige aanwijzingen konden geven...

Geroddeld werd er vanzelfsprekend ook. Het verscheiden van een koning gaf altijd aanleiding tot wilde spekulaties. Zo werd het boosaardige gerucht verspreid dat Liauw met de noorderzon verdwenen was... naar Eden, waar een ongelofelijk mooie vrouwelijke buizerd de plak zwaaide. Maar niemand wist waar Eden was.

Al even hardnekkig bleef het fantazietje opduiken dat Liauw met de stille trom naar Afrika vertrokken was om daar nog enkele jaren van een rustige oude dag te kunnen genieten... Dat het tussen hem en Ioka immers niet al koek en ei geweest was, snapte zelfs een uilskuiken. Waarom zou zij anders zo snel aangepapt hebben met Goudpoot? Omdat de tijd van het nestelen aangebroken was en geen uitstel meer kon lijden? Kom nou! Zó nauw kwam het toch niet?

Er waren er ook die het vermoeden durfden te opperen dat Liauw neergeschoten was door een wrokkige duivenmelker, of door een halfgare jager, of door een schizofrene jongeman die aan zijn kornuiten wilde tonen dat hij even juist kon mikken als de grote scherpschutters uit het Wilde Westen.

Maar talloos bleven zij die ervan overtuigd waren dat Liauw die ochtend gewoon de hemel uitgedaagd had en opgestegen was tot waar geen terugkeer meer mogelijk was. Wellicht had de zon hem met blindheid geslagen en was hij door haar vuur verschroeid.

Omdat hij wist dat hij er haar een immens genoegen mee deed, konvoceerde Goudpoot de boerenzwaluwen die hun nesten hadden in de stallingen van de pachthoeven bij de Rode Bomen. Hun gaf hij de opdracht op heel Krabbels en ver daarbuiten openlijk bekend te maken dat wie over koning Liauw enige inlichtingen zou kunnen geven, het aan hem of aan Ioka moest berichten en in hoge mate loon en dank van de dynastie op Krabbels zou verdienen. Ze moesten eraan toevoegen

dat ieder vervloekt zou zijn, die ervan wist en dit niet ten bate van het koningshuis uitsprak...

Intussentijd ontpopte Goudpoot zich tot een uiterst zorgzame vader. Ioka moest hem nu bijna konstant tot rust en bedachtzaamheid aanmanen. Hij stapelde de randen van de horst inderdaad boordevol jonge bisamratten, jonge kokmeeuwen, spreeuwen, mollen...

Maar het onheil liet niet af. In die dagen kwam aan het licht dat de hoenderpest, een virusziekte die vooral bij hoenderachtige vogels voorkomt, nogal wat slachtoffers maakte... op Krabbels. Een pluimveehouder uit Pulle had besmette kippen gekocht op de Vogelmarkt in Mol... Toen al zijn kippen aangetast waren, vond hij er niet beter op dan ze op een vroege ochtend te dumpen op Krabbels, in een rietveld langs de Moeren.

Al zeer spoedig waren de korhoenders, de patrijzen, de kwartels en de fazanten ziek. Goudpoot gebaarde of hij de krengen niet zag liggen. Een goede buizerd is nochtans ook een opruimer. De hang naar krengen is hem aangeboren. Maar Goudpoot liet het werk over aan de rode bosmieren.

Ioka weet dat verzuim aan zijn jeugdige leeftijd. Hij moest nog veel leren...

Begin juni, toen de nestelingen al zo dik waren dat ze het nest helemaal vulden, kwam de volgende plaag... Ofwel had wijlen Liauw de Zonnedraaier de plaats voor de horst wat al te overijld gekozen, ofwel waren de fazanten allemaal bezweken aan de hoenderpest, ofwel deden de zwarte spechten hun werk niet naar behoren... maar het was een feit dat de zomereik waarin de horst prijkte, het wingewest van een reusachtige mierenkolonie bleek te zijn. In oneindige karavanen kwamen zij zich laven aan het kleverige sap dat hij afscheidde. De hele horst krioelde van de mieren. Van 's ochtends tot 's avonds

moesten Goudpoot en Ioka werken om hun kroost te redden. Gelukkig waren de jongen zeer vatbaar voor goede voorbeelden, en na enkele dagen konden ze zelf al mieren vangen als volwassen draaihalzen.

Nu was voor Ioka echter de maat vol. 'Vroeg of laat wordt één van die plagen ons fataal,' zei ze. 'Wat hebben wij de goden toch misdaan dat zij ons zo beproeven? Hoe kunnen wij deze doem ontlopen?' Ze keek hem smekend aan. 'Misschien heeft alles iets te maken met jouw onverzettelijkheid tegenover de heilige ibis. Ze vervloekte je. Waarom ga je haar je verontschuldigingen niet aanbieden?'

Goudpoot zuchtte diep. 'Is er nu echt geen andere heilige vogel die wij kunnen raadplegen?' vroeg hij.

'Liauw trok altijd naar de kerk van Pulle,' zei Ioka. 'Daar, in de toren, huist Teires, de kerkuil. Hij wordt alom geacht om zijn wijsheid en zijn zienersgaven.'

Dezelfde avond nog - overdag sliep Teires - vloog Goudpoot naar de kerk. Hij streek neer op een klankbord in het noordelijk galmgat en... blikte geschrokken in de grote ogen van de oude ziener, die op de klokkebalk zat. 'Gegroet, Teires,' zei hij onderdanig. 'Ik ben Goudpoot van Krabbels...' De ziener knikte bijna onmerkbaar. 'Goudpoot de Goddeloze,' zei hij.

'Krabbels lijkt wel vervloekt...' jammerde Goudpoot. 'Moge jouw zienerskunst, edele Teires, werkzaam zijn om ons de weg te wijzen die ons uit de nood mag helpen.'

De oude ziener schudde nu het hoofd. 'Hoe vreselijk is het weten dat de goden de ingewijde doen dragen! Enkel onheil brengt hem zulk een weten! Ja, waarom laten ze hem aanschouwen, wat hij toch niet afwenden kan?'

'Ik versta die brabbeltaal niet,' zei Goudpoot radeloos.

'Daarom ben je ook een goddeloze!' sneerde Teires. 'Het ge-

loof aan de goden is een genade.'

Goudpoot bedwong zich. Hij wilde nu eindelijk klaar zien. Daarvoor was hij zelfs bereid zich te vernederen. 'Vergeef me, Teires,' zei hij. 'Let niet op mij. Denk aan Ioka en aan het nieuwe leven in de horst, én aan Krabbels. Zeg me wat er gaande is... en dat ik niet zie.'

'Laat mij met rust, Goudpoot de Goddeloze,' zei de ziener.

'Laat mij met mijn lot alleen, zoals ook jij het jouwe dragen moet...'

En toen verloor Goudpoot zijn geduld. 'Als je me nu binnen de kortste keren niet gaat openbaren wat jij... ziet, dan pluk ik je tot je geen enkele gouden pluim meer hebt!' riep hij verbolgen.

Die onbeschofte dreiging maakte de tong van de ziener los. 'Dan zál ik je de goddelijke waarheid verkondigen, waarnaar jij verlangt!' sprak hij schor. 'Jijzelf, Goudpoot, bent de oorzaak van alle ellende op Krabbels. Jij bent de onverlaat die koning Liauw in het verderf stortte. Jij misdeed tegen de eeuwige zedenwet van het bloed... zoals niemand dat ooit deed. Jij...'

Goudpoot liet zich met gespreide vleugels in de avond glijden. Niets vond hij zo zielig als oude, verdienstelijke vogels die kinds werden. Welke baat had zo'n kerkuil als Teires er nu bij dat hij al die bombarie uitkraamde?

Of was alles te herleiden tot de oeroude vete tussen de buizerds en de uilen, de heersers van de dag en de heersers van de nacht? In feite zaten ze in hetzelfde schuitje en deden ze er veel beter aan elkaar te troosten dan elkaar de duivel aan te doen.

Elke dag werden de weinige overgebleven leefbare territoria van de buizerds kleiner en kleiner. Zienderogen werden ze bezoedeld, aangevreten. Ze krompen ineen tot ze... ineenklap-

ten, en plotseling verdwenen waren.

Met de leefruimte van de uilen was het al even erg gesteld. Menige bosuil bijvoorbeeld voelde zich verplicht de muizen en de mussen te volgen naar de steden. En hoeveel kerkuilen waren er niet buiten de kerken gesloten door de koortsachtige renovatie- en restauratiezucht van de mensen?

16

Van half juni tot half juli leek het wel of de onhebbelijke goden (of demonen?) met vakantie waren. En dat was maar goed ook, want vier takkelingen voeren was zelfs voor een buizerd als Goudpoot geen sinecure. Daarenboven waren die jongen allesbehalve vertederend mooi, integendeel: in hun wit, bruingrauw gewassen donskleed en met hun rozige, geelachtige washuid zagen ze er eerder spookachtig uit.

Naarmate de jongen groeiden, werd het voeren steeds moeilijker. Als vier hongerige halfvolwassen buizerds afkwamen op één prooi, moest de bezorger van de prooi zich zo snel mogelijk uit de voeten maken, indien hij niet wilde geraakt worden door een woeste klauw of een wilde snavel.

Drie dagen spande Ioka er zich voor in haar kroost over de bosrand langs het kasteelpark te verspreiden, zodat zij en Goudpoot de jongen één voor één konden opzoeken en azen. Een probleemjong was Ismene... Terwijl de andere jongen al spoedig op de rand van de horst en later op de omstaande takken bruusk hoogtesprongen uitvoerden om dan snel de rand van de horst of de tak vast te grijpen, en vervolgens weer hetzelfde te doen, én nogmaals, hield zij zich goedzakkig gedeisd en schrokte ze alles op wat haar ouders binnen haar bereik legden. Ioka had haar werkelijk moeten uithongeren om haar

ertoe te bewegen haar intrek te nemen in één van de geboortebomen aan de rand van het kasteelpark.

Geboortebomen? Inderdaad... In de burggrafelijke familie was het een oude traditie bij elke geboorte een boom te planten. Er stonden er vier die al meer dan een eeuw oud waren: een mammoetboom, een ginkgo biloba, een hemelboom en een tulpeboom.

Ioka had Ismene in kleine etappes naar de brede kruin van de hemelboom gelokt. De takken daarvan waren stevig en glad en regelmatig... En toch slaagde de dikke Ismene erin bij de achtervolging van een sabelsprinkhaan het evenwicht te verliezen.. en wanhopig fladderend neergehaald te worden door de zwaartekracht. Ioka en Goudpoot putten zich uit met aanmoedigingen en met malse brokjes om haar weer te doen opstijgen. Tevergeefs echter. Er zat niets anders op dan Ismene weer een vermageringskuur te laten ondergaan en intussentijd de wacht bij haar op te trekken om te voorkomen dat een marterachtige haar zou doden. Ismene dankte er alleszins haar naam aan: voortaan zou ze Ismene de Vadsige heten.

En zo herhaalde zich wat een jaar voordien op bijna dezelfde plaats gebeurd was...

Toen de freules Solange van Cleydael en Marlène de Grandcourt die zondagochtend door het park kuierden, kregen zij gelijktijdig de jonge, pluizige vogel in de gaten. Ismene zat daar inderdaad onbekommerd in het gras te dutten.

Goudpoot, die in de kruin van de hemelboom zat, keek geschrokken toe. De freules, die dus niet aan hun proefstuk waren, liepen op de jonge buizerd toe, trachtten hem in te sluiten...

Ismene schrok op, poogde log huppelend, kwakkelend eigenlijk, te ontkomen in de richting van de rododendrons.

Jonkvrouw Marlène snelde haar achterna en stond op het punt

haar bij de gespreide vleugels te grijpen, toen Goudpoot als een bolide kwam afgesuisd.... Ze herkenden elkaar tegelijkertijd.

‘De buizerd met de gouden ringen!’ riep jonkvrouw Marlène verrukt. ‘De buizerd met de gouden ringen is helemaal op eigen houtje naar Krabbels weergekeerd! Hoe is het mogelijk!’ Op dat ogenblik kreeg ze de plompe Ismene te pakken tussen de laag hangende bloeiende takken van een rododendron. Vervolgens begon ze op Goudpoot te roepen zoals ze dat vroeger op Remblais placht te doen.

Goudpoot echter reageerde niet, hij was té verrast.

Een tijdje nog bleven de freules staan onder de hemelboom, waarin Goudpoot was neergestreken. ‘Zou dat werkelijk dezelfde buizerd geweest zijn?’ vroeg freule Solange.

‘Zeker en vast,’ antwoordde freule Marlène. ‘Welke andere buizerd zou aan beide poten een goudkleurige ring dragen? Het bewijst nog maar eens wat ik allang wist: buizerds zijn uitzonderlijk slim.’ Ze onderwierp de dikke Ismene aan een nauwkeurig onderzoek. ‘Als je vader er niets op tegen heeft, Solange, zou ik het ook met deze buizerd eens willen proberen op Remblais. Antonio, de conciërge, is nu gehuwd en heeft beslist meer tijd en zin dan verleden jaar om zich met een roofvogel bezig te houden...’

Hevig ontsteld zag Goudpoot hen weer naar het kasteel stappen. Hij herinnerde zich freule Marlène maar al te goed. En eensklaps drong het tot hem door waarom zijn herinneringen begonnen bij freule Marlène... Als dat waar was, dan zaten zijn wortels hier in de grond, dan was hij een zoon van... Ioka en Liauw, dan was hij gehuwd... met zijn bloedeigen moeder, dan... Hij hapte ontzet naar adem. Wat had die wijze raaf op het Eiland van de Oehoes ook alweer gedroomd? Dat hij de moordenaar zou worden van zijn vader, dat hij zijn moe-

der zou huwen, en dat hij verfoeilijke nakomelingen zou krijgen. Dát had de ziener Teires hem willen verzwijgen, daarop had hij tenslotte in cryptische bewoordingen gezinspeeld.

Maar hij had zijn eigen vader niet vermoord, dát althans niet. Hij was geen vadermoordenaar. De twijfel knaagde echter. Wat wist hij van Liauw? Hij besloot Ioka op te zoeken. Tenslotte moest hij haar de jobstijding van Ismenes ontvoering brengen... Hij vond haar in een weide op de Lovenhoek. Ze was mollen aan het vangen. Omdat hij bang was van haar verdriet en haar vertwijfeling, begon hij haar eerst uit te horen. ‘Hoe zag Liauw er precies uit?’ vroeg hij. ‘Ik zoek naar nieuws over hem, en ik kan hem mij niet eens voorstellen...’ ‘Weet je dat jij elke dag meer op hem begint te lijken?’ vroeg ze.

‘Kwam hij vaak op Bloemerschot?’ wilde hij weten.

‘Elke ochtend zat hij even te mediteren op Het Kruis,’ zei ze zacht.

17

Het was alsof Goudpoot zich eensklaps in het luchtledige bevond. Hij hapte naar adem, maar bereikte de verkwikkende zuurstof niet. Steunend en rochelend wiekte hij op. Dit kón niet waar zijn. Dit was een nachtmerrie. Dadelijk zou hij ontwaken en dan zou die kwelling ogenblikkelijk verdampen. Hij mocht deze onwezenlijke geschiedenis niet tot zich laten doordringen; dit mocht geen waarheid, zéker geen werkelijkheid worden... Hij zou ze niet kunnen verdragen. Hij moest buiten de draagwijdte, buiten de reikwijdte van deze verschrikking blijven. Er was maar één middel... Hij moest een einde maken aan het vervloekte leven dat het zijne was, en dat op

een... min of meer waardige wijze. Hij steeg cirkelend, altijd maar hoger... Een grote vlucht reisduiven kringde rond het luxueuze duivenhok van de befaamdste duivenmelker van Pulle. Goudpoot trok de vleugels in en flitste als een kogel naar beneden... Hij sloeg een duif, en liet ze naar beneden tollen. Weer steeg hij op... De duivenmelker in kwestie stond ervoor bekend dat hij elk dier dat zijn duiven belaagde, onverbiddelijk doodschoot. En weer haalde Goudpoot moorddadig uit... Het eerste schot raakte kant nog wal. Goudpoot werd alleen maar geraakt door enkele hagelkorrels die naar beneden vielen. Met het tweede schot trof de duivenmelker één van zijn duiven. En toen volgden er geen schoten meer, omdat de duivenmelker geen cartouches meer had...

Toen moest Goudpoot trouwens ophouden met zijn onredelijke aanvallen op de reisduiven en zijn waanzinnige pogingen tot zelfdestruktie. Ioka, die dacht dat hij een zonnesteek gekregen had, riep hem luidkeels tot de orde, en sommeerde hem naar Krabbels weer te keren.

Goudpoots razernij keerde zich nu tegen haar die zijn moeder én gade was. Waarom had ze hem als onmondig jong in de steek gelaten? Waarom had ze hem niet eerder én beter ingelicht over Liauw? Waarom had ze hem als jaarling al verleid tot paren? Had ze dan écht gedacht dat hij een godenkind of een mutant was? Buizerds paarden in de regel toch maar pas in hun derde kalenderjaar, als ze ongeveer twee jaar oud waren dus?

Ioka was hevig aangedaan. Naarmate hij verder raaskalde, begon ook zij de afschuwelijke waarheid in te zien... Hij was de zoon die verleden jaar door die windhoos meegezogen werd naar ergens en nergens, en waarvan zij geen spoor hadden weergevonden. Hij was de goddeloze misdadiger waarover de Pythia de mond vol had. Hij had Liauw gedood en ervoor ge-

zorgd dat hij als van de aardbodem verdwenen leek. Waarom hadden de goden haar al die tijd verblind? Had ze dan écht niet gezien dat Goudpoot het evenbeeld van zijn vader was? Had ze zich als de eerste de beste vagebonderende wijfjesbuizerd laten misleiden door de gouden ringen aan zijn poten? En wat stond haar nog te wachten, zolang de dood van Liauw ongewroken bleef? Met deze onherroepelijke bloedschande, met deze dreiging van een onheilbrengende toekomst... met al die vertakkingen van het noodlot kón ze niet, wilde ze ook niet verderleven...

Bijna onderbewust was ze afgezakt naar het kasteelpark. Bij de gracht loerde al veertien dagen een verwilderde kat op jonge eenden, waterhoentjes en genotzieke goudvissen die dicht bij het wateroppervlak kwamen zonnebaden. Verwilderde katten werden in het dierenrijk beschouwd als baarlijke duivels: ze waren vals en schijnheilig als de mensen (van wie ze trouwens alles en nog wat geleerd hadden en die ze niet zómaar de rug hadden toegekeerd), schepten er genoegen in te doden... om te doden én terreur te zaaien... Kortom: ze overtraden alle natuurwetten.

Voor een buizerd of katarend was een verwilderde kat als prooi véél te hoog gegrepen. Ioka wist dat. Maar ze wist ook dat een buizerd die omkwam in een gevecht met een verwilderde kat, de heldendood stierf en eeuwige eerbied verwierf. En dus waren haar eigen jongen en nogal wat roeken, eenden, waterhoentjes, mezen, kwikstaarten, merels... en zelfs burggraaf Henri van Cleydael er getuige van dat Ioka zich als een bliksemschicht op de verwilderde zwartrosse kat slingerde die tussen de gekreukte stengels van het groot hoefblad een ralletje besloop... Er weerklonk een akelige schreeuw, tegelijkertijd geslaakt door kat en katarend. Er volgde een rosbruine werveling van pels en pluimen... Een ogenblik later verdween de-

kat met het levenloze lichaam van Ioka in de rododendrons. Burggraaf Henri van Cleydael liep haar enkele tientallen meters sakkerend na, maar bleef toen hoofdschuddend en spijtig met de tong klakkend staan.

Ioka's dood schokte Krabbels en veroorzaakte grote verwarring. Goudpoot vernam de mare van zijn eigen jongen, die verdwaasd van boom tot boom vlogen en opgewonden miauwden.

Tegen de avond aan zakten alle vogels van Krabbels naar het park af. Ze taterden en kwetterden onvoorstelbaar. Iedereen leek wel herinneringen aan Ioka op te halen. Waren ze op de hoogte van de vreselijke tragedie die zich in hun onmiddellijke omgeving had afgespeeld? Dat zal wel...

Goudpoot wist met zichzelf geen blijf. Het liefst was hij stante pede naar het zuiden vertrokken, naar Frankrijk, naar het vogelreservaat van de Teich in de delta van de Leyre, om daar in de vogelkooi bij Poly le Bruhier en Mero la Busaiglette in vrijwillige gevangenschap én ballingschap de rest van zijn dagen door te brengen... Maar zou dat niet het toppunt van lafheid zijn? Mocht hij de drie jongen die hem gebleven waren, nu aan hun lot overlaten? Droomde de raaf op het Eiland van de Oehoes niet dat hij verfoeilijke nakomelingen zou krijgen? Het minste dat hij voor hen kon doen, was... hen fatsoenlijk leren jagen. Als ze hem niet meer nodig hadden, zou hij vertrekken, vrijwillig in ballingschap gaan... en aan de goden de verdere beslissing over zijn leven overlaten.

18

Om die verlammende ontzetting te ontlopen begon Goudpoot zich zeer intens te wijden aan de opvoeding van zijn jongen.

Langs de Moeren toonde hij hun hoe ze sprinkhanen, krekels, libellen, kikkers en padden moesten vangen; op de akkers zocht hij met hen naar kevers en wormen; in de weiden deed hij hun voor hoe ze moesten loeren op wroetende mollen; bij valavond leerde hij hun de typische geluiden van de veld- en bosmuizen, de woel- en waterratten, de wezels en de hermelijnen te onderscheiden; en in de buurt van de rijpe graangewassen bracht hij hun bij hoe ze de kuikens van fazanten, patrijzen en kwartels tot binnen hun bereik moesten lokken. Ook leerde hij hun geduld te oefenen terwijl de torenvalk of de sperwer of de havik op jacht waren... om te gepasten tijde toe te slaan en de buit in de palmen. Moeilijk had hij het ermee hun de adellijke smaak van min of meer in ontbinding verkerend vlees na de marinade van de natuurelementen aan te prijzen; voor buizerds was dat nochtans de smaak van de winter. En in zijn spoor moesten ze proeven van de vruchten van het veld en van het bos: de aardbeien, de bramen, de frambozen, de blauwbessen, de bitterzoetbessen, de kornoeljebessen, de veenbessen...

Bovenal echter leerde hij hun het verschil tussen goed en kwaad kennen, tussen zegen en vloek, tussen mildheid en haat, tussen vertrouwen en wantrouwen. Hij bracht hun aan het verstand hoe ze gevaarlijke verschijnselen van ongevaarlijke moesten onderscheiden, en hij prentte hen in schijnbaar plomp maar zeer voorzichtig te zijn. En - dát zéker - ze moesten altijd en overal hun bloeddorst kunnen bedwingen.

Half augustus hadden de jongen hem niet meer nodig. Hij riep ze bij elkaar rond de horst in de zomereik. ‘Tonen jullie je, asjeblieft, in eenheid en vrede trouwe broeders, nu jullie de kroon en het rijk overnemen,’ zei hij tot zijn zonen. ‘Krabbels is meer dan groot genoeg voor twee heersers... Neem jij, Eteo, die de eerstgeborene bent, het gebied tussen de Pul-

derdijk en de Rode Bomen als territorium. En jij, Poly, zult heersen over Bloemerschot en Lovenhoek. Zorgt ervoor dat je altijd loyaal bent jegens elkaar, opdat vloek en noodlot mogen wijken van het Pulse koningshuis.' Vervolgens wendde hij zich tot zijn dochter: 'En jij, Antione, mogen de goden de vrome onschuld bewaren, die jouw ware sieraad is... Zeker en vast zenden ze je spoedig een dolende ridder die jou waardig is, een prins...'

Antione, vinnig en rad van tong, liet hem echter niet uitspreken. 'Ik blijf bij jou,' zei ze, 'waar je ook gaat.'

Hij dacht een ogenblik na, ontroerd. 'Waarom ook niet?' zei hij tenslotte. 'Dan kan ik nog een tijdje op je letten.'

'Waar gaan we naartoe?' vroeg ze.

'We laten de goden beslissen,' zei hij.

Ze stegen zo hoog als ze konden, tot boven de eerste schapewolkjes. En toen gebeurde er iets bovennatuurlijks. Het was hoogzomer, en toch waaide daarboven een strakke wind... die hen in duizelingwekkende vaart meevoerde. Goudpoot vreesde al dat die wind hen recht naar de onderwereld zou meeslepen. Antione was daar nog véél te jong voor... Hij bezwoer haar de vleugels in te trekken en uit die windstroom weg te duiken. Dat bleek echter onmogelijk te zijn: de stroming was te sterk. Na een halfuur dreven zij over Brugge en zagen zij in de verte de zee... Toen ze boven Het Zwin kwamen, luwde de wind als bij toverslag.

Antione dacht dat zij aan de rand van de wereld gekomen waren. Met grote ogen keek zij naar de flitsende visdiefjes, de statige kluten, de jodelende tureluurs, de klapperbekkende ooievaars, de verontwaardigde bergeenden... Toen haar vader en zij wilden neerstrijken op een kleine duin bij een rietkraag, moesten ze hals over kop vluchten voor woedende zeemeeuwen in duikvlucht... Tot hun stomme verbazing zagen ze dat

twee mantelmeeuwen een kokmeeuw verscheurden...

‘Keer terug, dochter,’ zei Goudpoot. ‘Ik vlieg naar Winjewanje.’ Hij keek naar de zee alsof hij een fata morgana zag...

‘Wij zijn geen zeevogels,’ zei Antione dapper.

‘Neen,’ beaamde Goudpoot, ‘maar ik wil een broer worden van de albatros, waarvan de reuzenvleugels hem beletten zich op het land fatsoenlijk te bewegen, én van de stern, die ook zeer zwakke poten heeft en bijna altijd vliegt, én van de gierzwaluw, die zelfs de pootloze heet...’

Antione voelde de poëzie niet, ze dacht dat hij raaskalde. ‘Volg me!’ smeekte ze. Ze vloog haar suffende vader voor naar de bossen van Beernem. Daar poogde ze in een weide een konijntje dat gestorven was aan myxomatose, af te bedelen van een dikke naamloze buizerd. De vetzak gebaarde echter of zijn neus bloedde.

Er zat niets anders op dan zelf op jacht te gaan... Ze troggelde haar vader mee naar een hoge piloon op de hoek van een voetbalveld. De bak met de lampen was een prima uitkijkpost. Goudpoot was de apatie zelf. De hele wereld kon hem gestolen worden...

Eensklaps kreeg Antione nabij de middencirkel op het voetbalveld een prooi in de gaten... Ze had haar vleugels al gespreid toen ze merkte dat het een egel was, een stekelvarken... Haar vader echter steeg op, begon te bidden... en stortte zich toen naar beneden... Er weerklonk een vreselijke schreeuw. De egel bleef opgerold liggen. En haar vader sloeg sidderend met de kop heen en weer....

Antione daalde angstig naast hem neer. Het was ontzettend! Haar vaders ogen waren bloedende wonden geworden. ‘Waarom deed je dat?’ huilde ze huiverend.

‘Ik kan het leven niet meer verdragen,’ jammerde hij. ‘Ik ben het niet waard deze wereld nog te aanschouwen. Voer me naar

een plaats waar ik rustig kan sterven...'

'Dat zal ik doen!' beloofde ze plechtig. 'Maar dan moet je wel met me meevliegen...'

's Anderendaags vlogen zij weer oostwaarts. Omdat haar vader op Krabbels nu toch persona non grata was, besloot Antione voor hem een rustig plaatsje uit te zoeken in de dichtste buurt van Pulle: tenslotte was daar en nergens anders zijn biotoop, zijn homogeen woon- of groeigebied, zijn natuurlijke levensruimte.

Antione had het niet gemakkelijk met haar vader. Goudpoot was nooit in zijn leven aangewezen geweest op de hulp of de gunsten van anderen. Hij was nukkig, eigenzinnig. Het leven, vond hij, moest je verdienen. Zeker een koninklijk leven mocht nooit een geschenk zijn, zelfs niet van de goden. Hij nam zich derhalve ook voor zo spoedig mogelijk zelfmoord te plegen... door, bijvoorbeeld, het genadebrood te weigeren dat Antione hem in de bek duwde, of door gewoon ergens op de grond te blijven zitten tot de dood onder het mom van een bunzing of een vos toesloeg.

Antione echter wist maar al te goed wat er omging in de somberling die zij op sleeptouw genomen had én hield. Ze zorgde ervoor dat ze hem niet uitputte. En langzamerhand begon ze op hem in te praten. Ja... Wat hem overkomen was, tartte elke verbeelding. De goden hadden hem zwaar beproefd. Ja... Hij moest die tragedies in zijn leven leren zien als zoveel beproevingen. De goden hadden hem willen louteren, purifiëren... En nu zouden ze hem beslist met veel geestdrift en eerbetoon welkom heten in Wolkenkoekoeksoord. Ja... Waarom vloog hij daar niet naartoe? Hij was toch een zoon van Liauw de Zonnedraaier, die hoger durfde te vliegen dan de gierzwaluwen?

En het lukte. Goudpoot liet zich bepraten. Hij, de blinde suk-

kel, liet zich door die gekwiekste dochter van hem ophemelen tot een ridder, een held, een hemelvaarder. En al dadelijk werd de hemelzin in hem zo sterk dat hij wilde opstijgen... Nu moest Antione alle moeite van de wereld aanwenden om hem in te tomen: hij moest eerst op krachten komen, hij moest zich door haar een poosje laten verwennen. Ze zou voor hem vleermuizen vangen - immers, beweerde men niet dat die op sonar vlogen? - én mollen... Weliswaar werd er gezegd ‘zo blind als een mol...’, maar mollen wisten verdraaid goed wat er in hun ritten gebeurde. Op de uitgestrekte zolders van het kasteel van Hovorst, een waterburcht uit de zeventiende eeuw, hadden nogal wat vleermuizen hun kraamkamers. En in de uitgestrekte weiden bij de Kasteelhoeve zag je bijna voortdurend molshopen opwellen. Ze zou Ajax van Hovorst, die tenslotte toch een broer van haar vader was én een halfbroer van haar, vragen hun enkele dagen gastvrijheid te verlenen...

Het was tien uur in de voormiddag toen zij boven Hovorst kwamen. Om haar vader veilig te kunnen laten landen streek Antione neer in een pas gemaaide beemd tegenover de Kasteelhoeve.

Amper zaten ze daar en hadden ze hun veren glad gestreken of Ajax was daar al, agressief, bazig, scheldend, dreigend... Antione legde hem uit wie zij waren én wat zij verlangden én wat haar vader nu spoedig hoopte te volbrengen.

Ajax kende Goudpoot maar al te goed. En hij wist welke schande en welk onheil die over de familie gehaald had. Neen, zo'n buizerd verdiende geen genade, geen barmhartigheid, geen begrip en... geen eten. Trouwens, Hovorst was te klein om migranten op te nemen en te tolereren. Het kasteeldomein werd elk jaar nóg kleiner en jonker Fernand van Hovorst moest grote gedeelten ervan verhuren aan jagers om de

eindjes aan elkaar te kunnen knopen. En wat voor jagers waren dat dan nog? Parvenu's, verwaande wapendragers, die geen buizerd uit een zilvermeeuw kenden, en voor wie elke roofvogel een persoonlijke vijand was die op alle denkbare wijzen mocht verdelgd worden. Daarom ook kon hij Antione geen gastvrijheid aanbieden...

Dat hij Ajax van Hovorst zó hoorde praten, was voor Goudpoot de grootste vernedering van zijn leven. Hij kookte dan ook. Elk veertje op zijn lijf trilde van verontwaardiging. Maar wat kon hij doen?

Ontgoocheld gebood Antione hem op te stijgen. Zij vloog hem voor naar het Waterwingebied, waar Ares resideerde. Ares was ook een broer van Goudpoot en dus een halfbroer van haar. En op het Waterwingebied liepen de konijntjes elkaar in de weg. Ze streken neer op een grote, kale heiduin die vol konijneholen zat.

Het duurde geen minuut voordat Ares daar was. Ares was beleefder dan Ajax. Of was hij alleen maar geslepener, geniepiger? Hij sprak niet over schande en onheil, maar wel over de toekomst... die er zeer somber uitzag. Immers, het Waterwingebied leek de laatste tijd wel een droogstaande koe. Nu al betrokken de meeste klanten van de Maatschappij voor Waterwinning hun water via het Albertkanaal uit de Maas. En wat gebeurde er in dit land met onnutte waterwingebieden? Juist! Ja. Die werden verkaveld en verkocht aan alle denkbare kandidaat-villabouwers, als het dan al geen industrieterreinen werden. En je zou nu kunnen zeggen dat zo één konijntje, zelfs een beestje met myxomatose, de zaak wel niet zou maken... Maar... hola! Wacht even! Wisten zij dat hij vier zonen aan het opleiden was, echte veelvraten, die bijwijlen dreigden hun eigen ouders te verscheuren...

Ditmaal hoefde Antione het teken tot het vertrek niet te ge-

ven. Goudpoot vloog zelf het eerst op. Kerels als die Ares waren het niet waard een buizerd genoemd te worden.

Hun laatste mogelijke toeverlaat werd Iason van de Militaire Basis. In de leegstaande loodsen op de Militaire Basis krioelde het van de muizen en de ratten. Daar waren zelfs talloze brandputten waaruit je de kikkers, de salamanders, de karpers en de bootsmannetjes maar voor het grijpen had. Ze streken neer op een immense, verroeste gasketel.

Iason liet lang op zich wachten. Het bleek dat hij vlammende ruzie had met het paar boomvalken waaraan hij een oud dennenbos verpacht had. Die boomvalken richtten op heel de Militaire Basis enorme slachtpartijen aan onder de houtduiven en de holenduiven... Iason had al alles geprobeerd om ze tot rede te brengen. Tevergeefs. Als dat zó doorging, zou hij zijn eigen jongen al spoedig moeten wegjagen uit het territorium. O ja... Als zij dat wilden, mochten Goudpoot en Antione gaan jagen in het dennenbos waarin de boomvalken hun jongen grootbrachten...

Overigens was Iason zéér pessimistisch gestemd. Er liepen zo van die geruchten... Zou er volgend jaar nog wel een Militaire Basis zijn? Naar het scheen, hadden de mensen weer de mond vol over pacifisme. De legers werden afgeschaft. De mensen hadden toch nooit geweten wat ze wilden...

20

Noodgedwongen stegen ze weer op, dochter en vader. Het was drie uur in de namiddag en de Kempen lagen zalig te niksen in de zon. Toen zij moeiteloos ongeveer honderd meter naar boven gespiraald waren, zei Goudpoot: ‘Hier moeten wij afscheid nemen. Zeg aan de andere buizerds dat ik jou Anti-

one de Trouwe noemde. Mochten zij die naam niet aanvaarden, trek je dat dan niet aan. Ik wéét dat jij trouw bent, ik heb het aan den lijve ondervonden. En als ook voor jou ooit de eindafrekening komt, zul je ontdekken dat je beter was met één wezen dat in je geloofde dan met tientallen vogels die je maar half vertrouwden. Ik hoop dat ik in je verdere leven een aangename herinnering zal zijn. De mooiste geschenken van het leven zijn de herinneringen. Je kunt ze koesteren. Ze verraden je niet, worden je niet ontrouw, veranderen niet...'

'Jij hebt op iedereen die jou ooit ontmoette, een onvergetelijke indruk nagelaten,' stelde Antione hem gerust. Zonder dat hij het wist, zorgde ze ervoor dat zij naar Pulle afdreven. Toen ze boven Krabbels toerden, zei ze: 'We bevinden ons nu boven je koninkrijk, vader. Dadelijk begin ik te roepen. Iedereen zal er getuige van zijn dat jij vertrekt naar Wolkenkoekoeksoord. Hier nemen we afscheid... Vaarwel, Goudpoot de Goddeloze! Toon nu aan de wereld dat je inderdaad zelf een god was.'

'Vaarwel, Antione de Trouwe!' riep Goudpoot gesmoord. Op dat ogenblik begon Antione te schreeuwen. Bij herhaling stootte ze de alarmkreet van de buizerd uit...

Op Krabbels hielden alle dieren de adem in, om vervolgens naar de hemel te kijken... Héél hoog zagen ze twee buizerds de blauwe trappen van de lucht beklimmen. Onmiddellijk herkenden ze de majestatische houding van Goudpoot de Goddeloze. Maar wie was die andere buizerd? Was dat zijn jongste dochter niet? Was dat niet dat duvelstoejagertje, dat brutaaltje? Wat zij nu deed, was levensgevaarlijk. Zo hoog in de lucht werden gewone vogels met blindheid geslagen. Daar werden ze hoorndol. Daar vlogen draken rond: griffioenen...

En, inderdaad, Antione bleef haar vader volgen. Tot haar ver-

bazing ontdekte ze dat ze dat eigenlijk altijd gewild had: eens en voorgoed iets onvoorstelbaar opzienbarends doen, naar een andere wereld vliegen of zo. En naarmate ze steeg, misschien twintig meter beneden haar vader, nam de euforie toe. Pulle werd kleiner en kleiner: een groepje bij de kerk troost zoekende huizen langs de eeuwige bossen van Krabbels. En ook de Kempen verkleinden zienderogen. Ze zag de Kleine Nete en de Grote Nete, de Aa en de Mark... Ze zag de kerktorens en de watertorens...

Heel ver weg borrelde iets, gorgelde iets, gromde iets... Waren zij Wolkenkoekoeksoord al zo dicht genaderd?

En toen gebeurde het dat een vliegtuig, een straaljager, door de Kempense lucht scheurde. Het was de laatste Starfighter van het Belgische leger. De turbomotoren zogen grote brokken uit de lucht, zetten die om in geluid, en spoten dat weg. Omdat deze haai van de lucht zoveel voorsprong had op het lawaai dat ze maakte, reageerde Antione veel te laat. Ach, overal ter wereld verzwolgen vliegtuigmotoren... roofvogels, meeuwen en zwaluwen, de hoogvliegers van het leven op aarde. Een ogenblik later was Antione verkoold.

Goudpoot hoorde het monster onder hem razen, toen het al voorbij was. Een ogenblik werd hij geparalyzeerd, meegezogen zelfs... maar hij kon toch weer verder stijgen. Hij had er geen idee van hoe hoog hij al geklommen was. De lucht werd aldoor ijler, killer... Hij wiekte moeiteloos. Vermoeidheid voelde hij niet. Integendeel: elke vleugelslag verschafte hem een vreemd genot. Op een bepaald ogenblik leek het wel of hij naar boven gezogen werd... En plotseling - alsof hij door een soort geluidsmuur brak, alsof hij het noorderlicht aktiveerde - begon het rond hem te knallen en te knetteren. En toen... zag hij weer. Hij kon zijn ogen niet geloven. Zoveel licht, zulke gouden helderheid had hij nog nooit gezien. Het

was duidelijk dat hij in Nephelokokkugia was.. Het was inderdaad een stad, geen mensenstad, maar toch... Alle woningen straalden gastvrijheid uit. De daken waren van goud. Er stonden ooievaarsnesten op, die zo groot waren als karrewielen. De deuren waren groen. Op de ruiten waren bloemen en vlinders geschilderd, die hij nog nooit gezien had. Ook de bomen herkende hij niet. Tegen elke boom hing een nestkastje en een voederhuisje. Voorbij de stad begonnen smaragden wouden, amberen vlakten, kristallen bergketens. En overal zaten, liepen of vlogen vogels. De koekoek riep onafgebroken, de nachtegaal zong, de groene specht schaterlachte... Goudpoot streek neer op de rand van een reusachtig waterbekken in de vorm van een hart. Hij dronk... en proefde lentedauw, berkesap, honing... Zijn hart klopte rustig en zelfbewust. En toen kreeg hij ze in de gaten... de mensen. Ze schuurden en zeemden er, ze droegen voedsel en drank aan, ze werkten in de boomgaarden en op de akkers, ze sloofden zich uit ten dienste van de vogels. Het was jammer dat hij niet terug naar de aarde kon om het daar aan de vogels te vertellen. Het zou het leven op aarde voor vele vogels een stukje draaglijker maken.

Eensklaps schrok hij geweldig... Liauw en Ioka streken naast hem neer. Hij vreesde het ergste... Maar ze waren niet boos op hem. Integendeel. Ze verwelkomden hem hartelijk. Hij was toch hun zoon?

En toen... kwam Antione.

Goudpoot schudde verbouwereerd de kop. ‘Ben je mij gevolgd?’ vroeg hij.

Ze knikte.

‘Antione de Trouwe!’ prees hij. ‘Hoe dwaas was de kletsmeier die mij voorspelde dat ik verfoeilijke nakomelingen zou krijgen.’

21

Eind augustus, toen voor de jonge buizerds overal de tijd van de grote trek was aangebroken, verdeelden Eteo en Poly het grote Krabbels in twee territoria. Veel beter ware het geweest indien ook zij naar het zuiden hadden moeten trekken - het voedselaanbod achterna - om dan in het voorjaar gelouterd en gesterkt terug te keren en een territorium te stichten of te bevechten. Maar de schikgodinnen wilden het nu eenmaal anders...

Eteo kreeg het domein van de Rode Bomen tot aan de Pulderdijk in de schoot geworpen, en Poly verwierf zonder slag of stoot Bloemerschot en Lovenhoek. Geen buizerd ter wereld had zich ooit op die leeftijd zo gelukkig kunnen prijzen. Zij waren werkelijk met de helm geboren.

Maar wat was er nu eigenlijk aan de hand met die twee? Zij konden elkaar niet luchten. Van jongsaf aan hadden ze elkaars bloed wel kunnen drinken. Mocht Goudpoot niet altijd een overvloed van prooien op de rand van de horst gestapeld hebben, dan hadden ze elkaar beslist verminkt. En later, toen ze ver van elkaar in de bomen langs het park zaten, hadden ze ook vaak elkaars bloed aan de paal gewild, maar Ioka had hen telkens weten af te leiden.

Nu ligt het wellicht als een doem in de natuur gebrandmerkt dat de meeste levende wezens beter willen zijn of lijken dan hun medeschepselen. Zonder konkurrentie, haat, nijd, jaloezie, naijver... zou de aarde... de hemel zijn. Of misschien toch niet... In de natuur moet de sterkste (de sluwste? de wreedste?) winnen, omdat hij voor het weerbaarste nageslacht met de grootste kansen op welslagen voor wat de bestendiging van de soort betreft, zal zorgen.

Enfin - een doem of geen doem - die twee gunden elkaar

het licht in de ogen niet. Het begon er al mee dat ze zichzelf met een naam bedachten. Zoiets gold in de wereld van de buizerds als het toppunt van hovaardij en blaaskakerij. Een naam moest zoiets als een eeuwig getuigenis, een onvervreemdbaar watermerk... zijn. Een naam werd gegeven door de goden, zij het dan... via de spraak van gewone stervelingen.

Wel... de eerstgeborene liet zich Eteo de Onoverwinnelijke noemen... zonder dat hij ooit één gevecht geleverd had. En de tweede - al even bescheiden als zijn broer - noemde zich Poly de Triomfantelijke zonder ooit maar in één kamp getriomfeerd te hebben. Zoiets moest de goden wel de ogen uitsteken...

Maar er waren nog andere tekens die op degeneratie of ontaarding of gewoonweg bedorven bloed duidden... Eteo - verwaand én te lui dat hij zag - durfde op klaarlichte dag in Pulle in een kippenren neerstrijken en er het lekkerste kippekontje uitkiezen. Was hij er ook niet op betrapt dat hij een verdroogde kraai die de spreeuwen had moeten afschrikken, uit de kerseboom van de pastoor stal? Neen, Eteo was zeker geen voorbeeld van vlijt en schranderheid.

Maar wat dan te denken van Poly? Van hem werd verteld dat hij op een keer aan de haal ging met het speelgoedkonijntje van het kleindochtertje van de boswachter. En zagen ze hem elke maandagochtend niet speuren boven de visvijver van ‘De Sportieve Zoetwatervissers’? Ving hij niet de vissen die met hun buik naar boven op het water dreven? Hij durfde dan zo gulzig te schrokken dat hij al tweemaal met verstikkingsverschijnselen werd aangetroffen aan de rand van het water... Neen, hoogvliegers waren die twee beslist niet. Een blinde kon dan ook voorspellen dat het koningshuis van Kadmo door die twee zou te gronde gericht worden. Ajax van Hovorst zou Krabbels wel spoedig inpalmen, of Ares van het Waterwin-

gebied, of Iason van de Militaire Basis. Of vreesden die nakomelingen van Liauw dat de vloek van de goden ook hen zou treffen? Het had er de schijn van. Tenslotte waren ze toch allemaal familie van elkaar....

Die de godheid wil verderven, slaat zij eerst met blindheid... Na een tijdje konden Eteo en Poly elkaar niet meer horen of zien. Als ze elkaar ook maar gewaarwerden, zat er al kak aan de knikker. Ze beschimpten elkaar, sarden elkaar, daagden elkaar uit. Lang kon het vanzelfsprekend niet duren voordat die pocherij en die snorkerij letterlijk met elkaar in botsing zouden komen...

Het gebeurde op een prachtige zondagmiddag in september. Al dagenlang had Eteo aan iedereen die het horen wilde, verteld dat hij Poly op zijn bek zou geven, indien die zich nog éénmaal in de buurt van het kasteelpark waagde. Poly ergerde zich daar mateloos aan. Voor de druppel die de emmer deed overlopen, zorgde een oude kauw die aan Poly die ochtend fijntjes vroeg of hij wist dat ze hem Poly de Bangschijter noemden.

Zwaar beledigd begon Poly rond te bazuinen dat hij cito cito naar het kasteelpark zou vliegen om die windmaker van een broer van hem ten aanschouwen van iedereen eens flink op zijn donder te geven.

En dus poogden ze elkaar die middag door intimidatiepogingen in pompeuze stijl af te schrikken en te ontmoedigen. Er waren echter zoveel vogels afgekomen op dit potsierlijke duel dat er van terugkrabbelen helemaal geen sprake meer kon zijn...

Eigenlijk is er niets zo zielig als twee windbuilen die elkaar naar de verdoemenis helpen. Eteo en Poly vlogen gelijktijdig op elkaar in... Allebei overschatten ze hun vechtkunst. Natuurlijk waren ze sterk, zó sterk zelfs dat ze elkaar dodelijk

verwondden voordat ze aan het pareren van elkaars klauwen dachten...

Het werd doodstil toen ze daar lagen te stuiptrekken en te zieltogen. Later zou verteld worden dat het geslacht van Kadmo veel menselijke trekken had. Is het niet zo dat onder de dieren geen enkele soort de soortgenoten werkelijk doodt en uitmoordt?

Van de mensen echter kan dat niet gezegd worden.

22

Dat is nu bijna twee jaar geleden. Verleden jaar werd Krabbels getirannizeerd door een solitaire visarend, die lelijk huishield in de Moeren, en door een paar maanzieke haviken. Haviken doden uit moordlust. Dikwijls in het wilde weg. Dan lijken ze wel bloeddronken. Waar haviken laag langs de bosrand dwalen, kan geen eekhoorn zijn jongen grootbrengen. Waar haviken ongestoord hun gang kunnen gaan, zal geen eende-, fazante-, of patrijzejong leren vliegen. Hazen en konijnen slaan ze met één klauw in de schouderstreek en de andere op de kop. Precies om deze baldadige doders het hoofd te bieden troepen houtduiven en kieviten samen. Met gespreide vleugels en staart dekken de haviken hun prooi af, terwijl ze zich mateloos volproppen met vlees. Alleen winterkoninkjes en sommige mezen, die zelfs durven te nestelen in de randen van hun horst, zijn voor hen veilig. Haviken vertrouwen ook elkaar voor geen zier. Op een veilige afstand laat het mannetje zijn prooi vallen, en het wijfje of een jong vangt die dan op...

Bij ontstentenis aan een paar kloeke buizerds namen ook de bestanden van eksters, Vlaamse gaaien en kraaien op Krab-

bels ongebreideld toe, wat misschien nóg nefaster was voor het gevleugeld wild.

Burggraaf Henri van Cleydael en zijn jagende vrienden zagen dat met lede ogen aan...

Bij een bezoek aan een neef van zijn vrouw in het Land van Herve bracht de burggraaf... mij mee naar Krabbels. Wie ik dan wel ben? Ik ben een van de vijftig zonen van Priamo de Koninklijke. Mijn moeder is Hecuba de Wellustige. In het Land van Herve heette ik Pari, maar hier noemden ze mij al dadelijk Zilverpoot de Kogelpakker. Wie in Pulle geen bijnaam heeft, mag zich terecht afvragen of hij wel tot de dorpsgemeenschap behoort... Waarom Zilverpoot? Omdat ik aan de rechterpoot een zilveren ring draag met letters en cijfers erin. Waarom de Kogelpakker? Wel... Toen ik hier voor het eerst de lucht beklom, werd er vanuit een tuin in het dorp op mij geschoten... verscheidene malen. Waarschijnlijk door een duivenmelker. Ik vloog echter hoger dan de reikwijdte van de kogels. De dieren die dat zagen, zijn er zeker van dat ik onkwetsbaar ben. En toen bovendien bleek dat ik met de bek een gloeiende gouden kogel - op het punt waar hij weer onderhevig werd aan de zwaartekracht - uit de lucht gepakt had, was mijn naam voorgoed gemaakt. Myten, sagen en legenden maken stervelingen tot goden...

En nu loopt het gerucht dat ik mijn levenslot zal binden aan dat van de wijfjesbuizerd die mijn gouden kogel ten geschenke krijgt. Overal wordt gefluisterd dat ik alleen maar de mooiste vrouwelijke buizerd die er bestaat, tot mijn gade wil maken.

Ik hoop dat ik Krabbels, dat Kempense paradijs, werkelijk mag uitbouwen tot hét Utopia voor alle dieren. Ik zal er alleszins mijn uiterste best voor doen.

En ik zal er me wel voor hoeden de goden te vergrammen.

Grobbendonk, 7 mei 1994.